

limiar

■ O impacto social, económico e ambiental das mareas negras do buque *Prestige* en Galicia foi o acontecemento socioeconómico máis salientable do ano 2002. A primeira marea negra (13 novembro – 19 novembro) produciuse polo regueiro que foi soltando o buque ata que afundiú. Unha segunda marea negra (19 novembro -10 decembro) produciuse durante o afundimento do petroleiro e a partir da última data prodúcense afloramentos no lugar do sinistro.

O Pleno do Consello Económico e Social de Galicia acordou, na súa sesión de 12 de decembro de 2002, a elaboración dun *Informe sobre as consecuencias económicas, sociais e ambientais que a medio prazo terá o vertido do petroleiro Prestige para Galicia*. O 16 de decembro de 2002, a Comisión Permanente do CES-Galicia acordou a adhesión á declaración que sobre o vertido do *Prestige* realizou a Rede Transnacional Atlántica dos Consellos Económicos e Sociais.

O futuro informe do Consello Económico e Social de Galicia considera que o valor total do dano, seguindo a proposta de directiva sobre responsabilidade ambiental da UE, inclúe tanto o valor que as persoas obtiñan como consecuencia da utilización directa do recurso natural afectado como o valor atribuído ós hábitats e ás especies, co independencia da súa utilización directa.

Actualmente, a responsabilidade ambiental polo tráfico marítimo de hidrocarburos é do FIDAC. Dito órgano exclúe, da avaliación e reparación de danos sociais, os que podan exceder dos custos dos programas de limpeza e medidas “razoables” de restauración. Dito marco de responsabilidades baséase en que as medidas de restauración compensables son as que sitúan o lugar danado no

mesmo estado ecolóxico, e as que eviten que o derrame cause danos permanentes no medio marítimo.

O criterio do FIDAC exime ó causante do dano do pago total da súa responsabilidade por danos medioambientais de acordo cos criterios da Directiva de responsabilidade ambiental da UE. Os actuais límites de cobertura FIDAC nin sequera cubrirán os danos directos das mareas negras do buque *Prestige* en Galicia. O Informe do CES-Galicia pretende contribuír á necesaria ampliación da actual definición de danos, de toda natureza, causados pola contaminación das mareas negras de hidrocarburos: tanto os danos directos como os indirectos. A ampliación da definición supón a ampliación da responsabilidade e, por ende, do monto das indemnizacións do FIDAC. En todo caso, considérase necesario complementar a cobertura ampliada do FIDAC coa creación dun fondo de compensación comunitario.

A responsabilidade patrimonial e ambiental ilimitada de tódolos actores do transporte marítimo, de maneira que os procedementos de indemnización teñan en conta a reparación íntegra do conxunto de danos causados (dano emerxente e lucro cesante) por parte dos suxeitos responsables, e a consecuente internalización dos custos ambientais totais, será a medida máis eficaz para previr os futuros riscos da contaminación por hidrocarburos.

Nas *Memorias sobre a situación económica e social de Galicia* do Consello dos vindeiros anos incluíranse os datos máis relevantes do devandito futuro *Informe sobre as consecuencias económicas, sociais e ambientais que a medio prazo terá o vertido do petroleiro Prestige para Galicia*.

C

1

2

3

4

5

consideracións

- situación económica
- emprego
- sectores productivos
- sector público e benestar social
- desenvolvemento rexional

C1 ■ ■ ■ **consideracións sobre a situación económica**

Crecemento e converxencia

Cadros C.1.1. a C.1.3. e gráfico C.1.1.

No ano 2002 os países da OCDE presentaron, no seu conxunto, unha medra no ritmo de crecemento da súa produción, pasando do 0,8% de 2001 ós 1,8% de 2002. Fronte a este aceleración da produción, rexistrada tamén nos Estados Unidos (2,4% en 2002, 2,1 puntos porcentuais máis que no ano 2001), os países da UE presentaron unha ralentización do seu crecemento, que foi do 1,0% fronte ó 1,6% de 2001. O incremento do PIB na economía xaponesa foi do 0,3%, unha décima menos que no ano anterior.

En Galicia no ano 2002 notáronse os efectos da ralentización do ritmo de crecemento económico. O valor engadido bruto (VEB) total a prezos básicos de tódolos sectores económicos xerado en Galicia medrou nun 2,0% en termos reais, segundo a estimación do IGE (similar á taxa de crecemento estimada polo INE para o conxunto do Estado), 0,9 puntos menos do que o fixera no ano anterior. Se se utiliza como fonte estatística o INE, este diferencial é do 0,7 puntos porcentuais.

Nas dúas fontes obsérvase unha tendencia negativa que se vai reforzando segundo avanza o ano.

O devandito crecemento do ano 2002 veu acompañado dun cadro macroeconómico caracterizado por unha elevada taxa de variación das medias anuais de inflación, 3,8% (tres décimas máis que no conxunto do Estado).

Asemade, a ralentización do crecemento económico tivo consecuencias negativas na creación de emprego, que estancouse cun incremento de só 0,9% (9,5 miles de novos empregos), 1,7 puntos por debaixo do que sucedera no ano 2001, como consecuencia de que o emprego no sector primario descende un 12,8% (20,2 miles de persoas) e nos sectores non primarios medra un 3,3% (29,7 miles de persoas).

O conxunto da economía española, cun parello crecemento da súa produción, presentou unha taxa de creación de emprego 1,1 puntos superior.

Así, a eficiencia en converter crecemento en emprego (dividindo a taxa de crecemento do

emprego entre a taxa de crecemento da produción), que era do 96,3% no 2001, descendeu no ano 2002 ata o 47,0%, moi por debaixo do 97,3% rexistrado no conxunto do Estado. A devandita eficiencia no caso dos sectores non primarios foi en Galicia de 158,6% (164,5% en 2001) fronte ós 113,6% no conxunto do Estado (133,3% no ano anterior).

Desde o punto de vista da oferta, cómpre salienta-la ralentización do crecemento dos sectores non primarios, que pasan de medrar un 3,1% no ano 2001 a un 2,1% no ano 2002, xunto á leve recuperación do sector primario que acada unha medra da súa produción do 0,6% despois de permanecer constante en 2001. Aspecto a ter en conta xa que segundo os datos da Contabilidade Rexional, o peso do sector agrario no VEB galego é do 7,3%, moi superior ó peso relativo do sector primario en España, que é do 4,0%.

O sector industrial presentou no ano 2002 unhas taxas de crecemento do VEB do 1,0% fronte á 2,9% rexistradas no ano anterior, o que supón reducir en case dous puntos porcentuais o ritmo de crecemento do sector. O peso relativo deste sector no VEB total galego é do 23,8%, superior ó 22,9% da economía española (o sector industrial, sen o subsector enerxético, representa o 14,4% en Galicia, fronte ó 18,6% en España).

A construción segue sendo no ano 2002 o sector de maior crecemento da economía galega, cunha taxa anual do 3,1%, se ben 1,7 puntos porcentuais inferior á experimentada no ano anterior (4,8%). Ó igual que acontecía no caso do sector primario, o seu peso relativo no VEB galego (9,8%) é superior ó peso deste sector en España (8,7%). Tal comportamento non semella alleo á evolución dos tipos medios dos préstamos hipotecarios, entre outros factores. O consumo de cemento rexistrou unha medra do 1,6% respecto a 2001.

Os servicios tiveron un crecemento medio de 2,3%, fronte ó 2,8% experimentado o ano anterior en Galicia. Este é o sector máis importante en canto á xeración do VEB, xa que aporta o 63,7% do mesmo no ano 2002, inferior á contribución do mesmo na economía española, que foi do 68,9% no ano 2002.

De resultas do anterior, a economía galega creceu, ó igual que no conxunto do Estado, un 2,0% –medida en VEB a prezos básicos–, co que se detén, ó menos de momento, o proceso de perda de peso da economía galega con respecto á española.

O peso relativo da economía galega en España, medido en termos do PIB a prezos de mercado, descende ó longo desta onda expansiva que semella perder forza, pasando do 5,60% en 1996 ó 5,36% do ano 2002. Entre os anos 2001 e 2002 este peso relativo mantense practicamente constante, pasando do 5,37% de 2001 ós devanditos 5,36% de 2002.

Tomando como indicador de converxencia da economía galega á española o PIB rexionalizable per cápita, no ano 2002 redúcese o distanciamento do mesmo con respecto á media española. No ano 2002 o indicador do PIB per cápita acadou un valor de 79,64%, 0,26 puntos porcentuais superior ó de 2001 (79,38%). Comparada coas outras comunidades autónomas, Galicia é a terceira comunidade co menor valor, por diante de Estremadura (65,9%) e Andalucía (76,5%), ademais de Ceuta e Melilla, con 79,1%.

En 2002, o índice RFBD por habitante acada un valor de 91,49% (media española = 100), fronte ó 90,57% do ano anterior. Comparado coas outras comunidades autónomas, Galicia segue a superar só a Andalucía, Canarias, Castela-A Mancha, Estremadura e Murcia (**cadro C.5.14. PIB e RFBD por habitante nas CC.AA. 2001-02**). A incorporación dos fluxos fiscais e de transferencias das AA.PP. ás familias eleva en 11,85 puntos a converxencia de Galicia en termos de RFBD respecto á converxencia en termos de PIB.

No contexto europeo, a economía galega presenta no ano 2002 un PIB per cápita do 66% da media dos quince países da UE, sendo o valor do conxunto do Estado do 84%. En Galicia este indicador é tres puntos superior ó rexistrado en 1995, en tanto que no conxunto do Estado este acercamento é de seis puntos.

Esto ven a confirmar que este proceso de converxencia non se produciu coa mesma intensidade en tódalas comunidades autónomas. Coa

CADRO C.1.1.
Taxas de variacións anuais do VEB ⁽¹⁾ e do emprego 2001-02 en Galicia e España: distribución segundo sectores económicos

Sectores	Galicia				España			
	01/00		02/01		01/00		2002 (1)	
	VEB	Emprego	VEB	Emprego	VEB	Emprego	VEB	Emprego
Primario	0,0	-9,3	0,6	-12,8	-3,1	0,7	-2,1	-5,7
Industria	2,9	5,3	1,0	5,6	1,4	3,1	1,0	-0,4
Construcción	4,8	10,9	3,1	2,4	5,4	7,8	4,9	3,4
Servicios	2,8	3,0	2,3	2,6	3,2	3,6	2,2	3,2
Non primarios	3,1	5,1	2,1	3,3	3,0	4,0	2,2	2,5
Total VEB pb	2,9		2,0		2,7		2,0	
Total PIB pm	2,7		1,9		2,7		2,0	
Total emprego		2,6		0,9		3,7		2,0

(1) VEB a prezos básicos. Prezos constantes (base 1995)

(2) Os datos para Galicia proceden do IGE, e os de España do INE

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos do IGE e INE

CADRO C.1.2.
Converxencia real das CC.AA. fronte a España e a Unión Europea (UE-15)

	PIBR por habitante ⁽¹⁾			PIB por habitante (poder de compra)			
	2001	2002	02/01	1995 (1)	2002 (1)	2000	1998-2000
	(media española= 100)		variación absoluta	(media UE-15=100)		(media AC10+UE15=100) (2)	
Andalucía	76,2	76,5	0,24	58	64	67,4	66,4
Aragón	108,8	109,3	0,52	85	91	96,8	95,5
Asturias	85,9	86,4	0,48	69	73	78,1	77,0
Baleares	115,2	112,2	-3,00	97	103	108,3	108,5
Canarias	90,3	88,7	-1,59	75	77	85,4	85,6
Cantabria	97,2	97,5	0,35	73	83	88,4	85,2
Castela-A Mancha	80,4	80,7	0,26	64	67	73,5	72,8
Castela e León	93,3	94,4	1,14	75	79	83,6	82,4
Cataluña	118,9	118,9	-0,01	96	101	109,6	108,3
C. Valenciana	96,3	95,9	-0,43	74	81	87,3	86,1
Extremadura	65,6	65,9	0,26	49	54	58,4	57,3
Galicia	79,4	79,6	0,26	63	66	71,3	70,9
Madrid	133,7	133,2	-0,47	103	112	121,2	120,1
Murcia	84,3	84,5	0,26	65	72	75,7	75,2
Navarra	128,9	130,1	1,19	99	107	116,0	113,7
País Vasco	124,8	125,1	0,30	93	105	111,8	109,5
A Rioxa	113,6	113,4	-0,20	90	96	100,5	100,8
Ceuta y Melilla	79,2	79,1	-0,15	65	67	75,1	76,0
Total	100	100	-	78	84	90,6	89,5

(1) Datos do INE, Contabilidad Regional de España base 1995 (CRE-95). Serie 1995-2002

(2) Los países AC10 son Chipre, República Checa, Estonia, Hungría, Letonia, Lituania, Malta, Polonia, Eslovaquia e Eslovenia.

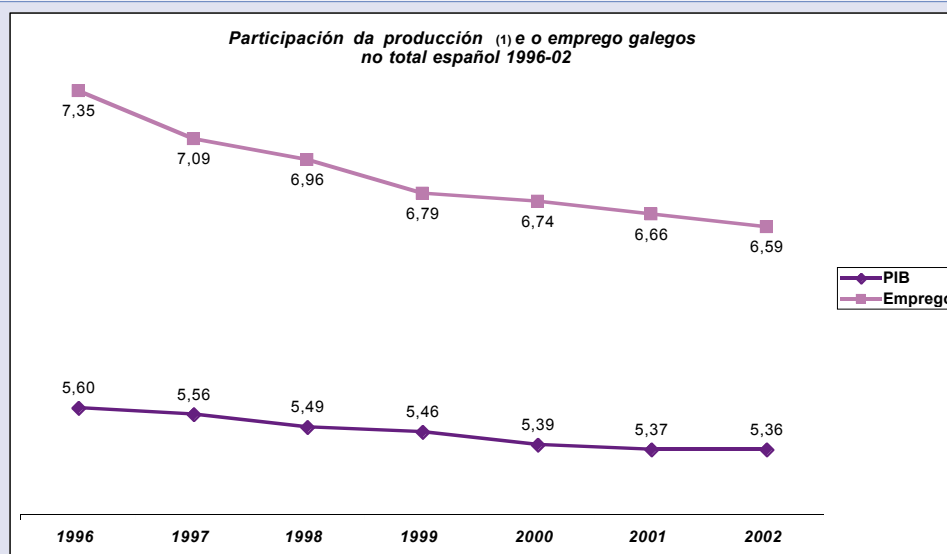
Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos do INE e Eurostat

Valor Engadido Bruto a prezos básicos das CC.AA. 2002: distribución segundo ramas de actividade (1)

	Agricultura, gand. e pesca		Industria		Energía		Construción		Servicios		VEB		CA/total	
	(en miles de €)	(%)	(en miles de €)	(%)	(en miles de €)	(%)	(en miles de €)	(%)	(en miles de €)	(%)	(en miles de €)	(%)	(en miles de €)	(%)
Andalucía	6.003,543	29,4	7.597,166	8,1	2.432,132	11,2	7.066,366	16,1	49.949,721	14,4	69.863,790	13,8		
Aragón	857,008	4,2	3.727,622	4,0	685,954	3,2	1.188,362	2,7	10.194,413	2,9	15.869,443	3,1		
Asturias	272,439	1,3	2.144,034	2,3	1.070,363	4,9	1.143,283	2,6	7.167,298	2,1	11.284,093	2,2		
Baleares	230,407	1,1	751,742	0,8	507,746	2,3	929,724	2,1	9.679,957	2,8	11.573,105	2,3		
Canarias	427,184	2,1	1.176,621	1,2	755,756	3,5	2.244,403	5,1	15.917,005	4,6	19.628,070	3,9		
Cantabria	278,962	1,4	1.280,621	1,4	270,892	1,3	620,756	1,4	4.283,635	1,2	6.441,822	1,3		
Castela e León	2.080,011	10,2	5.281,169	5,6	1.808,666	8,4	2.670,217	6,1	18.395,553	5,3	28.910,453	5,7		
Castela-A Mancha	1.646,659	8,1	2.850,115	3,0	740,506	3,4	1.828,863	4,2	11.094,569	3,2	17.370,511	3,4		
Cataluña	1.651,529	8,1	25.762,130	27,3	3.727,320	17,2	6.605,752	15,0	59.098,708	17,0	92.631,545	18,3		
C. Valenciana	1.520,465	7,4	10.847,727	11,5	1.461,061	6,7	4.760,333	10,8	33.079,514	9,5	49.420,898	9,8		
Extremadura	1.041,501	5,1	577,631	0,6	592,044	2,7	1.032,945	2,3	6.040,438	1,7	8.871,009	1,8		
Galicia	1.987,653	9,6	4.453,639	4,7	1.984,440	9,2	2.657,439	6,0	17.264,099	5,0	27.095,089	5,4		
Madrid	211,351	1,0	12.657,626	13,4	3.335,752	15,4	6.675,931	15,2	66.526,064	19,7	87.431,388	17,3		
Murcia	1.016,629	5,0	1.880,346	2,0	507,975	2,3	1.202,643	2,7	8.094,304	2,3	12.138,696	2,4		
Navarra	380,687	1,9	2.893,591	3,1	182,690	0,8	628,465	1,4	5.080,307	1,5	8.805,758	1,7		
País Vasco	530,357	2,6	9.236,406	9,8	1.454,503	6,7	2.421,702	5,5	20.084,122	5,8	32.259,572	6,4		
A Ríoxa	328,159	1,6	1.068,372	1,1	106,762	0,5	272,068	0,6	2.194,238	0,6	3.796,876	0,8		
Ceuta e Melilla	3456	0,0	23.443	0,0	30.438	0,1	78.718	0,2	1.340,067	0,4	1.411,894	0,3		
Total	20.447.000	100	94.240.000	100	21.648.000	100	44.026.000	100	347.913.000	100	505.310.000	100		

(1) VEB a prezos básicos (prezos constantes) calculado coa 1ª estimación para o 2002
Fonte: INE, Contabilidade Regional de España

GRÁFICO C.1.1.

(1) PIB a prezos de mercado. Prezos constantes
 Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos do INE

excepción de Cataluña, cunha medra de cinco puntos, as tres primeiras comunidades en canto ó valor do índice do PIB per cápita (UE-15=100) son as que presentan o maior incremento entre 1995 e 2002 (Madrid, con 9 puntos máis; Navarra, con 8 puntos; e País Vasco, con 12 puntos máis).

Esto reclamaría dos axentes económicos e institucionais un maior esforzo de converxencia, xa que o actual non está a da-los froitos desexados.

Esta situación non debe perderse de vista, en especial nunha comunidade autónoma que manterá a súa condición de obxectivo nº 1 en termos da política rexional europea trala ampliación da Unión a países e rexións menos desenvolvidas. O PIB per cápita de Galicia pasaría dun 64,7% da media dos actuais 15 países da UE ó 71,3% da media da Europa de 25 países en 2000 (último dato dispoñible).

En relación coas 211 rexións europeas consideradas, Galicia ocupa o posto 193, por diante de 18 rexións: 6 gregas, 4 portuguesas, 3 francesas e 2 de España e Italia, e unha de Alemaña. Asemade, hai cinco rexións que presentan, no devandito ano, un PIB per cápita igual ó galego (dúas en España e Italia e unha no Reino Unido).

Demanda e sector exterior

Cadros C.1.4. a C.1.7. e gráficos C.1.2. e C.1.3.

Respecto ós indicadores de consumo, cómpre salientalo comportamento da renda familiar bruta dispoñible por habitante e do gasto medio por persoa, que medraron un 6,8% e un 4,9%, respectivamente (5,9% e 3,5% no ano 2001), así como a medra da importación de bens de consumo (un 4,5% respecto ó ano anterior). Pola contra redúcense de maneira importante as matriculacións de turismos e o consumo aparente de gasolina (14,8% e 11,9%, respectivamente), así como do tráfico aereo de pasaxeiros, que descende un 6,3% en relación ó ano anterior.

No concernente ó investimento, o consumo de cemento creceu en 2002 un 1,6% e a licitación oficial de tódalas administracións medrou un 26,0% (a licitación oficial da administración autonómica o fixo nun 14,9%). Pola contra, no caso do investimento en bens de equipamento experimentouse tanto un descenso das importacións de bens de equipamento (caen un 15,0% no ano 2001 fronte á medra do 3,5% do ano 2001) como da matriculación de vehículos de carga (-6,6% e -5,8% nos anos 2002 e 2001, respectivamente).

Investimento estranxeiro bruto efectivo nas CC.AA. 2001-02

	2001		2002		02/01
	(en miles de €)	CA/total (%)	(en miles de €)	CA/total (%)	
Andalucía	551.027	1,6	284.909	1,0	-48,3
Asturias	157.167	0,5	1.484.710	5,2	844,7
Baleares	319.633	0,9	72.838	0,3	-77,2
Canarias	572.727	1,7	667.413	2,3	16,5
Castela e León	168.809	0,5	257.169	0,9	52,3
Cataluña	4.397.034	12,9	3.747.699	13,1	-14,8
C. Valenciana	1.974.370	5,8	69.802	0,2	-96,5
Galicia	498.448	1,5	203.661	0,7	-59,1
Madrid	22.523.146	65,9	21.316.946	74,6	-5,4
País Vasco	1.648.653	4,8	289.553	1,0	-82,4
Outras	1.345.157	3,9	163.768	0,6	-87,8
Total	34.156.171	100	28.558.468	100	-16,4

Fonte: Dirección General de Comercio e Inversiones

O investimento das Administracións públicas presentou (**cadro C.5.6. *Investimento público real territorializado por axentes das administracións públicas 2001-02: presupostos iniciais***) unha variación interanual do 1,7% (25,2 millóns de euros), tendo un comportamento positivo o investimento do Estado e as entidades locais (64,2 millóns de euros máis), en tanto que o investimento da Administración autonómica ten un comportamento negativo (38,9 millóns de euros).

No que respecta ós fluxos de investimentos exteriores, o ano 2002 presenta un descenso significativo tanto no concernente ó investimento estranxeiro en Galicia como no investimento galego no exterior. O investimento estranxeiro en Galicia rexistrou en 2002, despois do importante crecemento experimentado en 2001, unha importante contracción ó descende-lo mesmo un 59,1% respecto ó ano anterior, o que fixo que o seu peso relativo no total estatal pase do 1,5% do ano 2001 ó 0,7% de 2002. Neste último ano Galicia é a oitava comunidade autónoma en canto ó volume de IDE capturado.

En 2002, o 96,5% deste investimento procede da UE, onde salienta, por riba dos demais países, o investimento de Portugal, que acolle o 98,7% do total investido pola Unión (194,0 millóns de euros).

Os subsectores “xestión de sociedades inmobiliarias e tenencia de valores” e “transporte e comunicación” son os principais receptores

deste investimento, acollendo o 71,2% e o 23,9%, respectivamente.

O fluxo de investimento galego bruto efectivo no exterior descendeu en 2002 un 54,4% respecto ó 2001, sendo a súa importancia relativa no total estatal do 0,5% (0,9% en 2001).

Comparado co resto das comunidades autónomas, Galicia é a novena comunidade en termos de volume de investimento.

No que se refire á demanda externa, cómpre salientar que o comercio exterior galego, ó igual que no conxunto do Estado, presentou no ano 2002 unha contracción, rexistrando unhas taxas de crecemento do -0,4% e -0,9%, respectivamente. O valor das exportacións galegas medrou un 2,5% (fixéao un 11,7% o ano anterior e descende un 0,9% en España), en tanto que o valor das importacións descendeu un 3,3% (medrara un 5,9% no ano anterior e descende un 0,9% no conxunto do Estado).

A contracción das importacións provocou un crecemento da taxa de cobertura, que pasou do 98,4% do 2001 ó 104,3% deste ano. No conxunto do estado, esta taxa foi do 75,7%. Esta evolución sitúa a cota exportadora de Galicia no total español por riba do peso da poboación galega (7,4% e 6,54%, respectivamente).

No que se refire ás exportacións, o capítulo 87 (vehículos automóbiles, tractores, ciclos e demais vehículos terrestres, partes e accesorios),

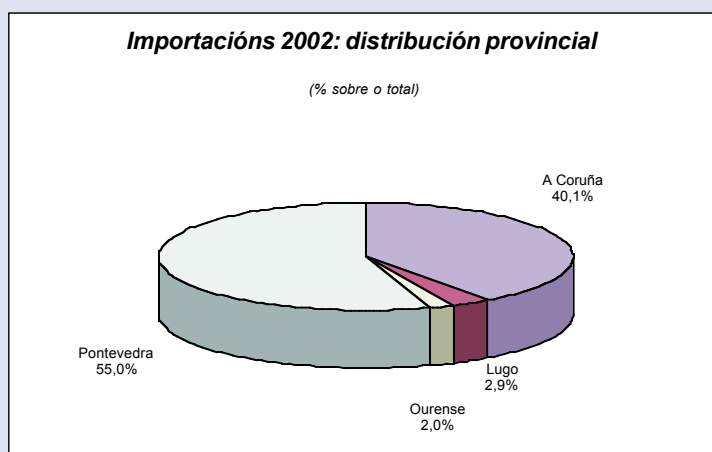
CADRO C.1.5.

Importacións e exportacións de Galicia e España 2001-02

	Importacións			Exportacións			Saldo comercial		
	2001	2002	02/01	2001	2002	02/01	2001	2002	02/01
	(en millóns de €)			(en millóns de €)			(en millóns de €)		
	(%)			(%)			(%)		
A Coruña	3.322	3.651	9,9	2.060	2.153	4,5	-1.262	-1.498	-18,7
Lugo	349	264	-24,4	273	182	-33,3	-76	-82	-7,9
Ourense	210	185	-11,9	422	404	-4,3	212	219	3,3
Pontevedra	5.537	5.007	-9,6	6.511	6.757	3,8	974	1.750	79,7
Galicia	9.418	9.107	-3,3	9.266	9.496	2,5	-152	389	355,9
España	173.213	171.736	-0,9	129.771	128.562	-0,9	-43.442	-43.174	0,6
G/E	5,44	5,30		7,14	7,39				

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos do ICEX

GRÁFICO C.1.2.

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos do ICEX

GRÁFICO C.1.3.

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos do ICEX

CADRO C.1.6.

Importacións 2002: principais capítulos e importacións da Unión Europea, Francia, Portugal e o Mercosur

Nº Cap.	Denominación	Importe <small>(en millóns de €)</small>	cap. / total		Unión Europea	Francia	Portugal	Mercosur
				02/01 <small>(%)</small>				
1 87	Automóbil, tractores, ciclos e demais vehículos terrestres, as súas partes e accesorios	2.531,6	27,8	-15,9	2.517,6	2.069,7	68,7	0,7
2 27	Combustibles minerais e aceites minerais; os seus destilados; materias bituminosas ceras miner.	1.245,5	13,7	5,7	210,1	18,8	14,2	-
3 3	Pescados e crustáceos, moluscos e outros invertebrados acuáticos	1.235,7	13,6	-7,0	316,1	37,8	117,4	178,5
4 62	Prendas e complementos de vestir, agás os de punto	383,2	4,2	33,9	112,0	2,8	89,4	0,7
5 84	Reactores nucleares, caldeiras, máquinas, aparatos mecánicos; partes.	360,2	4,0	8,3	274,8	28,6	17,0	2,4
6 61	Prendas e complementos de vestir, de punto	336,4	3,7	23,4	169,7	3,0	142,1	1,1
7 72	Fundición, ferro e aceiro	309,0	3,4	26,8	245,9	59,5	120,6	4,3
8 30	Productos farmacéuticos	294,8	3,2	29,5	255,8	53,9	0,1	0,0
9 44	Madeira, carbón vexetal e manufacturas de madeira	270,2	3,0	-0,4	128,3	10,8	68,8	35,0
10 85	Máquinas, aparatos e material eléctrico e as súas partes, aparatos de grabación e repr. e partes	146,8	1,6	-21,9	90,4	16,6	12,7	0,0
Total dos principais capítulos		7.113,3	78,1	-3,1	4.320,8	2.301,4	651,1	222,6
Resto		1.992,5	21,9	-4,1	1.188,0	195,5	335,9	113,6
Total		9.105,8	100	-3,3	5.508,7	2.496,8	987,0	336,2

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos do ICEX

CADRO C.1.7.

Exportacións 2002: principais capítulos e exportacións cara á Unión Europea, Francia, Portugal e o Mercosur

Nº Cap.	Denominación	Importe <small>(en millóns de €)</small>	cap. / total		Unión Europea	Francia	Portugal	Mercosur
				02/01 <small>(%)</small>				
1 87	Vehículos automóviles, tractores, ciclos e demais vehículos terrestres, as súas partes e accesorios	4.769,4	50,2	3,4	4.168,7	1.786,5	165,2	65,6
2 3	Pescados e crustáceos, moluscos e outros invertebrados acuáticos	752,0	7,9	4,7	628,7	79,7	282,2	0,8
3 62	Prendas e complementos de vestir, agás os de punto	489,9	5,2	11,1	346,0	80,3	128,6	10,5
4 68	Manufacturas de pedra, yeso, cemento, amianto, mica, etc.	323,1	3,4	-1,2	294,4	118,9	42,3	0,3
5 16	Preparacións de carne, de peixe ou de crustáceos	296,9	3,1	-13,8	251,9	54,5	38,8	0,3
6 61	Prendas e complementos de vestir, de punto	271,4	2,9	20,4	198,2	39,2	84,4	4,7
7 44	Madeira, carbón vexetal e manufacturas de madeira	211,3	2,2	21,2	138,6	18,0	80,8	0,4
8 89	Navegación marítima ou fluvial	205,4	2,2	66,0	55,8	7,8	28,1	2,6
9 27	Combustibles minerais, aceites minerais e produtos da súa destilación; materias bituminosas; ceras minerais	179,4	1,9	-18,6	99,8	8,3	33,9	0,0
10 85	Máquinas, aparatos e material eléctrico e as súas partes, aparatos de grabación e repr. e partes	174,5	1,8	4,3	110,0	38,1	47,4	8,4
Total dos principais capítulos		7.673,1	80,8	4,3	6.292,0	2.231,3	931,8	93,5
Resto		1.823,1	19,2	-4,7	1.358,3	165,2	717,9	25,0
Total		9.496,2	100	2,5	7.650,3	2.396,5	1.649,7	118,4

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos do ICEX

que acolle a metade do valor das exportacións, é responsable nun 40,5% do seu incremento. É dicir, dos 389 millóns de euros nos que se incrementan as exportacións, 157,5 millóns de euros corresponden ó capítulo do automóbil. Os capítulos que teñen un mellor comportamento exportador foron a construción naval, téxtil-confección e manufacturas de madeira. Pola contra, cun comportamento negativo destacan as industrias alimentarias.

Pero en conxunto as taxas de incremento de exportacións e de cobertura vense inevitablemente afectadas pola enorme influencia que ten o sector automobilístico –e, nomeadamente, Citroën– na balanza comercial galega.

Neste contexto destaca como a maior redución importadora (-15,9% fronte á media de -3,3%) se refire á automoción, o que poidera ser un síntoma asociado tanto á menor demanda de

matriculacións de turismos como a un maior recurso a compoñentes fabricados en España para a planta viguesa do grupo PSA.

Sucede así que a taxa de cobertura de Galicia, se lle quitamos o valor das importacións e exportacións correspondentes ó devandito capítulo 87, situaríase no 71,9%, próxima á taxa de cobertura do conxunto do Estado (75,7%).

O comercio exterior galego seguiu caracterizándose, como en anos anteriores, por unha elevada concentración e especialización. Por unha banda, a provincia de Pontevedra concentra aproximadamente o 63,2% do comercio exterior da comunidade, sendo esta porcentaxe do 71,2% no caso das exportacións. Por outra, a Unión Europea (especialmente Francia e Portugal), segue a se-lo noso principal socio comercial, ó acolle-lo 80,6% das exportacións galegas e o 60,5% das importacións. Para Galicia, os fluxos con Portugal supoñen o 14,2% do total, fronte ó 6,0% no conxunto do Estado.

Atendendo ós produtos comercializados, tamén se constata a devandita especialización do sector exterior de Galicia. Así, un só capítulo arancelario, o capítulo 87 (vehículos automóbiles, tractores, ciclos e demais vehículos terrestres, partes e accesorios), representa o 27,8% e o 50,2% do total das importacións e exportacións galegas, respectivamente. Cómpre salientar tamén os produtos do mar, cun papel crucial de intermediación do sector galego a nivel mundial, que son o segundo capítulo exportador e o terceiro importador, co 7,9% e o 13,6% do total das importacións e exportacións galegas. O peso relativo dos dez primeiros capítulos de importación e exportación sitúase no 80,8% do total das exportacións e no 78,1% no caso das importacións galegas en 2002.

No marco da crecente importancia das relacións sociais, económicas e culturais entre Galicia e o norte de Portugal, no ano 2000 (último dato dispoñible) o valor total das exportacións galegas á devandita rexión ascendeu a 692,9 millóns de euros (un 11,9% máis que o ano anterior) en tanto que as importacións acadaron os 522,9 millóns de euros (un 19,6% máis que o ano anterior), polo que o saldo da balanza comer-

cial galega é de 170,0 millóns de euros (un 6,5% inferior ó superávit do ano anterior).

Salienta a importancia do sector téxtil e confección, que acolle o 39,4% do valor total das importacións galegas do norte de Portugal en 2000 e o 13,7% das exportacións do sector téxtil e confección. Tamén salienta a importancia dos produtos agrícolas, gandeiros e da pesca, co 14,5% das importacións e o 30,4% do valor total das exportacións á devandita rexión.

Os intercambios co exterior informan dun apreciable grao de apertura da economía galega, como pon de manifesto o feito de que o volume do comercio exterior (importacións + exportacións) foi equivalente ó 50,5% do PIBpm galego no ano 2002 (fonte: INE). Comparado coas outras comunidades autónomas, Galicia sería a cuarta comunidade con maior grao de apertura, tras Navarra, Cataluña e Murcia.

Inflación

Cadros C.1.8. a C.1.10.

As taxas de variación das medias anuais de inflación, tanto na economía galega como na estatal, rexistraron no ano 2001, como en anos anteriores, valores moi superiores ás previsións iniciais nas leis de presupostos xerais do Estado e da Comunidade Autónoma, cifrados no 2%.

A taxa de variación das medias anuais de inflación en Galicia no ano 2002, medida a través do índice de prezos ó consumo (IPC), foi do 3,8%, tres décimas superior á rexistrada no conxunto do Estado, cando no ano anterior fora á inversa.

Atendendo ós distintos grupos de gastos, os grupos máis inflacionistas, tanto en Galicia como no conxunto do Estado, son os de “bebidas alcohólicas e tabaco” (5,5% en Galicia e 5,7% en España), “vestido e calzado” (5,9% e 5,1%, respectivamente), e “hoteles, cafés e restaurantes” (5,8% en Galicia e 5,6% en España). Asemade, rexístrase un descenso da inflación no caso do grupo das “comunicacións”, caída cifrada no 3,0% no caso de Galicia, fronte o 2,9% correspondente a España.

CADRO C.1.8.

IPC galego e español 2002: índice e taxas de variación interanuais

	IPC	taxa de variación interanual
	(Ano 2001=100) (media anual)	
Galicia	103,8	3,8
A Coruña	104,1	4,1
Lugo	103,6	3,6
Ourense	103,4	3,4
Pontevedra	103,8	3,8
España	103,5	3,5

Fonte: INE

CADRO C.1.9.

Índice de prezos de consumo harmonizado dos países da UE 2001-02

	Índice		Taxa anual
	(Base 1996)		(%)
	Decembro 2001	Decembro 2002	
Alemania	107,4	108,6	1,1
Austria (1)	107,7	109,5	1,7
Bélgica	109,7	111,1	1,3
España	114,8	119,0	3,7
Finlandia	110,4	112,3	1,7
Francia (1)	106,7	109,0	2,2
Grecia	123,1	127,4	3,5
Holanda (1)	114,8	118,8	3,5
Irlanda	118,5	123,9	4,6
Italia	112,2	115,5	2,9
Luxemburgo (1)	110,4	113,5	2,8
Portugal	116,0	120,6	4,0
Unión Monetaria (1)	109,7	112,1	2,2
Dinamarca	111,4	114,3	2,6
Reino Unido	107,5	109,3	1,7
Suecia	108,9	110,7	1,7
Unión Europea (1)	109,7	112,0	2,1

(1) datos provisionais
Fonte: INE

CADRO C.1.10.

Índice de prezos industriais nas CC.AA. segundo destino económico 2002

	Índice xeral	Bens de consumo	Bens de consumo duradero	Bens de consumo non duradero	Bens de equipo	Bens intermedios	Enerxía
Andalucía	101,3	106,3	107,0	106,3	102,4	101,8	94,0
Aragón	102,5	104,0	102,4	104,9	102,4	102,8	99,9
Asturias	100,1	107,2	103,3	107,8	104,7	96,7	100,2
Baleares	105,1	109,1	102,8	110,4	100,1	103,5	100,7
Canarias	100,5	109,5	101,6	109,9	106,0	99,8	92,7
Cantabria	103,3	103,7	96,4	106,9	101,5	103,5	102,4
Castela e León	103,8	106,7	104,5	106,9	103,5	102,1	100,6
Castela-A Mancha	101,1	105,5	101,8	106,0	103,1	103,0	96,4
Cataluña	102,6	105,5	103,0	105,8	103,1	100,6	99,2
C. Valenciana	102,6	106,7	106,2	106,8	106,1	102,6	91,9
Estremadura	101,2	104,1	105,8	104,0	104,5	101,1	99,6
Galicia	102,1	105,6	105,3	105,6	103,4	101,7	96,8
Madrid	103,6	104,0	103,9	104,0	102,3	104,0	106,0
Murcia	101,7	106,5	105,7	106,6	101,9	102,4	93,5
Navarra	102,3	105,3	105,8	105,2	102,0	100,5	104,4
A Ríoxa	105,7	107,3	105,7	107,4	103,2	103,4	104,0
País Vasco	101,4	106,6	106,0	107,0	101,7	102,2	93,0
Total	102,4	105,9	104,6	106,2	103,0	101,6	96,8

(1) base 2000
Fonte: INE

A taxa de crecemento do índice de prezos de consumo harmonizado (base 1996) en España entre os meses de decembro de 2002 e 2001 foi dun 3,7%, só inferior á rexistrada en Irlanda (4,6%) e Portugal (4,0%). No conxunto da Unión Europea o incremento do IPC foi do 2,1%, co que Galicia tería perdido en 2002 aínda máis competitividade europea vía prezos que o conxunto do Estado.

O índice xeral de prezos industriais (IPI) en Galicia rexistrou no ano 2002 unha medra do 2,1% respecto ó ano 2000, sendo esta porcentaxe tres décimas inferior á rexistrada no conxunto do Estado. Atendendo á desagregación segundo destino económico, os prezos industriais medraron en Galicia un 5,6% no caso dos bens de consumo (5,9% no conxunto do Estado), sendo este crecemento do 3,4% no caso dos bens de equipamento (3,0% no conxunto do Estado), e de 1,7% no caso dos bens intermedios (1,6% en España). Pola contra, o índice de prezos na industria enerxética descende un 3,2% tanto no conxunto do Estado como en Galicia.

A integración de España na Unión Europea, que impide actuar a nivel nacional sobre as políticas monetarias e de cambio, fai necesario potenciar medidas para mellora-la competencia en sectores máis inflacionistas. ■

C2 ■ ■ ■ consideracións sobre o emprego

Poboación

Cadros C.2.1. e C.2.2.

Galicia conta, segundo a revisión do Padrón Municipal de 1 de xaneiro de 2002, con 2.737.373 habitantes, 4.444 persoas máis que as recollidas na revisión de xaneiro de 2001. En termos relativos, a poboación galega medrou un 0,2% fronte ó 1,8% rexistrado no conxunto do Estado, polo que continúa o preocupante descenso do peso relativo da poboación galega no total español, que pasa do 6,65% do 2001 ó 6,54% do 2002. O aumento da poboación galega é un dos menos acusados, superando tan só ó experimentado por Castela e León, con 944 habitantes máis, e Asturias e Estremadura, onde a poboación descende en 1.358 persoas e 331 habitantes, respectivamente.

Esta leve recuperación da poboación beneficia ás provincias de A Coruña e Pontevedra, cun 0,4% máis de habitantes (3.884 e 3.758 habitantes máis), perdendo poboación as outras dúas provincias. Esta perda é especialmente notable no caso de Lugo, con 2.343 persoas menos, sendo a

perda en Ourense de 855 habitantes, o que agrava o declive demográfico destas zonas, que teñen unha densidade de 35 e 50 habitantes por quilómetro cadrado fronte ós 92,6% do conxunto de Galicia e ós 118,7 habitantes/km² de media na UE-15.

En relación a súa distribución xeográfica, salienta que o 69,5% da poboación se concentra nas comarcas occidentais e costeiras, en tanto que as comarcas orientais e interiores acollen ó 30,5% da mesma. Asemade, esta concentración da poboación prodúcese tamén nos sete grandes núcleos de Galicia, que albergan o 35,8% da poboación. Salienta tamén o elevado grado de dispersión ou espallamento xeográfico do hábitat galego, que se reflicte no feito de que en Galicia hai un total de 29.964 entidades de poboación, que supoñen o 48,9% do total de entidades en España.

En Galicia persisten fortes movementos migratorios que explican, en parte, a situación descrita anteriormente. Das 42.672 migracións interiores rexistradas no ano 2001, 34.622 realizáronse entre concellos dunha mesma provincia, sendo a provincia de A Coruña a que

CADRO C.2.1.

Poboación de dereito nas CC.AA. 2001-02

	Revisión padronal a 1/1/2001			Revisión padronal a 1/1/2002			02/01			
	Total	Hombres	Mulleres	Hab./Km ²	Total	Hombres	Mulleres	Hab./Km ²	(%)	(variac. absoluta)
Andalucía	7.403.968	3.647.194	3.756.774	84,5	7.478.432	3.687.421	3.791.011	85,4	1,0	74.464
Aragón	1.199.763	592.682	607.071	25,1	1.217.514	603.149	614.365	25,5	1,5	17.761
Asturias	1.075.329	515.897	559.432	101,4	1.073.971	515.166	558.805	101,3	-0,1	-1.358
Baleares	878.627	437.340	441.287	176,0	9.16.968	458.349	458.619	183,7	4,4	38.341
Canarias	1.781.366	890.549	890.817	239,2	1.843.755	923.353	920.402	247,6	3,5	62.389
Cantabria	537.606	261.967	275.639	101,0	542.275	264.492	277.783	101,9	0,9	4.669
Castela e León	2.479.425	1.222.612	1.256.813	26,3	2.480.369	1.223.935	1.256.434	26,3	0,0	944
Castela-A Mancha	1.755.053	873.287	881.766	22,1	1.782.038	888.987	893.051	22,4	1,5	26.985
Cataluña	6.361.365	3.115.336	3.246.029	198,1	6.506.440	3.201.029	3.305.411	202,6	2,3	145.075
C. Valenciana	4.202.608	2.066.487	2.136.121	180,7	4.326.708	2.136.323	2.190.385	186,1	3,0	124.100
Extremadura	1.073.381	533.622	539.759	25,8	1.073.050	533.539	539.511	25,8	0,0	-331
Galicia	2.732.926	1.314.078	1.418.848	92,4	2.737.370	1.316.721	1.420.649	92,6	0,2	4.444
A Coruña	1.108.002	532.039	575.963	139,4	1.111.886	533.914	577.972	139,8	0,4	3.884
Lugo	364.125	176.856	187.269	50,1	361.782	175.583	186.199	49,7	-0,6	-2.343
Ourense	344.623	165.295	179.328	35,0	343.768	164.967	178.801	34,9	-0,2	-855
Pontevedra	916.176	439.888	476.288	203,8	919.934	442.257	477.677	204,7	0,4	3.758
Madrid	5.372.433	2.584.779	2.787.654	663,4	5.527.152	2.663.407	2.863.745	682,5	2,9	154.719
Murcia	1.190.378	595.757	594.621	105,2	1.226.993	616.236	610.757	108,4	3,1	36.615
Navarra	556.263	277.118	279.145	53,5	569.628	284.620	285.008	54,8	2,4	13.365
País Vasco	2.101.478	1.028.392	1.073.086	290,5	2.108.281	1.032.209	1.076.072	291,4	0,3	6.803
A Ríoxa	270.400	134.506	135.894	53,6	281.614	140.780	140.834	55,8	4,1	11.214
Ceuta	75.694	38.884	36.810	3.983,9	76.152	39.195	36.957	4.008,0	0,6	458
Melilla	68.789	35.027	33.762	5.291,5	69.184	35.178	34.006	5.321,8	0,6	395
Total	41.116.842	20.165.514	20.951.328	81,2	41.837.894	20.584.089	21.273.805	82,7	1,8	721.052

Fonte: INE. Cifras de poboación española a 1-1-2002

Volume de estranxeiros residentes e poboación total 2002

	Estranxeiros	Poboación total	(%)
U.E. (en miles de persoas)		379.600,7	
España	1.572.017	41.837.894	3,76
Galicia	35.152	2.737.370	1,28
A Coruña	11.432	1.111.886	1,03
Lugo	3.608	361.782	1,00
Ourense	7.406	343.768	2,15
Pontevedra	12.706	919.934	1,38
			(%)
España/ U.E.		9,39	
Galicia/España	2,24	6,54	
A Coruña/ Galicia	32,52	40,62	
Lugo/ Galicia	10,26	13,22	
Ourense/ Galicia	21,07	12,56	
Pontevedra/ Galicia	36,15	33,61	

(1) Os datos de estranxeiros residentes en Galicia e España están sacados do Censo de Habitantes e vivenda 2001, Refrefre a datos a 1 de setembro de 2001

(2) Poboación a 1 de xaneiro de 2002

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos do INE, Eurostat e Ministerio del Interior

rexistra, en termos absolutos, un maior número de desprazamentos, con 16.826, seguida de Pontevedra, con 9.208 movementos, e de Ourense e Lugo, con 5.296 e 3.292.

No caso dos movementos entre Galicia e o resto do Estado, o saldo migratorio no ano 2001 segue presentando un signo negativo, e acada os -4.229 fronte ós -5.653 do ano anterior. Canarias, Madrid e Cataluña son as principais comunidades de procedencia e de destino, acollendo o 53,0% dos movementos migratorios de Galicia cara ó resto do Estado e o 48,7% do total das inmigracións con procedencia noutras comunidades autónomas.

O número de estranxeiros residentes en Galicia ascendeu, segundo o *Censo de Población y Viviendas 2001* (INE), a 35.152 persoas, das que 19.081 son mulleres (o 54,3%). Comparado co total estatal, Galicia é a décimo primeira comunidade con maior número de estranxeiros residentes, acollendo o 2,2% dos estranxeiros residentes, sendo esta porcentaxe do 2,5% no caso das mulleres, e do 2,0% no caso dos homes. En torno ó 80% dos estranxeiros residentes (27.811 persoas) son persoas en idade de traballar.

O saldo migratorio co estranxeiro en 2001 presentou un saldo positivo, sendo de 11.395 fronte ós 12.546 do ano anterior. As catro provin-

cias galegas presentan un saldo positivo, sendo o máis elevado o rexistrado en A Coruña, con 5.421, e o máis reducido o de Lugo, con 650.

Hoxe en día, máis importante que a emigración ó exterior é o retorno de emigrantes. A Galicia volven o 18,2% do total de retornados a nivel estatal, o que dá un primeiro sinal da importancia que tivo a emigración en Galicia en décadas pasadas. En 2001 retornaron 8.716 persoas, das que o 49,6% procedía de países de América do Centro e Sur, e un 46,3% de países europeos (21,7% dos países da UE).

No ano 2002 rexistráronse en Galicia un total de 19.350 (44 menos que en 2001) nacementos e 28.275 defuncións (dez máis que en 2001), polo que o crecemento vexetativo foi de -8.925 (-8.871 no ano anterior). A taxa de natalidade en Galicia foi en 2002 de 7,18 nacementos por cada mil habitantes (10,03 nacementos no conxunto do Estado) e a taxa de mortalidade de 10,49 defuncións por cada mil habitantes (8,92 falecementos en España).

Mercado laboral

Cadros C.2.3. a C.2.10.

No último ano, a poboación maior de 16 anos medrou un 0,5% (11,8 miles de persoas) respecto ó ano anterior. En Galicia, a evolución da

CADRO C.2.3.

Principais datos do mercado de traballo 2001-02

	2001			2002			02/01		
	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres	Total
	(en miles de persoas)						(%)		
Poboación total maior de 16 anos	1.126,9	1.233,5	2.360,4	1.132,0	1.240,2	2.372,2	0,5	0,5	0,5
Poboación activa	693,4	501,1	1.194,5	704,6	515,9	1.220,5	1,6	3,0	2,2
Poboación ocupada	639,7	423,0	1.062,7	646,8	425,4	1.072,2	1,1	0,6	0,9
Poboación parada	53,6	78,1	131,8	57,8	90,5	148,3	7,8	15,9	12,5
Poboación inactiva	430,9	732,4	1.163,3	427,4	723,3	1.151,8	-0,8	-1,2	-1,0
Paro rexistrado			132,0			140,5			6,4
Afiliados á Seguridade social			904,3			923,9			2,2
	(%)						(puntos porcentuais)		
Taxa de actividade	61,53	40,62	50,61	62,24	41,60	51,45	0,7	1,0	0,8
Taxa de temporalidade	33,21	35,93	34,25	32,85	37,92	34,82	-0,4	2,0	0,6
Taxa de paro	7,73	15,59	11,03	8,20	17,54	12,15	0,5	2,0	1,1

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos do IGE e Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales

CADRO C.2.4.

Poboación ocupada 2001-02: distribución segundo sectores económicos e situación profesional

	2001			2002			02/01		
	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres	Total
	(en miles de persoas)						(%)		
Poboación ocupada	639,7	423,0	1.062,7	646,8	425,4	1.072,2	1,1	0,6	0,9
Sectores económicos									
Agricultura	56,2	65,3	121,4	53,0	55,9	108,9	-5,7	-14,4	-10,3
Pesca	29,6	7,3	36,9	23,0	6,1	29,2	-22,3	-16,4	-20,9
Industria	147,6	59,0	206,5	152,1	65,9	218,1	3,0	11,7	5,6
Construcción	124,2	6,1	130,3	127,7	5,7	133,4	2,8	-6,6	2,4
Servicios	282,2	285,4	567,6	290,9	291,7	582,6	3,1	2,2	2,6
Situación profesional									
Empresarios sen asalariados	109,0	87,8	196,8	105,4	80,7	186,1	-3,3	-8,1	-5,4
Empresarios con asalariados	51,4	12,7	64,1	51,2	14,5	65,7	-0,4	14,2	2,5
Axudas familiares	14,7	32,5	47,2	11,1	24,3	35,4	-24,5	-25,2	-25,0
Asalariados	462,5	287,5	750,1	476,7	304,1	780,8	3,1	5,8	4,1
Outros	2,2	2,4	4,6	2,4	1,7	4,2	9,1	-29,2	-8,7

Fonte: IGE, Enquisa de Poboación Activa

poboación activa en 2002 mostra un resultado positivo, ó rexistrar unha medra de 26,0 miles de persoas (un 2,2%). A poboación inactiva descendeu un 1,0% (11,5 miles de persoas menos) respecto o ano anterior.

A taxa de actividade tivo, ó contrario do acontecido no ano anterior, unha evolución positiva en Galicia ó medrar no ano 2002 oito décimas, ata acada-lo 51,5%. A pesares desta evolución positiva, neste ano aumentou o diferencial coa taxa de actividade media no conxunto do Estado, que acada o 54,0% (1,1 puntos máis que en 2001). O incremento da taxa de actividade prodúcese con máis intensidade na feminina que na masculina (1,0 puntos fronte a 0,7 puntos), permanecendo a diferenza entre ámbalas dúas por riba dos 20 puntos e medio (41,60% no caso das mulleres e 62,24% no caso dos homes).

A ralentización do crecemento da produción en 2002 trasladouse de forma directa ó aumento do emprego. A ocupación media anual en 2002 medrou un 0,9% respecto ó 2001 (1,7 puntos porcentuais menos do que o fixera no ano anterior), ata acada-los 1.072,2 miles de persoas (9,5 miles de ocupados máis que en 2001).

Esta evolución é un dato preocupante ó reflectir unha debilidade do proceso de creación de emprego dos últimos anos.

A probabilidade de emprego en Galicia, calculada como a relación entre o incremento do emprego e o stock inicial de parados, máis a variación de activos e a destrución de emprego, sitúase en 2002 no 16,7%, sendo esta probabilidade de emprego do 15,6% no conxunto do Estado.

Malio crecemento do VEB do 2,0% no ano 2002 (similar ó crecemento rexistrado no conxunto do Estado), o incremento no emprego xerado foi tan só do 0,9%, 1,1 puntos porcentuais inferior ó total estatal, o que reflicte que a economía galega ten que crecer a un ritmo moito máis elevado que a economía española para rexistrar incrementos de emprego neto similares.

Mentres que o sector primario, cunha medra do seu VEB do 0,6%, rexistra unha caída do emprego do 12,8%, os sectores non primarios medran en conxunto un 2,1% e rexistran unha taxa de crecemento do emprego do 3,3%.

O aumento da poboación ocupada no ano 2002 rexístrase tanto no caso das mulleres como dos homes. A pesares de esta-la contratación feminina máis subvencionada, a medra da poboación ocupada masculina, con 7,1 miles de ocupados máis (1,1% máis que no ano anterior), practicamente triplica ó crecemento da ocupación feminina, que aumenta en 2,4 miles de persoas (0,6% máis que en 2001).

Esta evolución non variou de xeito importante o peso relativo da ocupación feminina no emprego galego, que se mantén lixeiramente por riba do 40% da poboación ocupada.

Desde a perspectiva do territorio, a poboación ocupada medra en tódalas provincias, agás en Lugo, que rexistra unha caída do 4,2% (6,2 miles de ocupados menos), sendo A Coruña a que presenta o maior incremento con 9,0 miles de ocupados máis (un 2,1% máis que en 2001). As provincias de A Coruña e Pontevedra, con 432,7 e 362,6 miles de ocupados, respectivamente, acollen o 74,2% da poboación ocupada de Galicia (medio punto porcentual máis que no ano 2001).

No concernente á evolución sectorial da ocupación, no sector primario descendeu un 12,8% (20,2 miles de persoas) no ano 2002 (fonte EPA). No caso da agricultura, a caída foi do 10,3% (12,5 miles de persoas). A pesca pechou o ano co peor comportamento relativo do emprego de toda a economía galega: un -20,9% (7,7 miles de persoas menos). Atendendo ós datos do ano 2002, cómpre salienta-la evolución rexistrada no sector pesqueiro entre o terceiro e o cuarto tri-

mestre, que descende un 9,6% (2,9 miles de persoas menos).

O emprego non primario (industria, construción e servicios) incrementouse en case 29,7 miles de persoas, cunha taxa de variación do 3,3%, alcanzando en 2002 as 934,1 miles de ocupados. Cómpre salientar que a súa taxa de crecemento está por riba da taxa de crecemento do VEB non primario (2,1% respecto ó ano 2001).

A industria substitúe á construción como sector máis dinámico ó longo do 2002, polo que á taxa de crecemento do emprego se refire. A ocupación no sector industrial rexistrou unha medra do 5,6% (11,6 miles de novas ocupacións), mentres que no sector da construción, o crecemento foi do 2,4% (3,1 miles de empregos novos).

A ocupación no sector servicios experimentou unha medra, en termos absolutos, de 15,0 miles de novas ocupacións, sendo en termos relativos a porcentaxe de incremento do 2,6%. Este sector segue como o principal sector en volume de ocupación (co 54,3% de ocupados) de Galicia, mais aínda por baixo do grado de terciarización medio da economía española (62,9%). En termos relativos, o proceso de terciarización da economía galega non semella acadalo nivel e intensidade do da economía española no seu conxunto, rexistrándose no ano 2002 un diferencial similar ó do ano anterior (8,6 puntos porcentuais en 2002 e 8,7 puntos no ano anterior).

Na distribución do emprego por sectores e sexos a importancia relativa da ocupación feminina sitúase lixeiramente por riba do 50% no caso da agricultura e dos servicios, sendo do 30,2% no sector industrial, e do 20,9% e do 4,3% no caso da pesca e da construción, respectivamente.

Comparado co ano anterior, o sector industrial é o que acolle o maior incremento da ocupación feminina, con 6,9 miles de ocupadas máis (4,5 máis no caso dos homes), mentres que no caso da ocupación dos homes, o sector coa maior medra en termos absolutos é o sector servicios, con 8,7 miles de ocupados máis (6,3 miles de persoas máis no caso das mulleres).

No referente á situación profesional das per-

CADRO C.2.5.

Asalariados e taxa de temporalidade 2001-02

	Total		Homes		Mulleres	
	2001	2002	2001	2002	2001	2002
	(en miles de persoas)					
Asalariados	750,0	780,8	462,5	476,7	287,5	304,1
Empregos temporais	256,9	271,9	153,6	156,6	103,3	115,3
Empregos indefinidos	493,3	508,9	309,0	320,1	184,3	188,8
Taxa temporalidade	34,25	34,82	33,21	32,85	35,93	37,92

Fonte: IGE, Enquisa de Poboación Activa

CADRO C.2.6.

Poboación parada 2001-02: distribución segundo o tempo de procura de emprego

	2001		2002		02/01	
	(en miles de persoas)	(% / total)	(en miles de persoas)	(% / total)	(en miles de persoas)	(%)
Homes	53,6	100	57,8	100	4,2	7,8
menos de 6 meses	19,9	37,1	25,0	43,3	5,1	25,6
de 6 a 11 meses	7,1	13,2	9,6	16,6	2,5	35,2
de 1 a 2 anos	8,8	16,4	7,7	13,3	-1,1	-12,5
de 2 a 3 anos	4,0	7,5	3,3	5,7	-0,7	-17,5
máis de 3 anos	9,3	17,4	8,0	13,8	-1,3	-14,0
xa atopou traballo	4,6	8,6	4,2	7,3	-0,4	-8,7
Mulleres	78,1	100	90,5	100	12,4	15,9
menos de 6 meses	20,4	26,1	26,7	29,5	6,3	30,9
de 6 a 11 meses	12,2	15,6	13,9	15,4	1,7	13,9
de 1 a 2 anos	14,5	18,6	14,9	16,5	0,4	2,8
de 2 a 3 anos	5,5	7,0	7,2	8,0	1,7	30,9
máis de 3 anos	21,3	27,3	22,8	25,2	1,5	7,0
xa atopou traballo	4,2	5,4	5,0	5,5	0,8	19,0
Amolos dous sexos	131,8	100	148,3	100	16,5	12,5
menos de 6 meses	40,3	30,6	51,7	34,9	11,4	28,3
de 6 a 11 meses	19,3	14,6	23,4	15,8	4,1	21,2
de 1 a 2 anos	23,3	17,7	22,6	15,2	-0,7	-3,0
de 2 a 3 anos	9,5	7,2	10,6	7,1	1,1	11,6
máis de 3 anos	30,6	23,2	30,8	20,8	0,2	0,7
xa atopou traballo	8,8	6,7	9,2	6,2	0,4	4,5

Fonte: IGE, Enquisa de Poboación Activa

soas ocupadas, o incremento da ocupación debeuse fundamentalmente ó incremento da poboación ocupada asalariada, que medra un 4,1% respecto ó ano 2001 (30,7 miles de ocupados máis). En termos absolutos, o número total de asalariados ascendeu a 780,8 miles de persoas (o 72,8% da ocupación en Galicia). Este crecemento compensa o descenso rexistrado no número de empresarios sen asalariados (10,7 miles de persoas menos), e nas axudas familiares (11,8 miles de ocupados menos).

A pesares do incremento no total dos traballadores e traballadoras dependentes, a importancia relativa deste colectivo no total da ocupación galega está oito puntos por baixo do que representan no conxunto do Estado (80,8% da poboación ocupada total).

A evolución na distribución do emprego reflicte unha mellora no proceso de moderniza-

ción da estrutura ocupacional de Galicia. En 2001 o peso relativo dos asalariados na ocupación galega era do 70,6% (case dez puntos inferior ó rexistrado no conxunto do Estado, 80,2%), mentres que en 2002 esta porcentaxe acadou os 72,8% (oito puntos menos que en España).

Na evolución do emprego segundo situación profesional e sexo, a ocupación asalariada medra tanto no caso dos homes como das mulleres, sendo a mesma superior no caso das mulleres que no dos homes (16,6 e 14,2 miles de ocupados, respectivamente). Asemade, nos dous casos experimentábase un descenso dos empresarios sen asalariados e das axudas familiares, sendo estas caídas máis acusadas no caso das mulleres. Pola contra, o número de mulleres empresarias con asalariadas, a diferenza do caso dos homes, rexistra unha medra do 14,2% (1,8 miles de persoas).

En termos relativos, a importancia relativa

das axudas familiares no caso das mulleres permanece en torno ó 69% no ano 2002, sendo esta porcentaxe do 39% no caso das mulleres asalariadas. No concenrente ás mulleres empresarias, estas representan o 37,8% do total de empresarios galegos, sendo o 43,4% no caso das empresarias sen asalariadas, e do 22,1% no relativo ás empresarias con asalariados. Comparado co ano anterior, cómpre salienta-lo incremento da importancia relativa das empresarias con asalariados, que pasa do 19,8% ós devanditos 22,1% de 2002.

A evolución do desemprego é posiblemente o peor dato do mercado de traballo en Galicia en 2002. A diferenza do acontecido nos últimos anos, a poboación parada estimada pola EPA no ano 2002 rexistrou unha significativa medra de 16,5 miles de parados máis, para acadalos 148,3 miles de persoas (12,5% respecto ó ano anterior), das que o 61,0% son mulleres (o 59,3% no ano anterior). O paro de longa duración afecta ó 43,1% da poboación parada no ano 2002 (un total de 64,0 miles de persoas), das que sete de cada dez persoas, 44,9 miles de desempregados, son mulleres.

A taxa de paro en Galicia en 2002 está por riba da media española (12,1% en Galicia fronte ó 11,3% no conxunto do Estado), medrando ademais o diferencial negativo para Galicia. No caso das mulleres, a taxa de desemprego foi de 17,5% fronte ós 8,2% no caso dos homes.

Atendendo ó tempo de permanencia no desemprego, o 27,9% das persoas paradas (41,4 miles de parados) levaban máis de dous anos en paro, e case unha de cada cinco persoas desempregadas (30,8 miles de persoas) non tivo ningún emprego nos últimos tres anos, circunstancia que os coloca en claro risco de exclusión do mundo laboral.

A análise por xénero pon de manifesto que as mulleres son as que sofren con maior intensidade os problemas do desemprego. A poboación parada feminina de longa duración representa o 49,6% do paro feminino, porcentaxe que acadou o 32,9% no caso dos homes. Asemade, cómpre salientar que o peso relativo do desemprego feminino no total galego medra a medida que aumenta o tempo de procura de desemprego, de tal xeito

que entre as persoas que levan en situación de paro entre un e dous anos, o 65,9% dos desempregados son mulleres, porcentaxe que ascende ó 67,9% e ó 74,0% no caso do período entre 2 a 3 anos e máis de tres anos, respectivamente

O incremento do 12,5% da poboación desempregada (16,5 miles de persoas) e a medra do 2,2% dos activos (26,0 miles de persoas) actuando de forma simultánea serve para que a taxa de paro aumente no ano 2002 en máis dun punto porcentual, situándose no 12,2% (11,4% en España).

Tendo en conta a evolución dos parados e da poboación activa, no ano 2002 incrementábase o diferencial entre as taxas de paro masculina e feminina en case un punto porcentual e medio. En 2002 este diferencial foi de 9,3 puntos, situándose no 17,5% a taxa de paro feminina fronte ó 8,2% no caso dos homes. En 2002 hai máis de 90,5 miles de mulleres en paro fronte a 57,8 miles de homes. Nun mercado de traballo no que a maioría dos activos son homes (un 57,7%), son sen embargo mulleres a maioría das persoas sen emprego (61,0%).

En 2002 rexistráronse en Galicia 715.968 contratos, dos que a maior parte foron contratos iniciais (688.529) e o resto conversións de contratos temporais en indefinidos (27.439). Nese ano o número de contratos rexistrado medrou un 0,8%, 1,8 puntos porcentuais inferior a 2001, continuando a ralentización respecto ó crecemento de anos anteriores.

A contratación indefinida inicial descende en termos porcentuais (14,3%), fronte á medra das conversións de contratos temporais en indefinidos (nun 11,8%). A contratación temporal rexistra no ano 2002 un crecemento do 1,3%.

En termos absolutos, o número de contratos indefinidos realizados (30.742 contratos de duración indefinida e 27.439 conversións de contratos temporais en indefinidos) é notablemente inferior ós temporais (658.238). Cómpre salientar que, comparado co ano anterior, incrementábase o peso relativo dos contratos temporais no conxunto da contratación (91,5% no ano 2001 fronte o 91,9% do 2002).

Contratos de traballo, contratos convertidos en indefinidos e adscricións en colaboración social 2001-02

	2001		2002		02/01	
	Homes	Mulleres	Total	Homes	Mulleres	Total
	(en miles de persoas)					
Contratos de duración indefinida						
Indefinido ordinario	11.169	2.722	13.891	17.568	13.174	30.742
Indefinido fomento do emprego, Lei 63/97	6.502	7.371	13.873	12.205	4.281	16.486
Indefinido tempo parcial (1) (3)			7.560	5.077	8.766	13.843
Minusválidos	420	131	551	286	127	413
Contratos de duración temporal						
Obra ou servizo	160.505	67.492	227.997	370.974	287.264	658.238
Eventual circunstancias da produción	127.141	67.122	194.263	173.241	95.532	268.773
Interinidade	16.248	33.443	49.691	141.937	120.898	262.835
Temporais minusválidos	315	77	392	18.772	42.326	61.098
Tempo parcial (2) (3)			118.928	358	107	465
Sustitución por xubilación especial ós 64 anos	53	29	82	24	20	44
Prácticas	2.958	2.731	5.689	3.324	3.030	6.354
Formación Lei 63/97	8.199	4.459	12.658	9.265	5.577	14.842
Minusválidos en centros especiais de formación	285	166	451	285	166	451
De inserción	-	-	-	2.453	2.331	4.784
De relevo	-	-	-	396	53	449
Xubilación parcial	-	-	-	411	18	429
Outros contratos	22.813	16.791	39.600	20.508	17.206	37.714
Total contratos	400.491	277.524	685.716	388.257	300.272	688.529
Conversión de contratos temporais en indefinidos	14.501	10.041	24.542	-3,1	8,2	11,8

(1) refírese ós contratos a tempo parcial de duración indefinida

(2) non inclúe os contratos deste tipo que teñen duración indefinida

(3) No 2001, dos 126.488 contratos, 82.100 foron firmados por mulleres e 44.388 por homes.

Fonte: INEM

CADRO C.2.8.
Demandas de emprego e colocacións rexistradas 2001-02

2001					
	<u>Galicia</u>	<u>A Coruña</u>	<u>Lugo</u>	<u>Ourense</u>	<u>Pontevedra</u>
Altas	883.873	352.968	91.797	73.363	365.745
Baixas	886.617	354.704	92.420	74.345	365.148
Colocacións xestionadas	33.897	9.679	4.339	4.520	15.359
Colocacións comunicadas	674.357	275.557	67.626	49.565	281.609
Non renovación	145.150	56.530	14.317	16.570	57.733
Traslado	10.242	4.028	1.112	1.553	3.549
Outras	22.971	8.910	5.026	2.137	6.898
Colocacións	688.316	282.920	69.838	47.136	288.422
Xestionadas	35.712	9.875	4.515	4.827	16.495
Comunicadas	652.604	273.045	65.323	42.309	271.927
Ofertas xestionadas (SPE)	86.898	27.380	8.024	20.745	30.749
Sistema SILEE	37.699	10.248	4.923	5.184	17.344
Sistema SGC	49.199	17.132	3.101	15.561	13.405

2002					
	<u>Galicia</u>	<u>A Coruña</u>	<u>Lugo</u>	<u>Ourense</u>	<u>Pontevedra</u>
Altas	893.860	360.385	95.129	76.940	361.406
Baixas	879.096	353.239	93.826	75.067	356.964
Colocacións xestionadas	36.797	10.360	4.596	4.569	17.272
Colocacións comunicadas	665.479	274.401	68.813	50.838	271.427
Non renovación	143.666	55.798	14.303	16.023	57.542
Traslado	12.014	4.797	1.356	1.889	3.972
Outras	21.140	7.883	4.758	1.748	6.751
Colocacións	691.059	290.064	70.189	48.267	282.539
Xestionadas	38.756	11.184	4.459	4.428	18.685
Comunicadas	652.303	278.880	65.730	43.839	263.854
Ofertas xestionadas (SPE)	89.947	26.512	8.733	20.566	34.136
Sistema SILEE	42.273	11.760	4.823	4.814	20.876
Sistema SGC	47.674	14.752	3.910	15.752	13.260

Fonte: INEM e Xunta de Galicia

CADRO C.2.9.
Custo laboral segundo traballador e mes e segundo hora efectiva nas CC.AA. 2001-02

	Coste salarial ordinario por traballador/mes		Coste salarial ordinario por hora		Incremento salarial pactado (%)
	2002	02/01	2002	02/01	
	(en <E>)	(%)	(en <E>)	(%)	
Andalucía	1.165,30	5,4	8,32	5,9	3,9
Aragón	1.203,57	3,7	8,91	4,2	4,1
Asturias	1.221,35	4,1	9,05	5,5	4,0
Baleares	1.144,49	3,7	8,00	4,5	3,8
Canarias	1.078,14	4,6	7,58	4,5	4,0
Cantabria	1.155,07	3,7	8,29	4,5	3,8
Castela e León	1.130,35	2,9	8,21	3,7	3,8
Castela-A Mancha	1.045,36	2,4	7,34	3,0	4,1
Cataluña	1.329,55	4,6	9,66	4,2	3,3
C. Valenciana	1.109,03	1,6	7,94	1,8	3,6
Extremadura	995,74	2,5	7,19	3,2	3,4
Galicia	1.092,09	3,0	7,77	4,4	4,0
Madrid	1.468,91	4,3	10,35	4,1	3,5
Murcia	1.018,30	4,4	7,43	4,9	3,7
Navarra	1.373,01	5,0	10,28	6,8	4,8
País Vasco	1.443,03	3,3	10,93	4,5	4,0
A Rioxa	1.117,25	2,1	8,07	3,7	4,2
Total	1.246,61	3,9	8,96	4,2	3,8

 Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de INE, *Índice de costes laborales*, e Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, *Boletín de Estadísticas Laborales*

Na evolución da contratación por sexos, o dato máis destacable é a desigual distribución: o 56,4% dos contratos foron subscritos por homes e o 43,6% restante por mulleres. Esta desproporción contribúe a consolidar-lo diferente peso de homes e mulleres no emprego galego (60,3% e 39,7%, respectivamente). Atendendo á duración dos contratos estas porcentaxes varían lixeiramente: o 42,9% dos contratos indefinidos iniciais realizáronse a mulleres, sendo esta porcentaxe do 43,6% no caso da contratación temporal.

A relación entre o número de contratos temporais realizados (658.238 contratos) e a poboación asalariada temporal (271,9 miles de persoas) indica o grao de rotación existente no mercado de traballo galego. En 2002, esta sitúase en 2,4 contratos por persoa (2,5 contratos en 2001).

A diferenza do acontecido no total estatal, a xa elevada taxa de temporalidade en Galicia medrou lixeiramente no ano 2002. A media anual en Galicia pasou do 34,2% do ano 2001 ó 34,8% do ano 2002, namentres que en España, a taxa descendeu seis décimas para acadalo 31,0% en 2002.

O incremento da taxa de temporalidade non se distribúe igual entre homes e mulleres: a taxa masculina cae 0,4 puntos e a feminina medra 2,0 puntos porcentuais, o que pon de relieve a ineficacia das axudas á hora de reduci-la temporalidade feminina. En 2002, a taxa de temporalidade no caso das mulleres foi de 38,0%, máis de cinco puntos superior á rexistrada para o caso dos homes (32,8%).

O CES considera unha limitación de alcance o non dispor de datos desagregados da taxa de temporalidade do sector público e dos diferentes sectores privados por idades.

As demandas de emprego rexistradas (893.860) aumentaron un 1,1% respecto ó ano 2001 e as colocacións medraron un 0,4% respecto ó mesmo ano. Do total de colocacións (691.059), un 67,4% correspondeu a persoas cun nivel primario de estudos.

O número de empresas de traballo temporal en Galicia en 2002 ascendeu a 31 (o 4,2% do total

deste tipo de empresas en España) e realizaron un total de 75.002 contratos de posta a disposición (o 10% dos contratos rexistrados no INEM), é dicir, un 3.545 contratos menos que os rexistrados no ano anterior (o 4,1% do total de contratos no conxunto do Estado).

O custo salarial ordinario por traballador e mes nos sectores non primarios medrou en Galicia ó longo do ano 2002 un 3,0% (3,9% en España) para acadalo 1.092,09 euros (aínda no 87,6% da media española). Os traballadores do sector industrial son os que presentan un maior custo total, con 1.838,7 euros ó mes (327,85 menos que no conxunto do Estado), seguido do sector servizos, con 1.626,1 euros/mes (221,95 euros menos) e o sector da construción, con 1.573,1 euros (217,20 euros menos).

No concernente á relación entre as ganancias salariais (pagos ordinarios) por traballador e mes e os incrementos salariais pactados nas CC.AA., Galicia é a quinta comunidade cos salarios máis baixos, con 1.092,09 euros (154,52 euros menos que a media no conxunto do Estado), por diante de Extremadura, Murcia, Castela-A Mancha e Canarias. Respecto ós incrementos salariais pactados, estes medraron un 4,0% en Galicia, fronte ó 3,8% no conxunto do Estado, superada por Navarra (4,8%), A Rioxa (4,2%) e Aragón e Castela-A Mancha (4,1%).

A media ponderada do incremento salarial pactado nos 264 convenios e revisións salariais negociados en Galicia con efecto para 2002 foi do 3,12% respecto ó ano anterior. No caso dos convenios asinados a nivel empresa o incremento salarial pactado foi de 2,54%, inferior ó existente para o caso dos convenios doutro ámbito, que foi do 3,22%.

Cómpre salientalo descenso producido no número de horas efectivas de traballo por traballador e mes en Galicia en 2002, que pasou de 142,8 horas en 2001 a 140,8 horas en 2002. O custo salarial ordinario por hora rexistrou no último ano unha medra do 4,4% (dúas décimas superior á do conxunto do Estado), para situarse nos 7,77 euros.

No ano 2002 prodúcese un descenso da xor-

CADRO C.2.10.
Accidentes e enfermidades profesionais 2001-02: distribución segundo a gravidade e sectores económicos

	Leves			Graves			Mortais			Totais		
	2001	2002	02/01 (%)	2001	2002	02/01 (%)	2001	2002	02/01 (%)	2001	2002	02/01 (%)
Agricultura	1.206	1.271	5,1	138	146	5,8	5	5	0,0	1.349	1.422	5,4
Pesca	1.912	1.738	-10,0	67	77	14,9	28	8	-71,4	2.007	1.823	-9,2
Industria	14.837	15.108	1,8	237	205	-13,5	13	23	76,9	15.087	15.336	1,7
Construcción	11.912	12.289	3,1	251	233	-7,2	20	30	50,0	12.183	12.552	3,0
Servicios	15.480	16.178	4,3	257	247	-3,9	33	36	9,1	15.770	16.461	4,4
Total	45.347	46.584	2,7	950	908	-4,4	99	102	3,0	46.396	47.594	2,6

Fonte: Dirección Xeral de Relacións Laborais, Sinistralidade laboral en Galicia

nada media pactada ou ponderada na negociación colectiva galega. Esta acada as 1.761,2 horas/ano en 2002, 12 horas menos que en 2001. O sector agrario foi o que pactou a maior xornada media, con 1.781,3 horas/ano, estando no caso contrario o sector servicios, cunha xornada media pactada de 1.750,5 horas/ano.

No ano 2002 rexístrase unha lixeira caída da xornada efectiva media por traballador, que acada as 1.690,1 horas/ano, fronte ás 1.697,9 horas no mesmo período do ano anterior. O maior número de horas efectivas rexístrase no sector da construción, con 1.806,8 horas/ano, seguida do sector industrial, con 1.728,2 horas/ano.

En relación á sinistralidade no mercado laboral, no ano 2002 rexistráronse 47.594 accidentes e enfermidades profesionais con baixa en xornadas de traballo, fronte ós 46.396 do ano anterior, o que supón un incremento do 2,6%.

Por sectores, o 34,6% dos sinistros aconteceron no sector servicios (16.461); o 32,2%, na industria (15.336); e o 26,4% (12.552), no sector da construción. A meirande parte dos accidentes teñen a consideración de leves e un 2,3% considéranse graves ou mortais.

O índice de incidencia da sinistralidade laboral en Galicia, que permanece practicamente constante no ano 2002, segue por debaixo da media estatal: 64,02 miles de accidentes/nº medio de persoas expostas fronte ó 71,40 de España. Comparado co resto das comunidades autónomas, Galicia é a quinta comunidade co menor índice, sendo superior ó rexistrado en Melilla (45,83%), Extremadura (55,84%), Aragón (55,82%) e Madrid (62,19%).

Ó contrario do acontecido no ano anterior, o índice de incidencia medra tan só na provincia de A Coruña, onde o índice ascende ata os 62,89 miles de accidentes/ nº medio de persoas expostas (61,88 no ano 2001). En Pontevedra o índice foi de 74,27 miles de accidentes/ nº medio de persoas expostas (74,45 no ano 2001), sendo de 54,07 miles de accidentes/ nº medio de persoas expostas en Ourense (55,03 no ano anterior), e de 47,10 miles de accidentes/ nº medio de persoas expostas na provincia de Lugo (48,69 en 2001).

Atendendo á distribución sectorial, cómpre salientalo elevado valor no caso da construción e da industria, con 142,56 e 103,20 miles de accidentes/ nº medio de persoas expostas, respectivamente. No sector pesqueiro, este índice acada os 60,20 miles de accidentes/ nº medio de persoas, sendo no sector servicios e na agricultura, de 40,62 e 19,97.

Respecto ós accidentes “in itinere”, producíronse 3.879 no ano 2002, un 3,1% máis que no ano anterior.

Políticas activas

Cadros C.2.11. e C.2.12.

Na convocatoria do ano 2001 aprobáronse para Galicia un total de 284 dos 370 plans de formación solicitados ó FORCEM, o que a sitúa como a quinta comunidade polo número de plans aprobados (un 5,5% do total estatal), por detrás de Madrid, Cataluña, Andalucía e a C. Valenciana. Destes 284 plans, 132 corresponden a plans de demanda (con compromiso de formación previo) e 152 a plans de oferta (sen compromiso previo). O seu custo ascendeu a 11,1

CADRO C.2.11.

Indicadores de demanda formativa 2000-01: plans de formación

	2000		2001			
	Planes solicitados	Planes aprobados	Planes solicitados		Planes aprobados	
			de demanda	de oferta	de demanda	de oferta
Andalucía	757	613	627	330	463	200
Aragón	187	167	152	94	121	63
Asturias	147	119	95	48	62	34
Baleares	128	109	99	31	81	18
Canarias	127	94	110	66	84	38
Cantabria	64	50	50	22	37	10
Castela e León	282	231	207	168	133	112
Castela - A Mancha	104	84	90	74	55	35
Cataluña	1.185	986	916	175	741	107
Comunidade Valenciana	320	263	283	94	230	66
Estremadura	78	61	52	58	26	42
Galicia	317	243	184	186	132	152
Madrid	1.579	1.356	1.424	607	1.166	485
Murcia	101	84	118	48	81	30
Navarra	130	99	122	31	84	15
País Vasco	179	146	344	47	210	34
Rioxa, A	33	29	16	11	14	11
Ceuta e Melilla	3	3	1	3	-	3
Sin asignar			2	3	1	2
Total	5.721	4.737	4.892	2.096	3.721	1.457

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos de FORCEM

CADRO C.2.12.

Accións desenvolvidas en execución do previsto nos acordos sobre medidas para o crecemento e o emprego en Galicia 2001-02

	2001	2002
	Nº beneficiarios	Nº beneficiarios
Formación e orientación	73.415	82.451
Orientación laboral e asesoram.	42.986	46.647
F.P. Ocupacional	30.429	35.804
Fomento do emprego e estabilidade	17.397	13.591
Contratación indefinida discapacitados	388	302
Fomento da contratación indefinida	14.428	10.934
Fomento contratos en prácticas	2.169	1.917
Conciliación da vida laboral e familiar	345	383
Contratación traballadores difícil reinserción	67	55
Economía social e autoemprego	8.929	8.032
Promoción do emprego en cooperativas e sociedades laborais	2.324	2.643
Apoio ó autoemprego autónomo	4.699	3.730
Integración Laboral dos discapacitados	1.394	1.352
Iniciativas de emprego: ILE/IER (1)	512	307
Programas de cooperación	10.208	11.253
Programas de cooperación con entidades locais	5.490	5.962
Programas de Cooperación con outras administracións (2)	481	772
Escolas obradoiro, casas de oficios, unidades de promoción e desenvolvemento e obradoiros de emprego	4.237	4.519
Total	109.949	115.327

(1) No ano 2000 as actuacións de iniciativas de emprego estaban compostas por Iniciativas Locais de Emprego e Iniciativas de Emprego Rural. No ano 2001 inclúense as novas iniciativas de emprego de base tecnolóxica.

(2) distintas da local, universidades e entidades sen ánimo de lucro

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos da Consellería de Familia e Promoción do emprego, Muller e Xuventude

millóns de euros no caso dos plans de demanda e a 20,6 millóns de euros no dos plans de oferta.

En relación ás políticas activas de emprego da Comunidade Autónoma, no ano 2002 beneficiáronse das accións desenvolvidas en execución do previsto nos *Acordos sobre medidas para o crecemento e o emprego en Galicia 2001-02* un total de 115.327 persoas, sendo o presuposto total dedicado ás mesmas de 203,0 millóns de euros.

O programa de mellora de empregabilidade, que abrangue as accións relativas á formación e orientación, acolleu un total de 82.451 alumnos que recibiron accións de maior duración, sendo o seu presuposto de 56,8 millóns de euros. Do total de alumnos, 46.647 participaron nas accións de Orientación Laboral e Asesoramento e outros 35.804, nos de Formación Profesional Ocupacional, aínda que estes cursos acollen o 28,0% do presuposto.

Dentro deste programa de mellora da empregabilidade, pódese salienta-lo papel do Servicio Galego de Colocación (SGC). No ano 2002, o número de ofertas de traballo xestionadas polo Servicio Público de Emprego de Galicia ascendeu a 89.947, das que 42.273 corresponden ó sistema SILEE e 47.674 corresponden ós centros asociados ó SGC.

Dos 164.131 demandantes de emprego en 2002, 98.603 (o 60,1%) solicitaron unha mobilidade de ámbito restrinxido e 32.050 (un 19,5%) manifestaron unha preferencia pola mobilidade dentro da súa provincia.

Nas actuacións para o fomento do emprego e a estabilidade laboral participaron un total de 13.591 traballadores, sendo o seu investimento total de 36,2 millóns de euros. Dos distintos procedementos, 11.236 traballadores accederon a un contrato indefinido e 2.355 a un contrato temporal ou de duración determinada.

Tendo en conta que no ano 2002 houbo un total de 30.742 persoas que accederon a un contrato indefinido, estas actuacións de fomento tiveron unha incidencia do 36,5%.

No caso dos programas de cooperación, o

número de beneficiarios ascendeu a 11.253, dos que 5.962 asistiron ós programas de cooperación con entidades locais. O presuposto total acadou os 82,6 millóns de euros.

Economía social

Cadros C.2.13. e C.2.14.

A 31 de decembro de 2002, o número de empresas de economía social (cooperativas e sociedades laborais) ascendía a 42.191 sociedades, 3.522 máis que no ano 2001, das que o 4,5%, 1.879 firmas, estaban en Galicia (243 máis que no exercicio anterior). O conxunto destas empresas en Galicia xeraba un total de 14.064 empregos (619 máis que no ano anterior), o 3,6% do total do sector español. No ano 2002 o número de empregos nestas sociedades equivale ó 1,3% da poboación ocupada galega, fronte ó 2,4% no conxunto do Estado.

É destacable, polo tanto, que a dimensión polo número de traballadores é moito menor en Galicia que en España. Tendo en conta o anterior, o número medio de traballadores por empresa é 7,5 en Galicia, fronte a 9,1 no Estado.

A maior dimensión, en canto a traballadores, das empresas de economía social en Galicia dáse na provincia de Ourense, con 9,3 traballadores por empresa. Pola contra, a menor corresponde a Lugo, con 5,1 traballadores.

No ano 2002 constituíronse un total de 418 cooperativas e sociedades laborais (31 máis que no ano 2001), con 2.407 socios agrupados (966 menos).

Xunto as tradicionais medidas de promoción de emprego en cooperativas e sociedades laborais e o apoio ó emprego autónomo, hai que salienta-los centros especiais de emprego (para facilita-la incorporación dos traballadores con discapacidade ó mercado laboral) e o programa de iniciativas de emprego, que trata apoia-las iniciativas empresariais no ámbito local e rural.

No ano 2002 beneficiáronse destas axudas en Galicia un total de 8.032 traballadores (un 10,0% menos que no ano anterior). Do total de

CADRO C.2.13.

Empresas de economía social constituídas en Galicia e España 2001-02

	Galicia		España	
	2001	2002	2001	2002
Sociedades	387	418	7.969	7.603
Socios iniciais	3.373	2.407	39.086	43.944

Fonte: Dirección General de Fomento de la Economía Social y del Fondo Social Europeo

CADRO C.2.14.

Empresas e traballadores de economía social nas CC.AA. 2001-02

	2001				2002			
	Sociedades		Traballadores		Sociedades		Traballadores	
	CA / total		CA / total		CA / total		CA / total	
	(%)		(%)	(%)		(%)		(%)
Andalucía	7.364	19,0	63.998	17,3	8.305	19,7	68.353	17,7
Aragón	1.396	3,6	11.103	3,0	1.525	3,6	10.977	2,8
Asturias	690	1,8	6.198	1,7	724	1,7	6.218	1,6
Baleares	338	0,9	3.077	0,8	366	0,9	3.357	0,9
Canarias	1.176	3,0	10.580	2,9	1.296	3,1	10.927	2,8
Cantabria	207	0,5	2.059	0,6	237	0,6	2.128	0,6
Castela - A Mancha	2.764	7,1	21.408	5,8	2.952	7,0	21.511	5,6
Castela e León	2.169	5,6	15.762	4,3	2.350	5,6	16.873	4,4
Cataluña	7.477	19,3	53.073	14,3	7.965	18,9	53.602	13,9
C. Valenciana	4.154	10,7	50.664	13,7	4.474	10,6	51.756	13,4
Extremadura	1.221	3,2	9.858	2,7	1.254	3,0	9.731	2,5
Galicia	1.636	4,2	13.445	3,6	1.879	4,5	14.064	3,6
A Coruña	609	37,2	4.517	33,6	650	34,6	4.461	31,7
Lugo	279	17,1	1.643	12,2	344	18,3	1.768	12,6
Ourense	295	18,0	3.067	22,8	323	17,2	3.017	21,5
Pontevedra	453	27,7	4.218	31,4	562	29,9	4.818	34,3
Madrid	2.826	7,3	20.981	5,7	3.127	7,4	22.592	5,9
Murcia	1.803	4,7	15.341	4,1	2.120	5,0	18.138	4,7
Navarra	755	2,0	8.683	2,3	803	1,9	8.830	2,3
País Vasco	2.399	6,2	61.558	16,6	2.504	5,9	63.765	16,5
Rioxa	235	0,6	2.117	0,6	238	0,6	1.996	0,5
Ceuta e Melilla	59	0,2	459	0,1	72	0,2	632	0,2
Total	38.669	100	370.364	100	42.191	100	385.450	100

(1) cooperativas e sociedades laborais a 31 de decembro de cada ano

Fonte: Dirección General de Fomento de la Economía Social y del Fondo Social Europeo

traballadores beneficiarios, 3.730 beneficiáronse das medidas de apoio ó emprego autónomo; 2.643, das fórmulas de autoemprego asociativo en empresas de economía social; 1.352, a través de actuacións específicas de cara á integración laboral de discapacitados; e 307, en iniciativas empresariais no ámbito local e rural.

Desenvolvemento de empresas

Cadros C.2.15. e C.2.16.

A un de xaneiro de 2002, o número de empresas activas descendeu en Galicia un 1,2% respecto ó mesmo período do ano anterior, en tanto que no conxunto do Estado, estas rexistraron unha medra do 2,4%. O número de empresas activas en Galicia ascendeu a 165.726 empresas (o 6,11% do total de empresas existentes en España).

A meirande parte das sociedades activas en Galicia nesa data corresponde a persoas físicas (65,2%), seguida das SRL, que acadaban o 25,5%, pertencendo o 77,6% das empresas (135.095 empresas) ó sector servicios e un 13,8%, ó sector da construción (23.985 empresas).

No ano 2002 constituíronse, segundo os datos do Rexistro Mercantil, 5.333 sociedades (o 4,5% de tódalas sociedades constituídas en España). Cómpre salientar que comparado co ano anterior, medra o número de constituicións de sociedades nun 12,6% (596 sociedades máis). A meirande parte das empresas creadas en Galicia en 2002 tivo a forma de sociedade limitada (o 90,9%) e só un 2,0% foron sociedades anónimas. Unha simple análise da taxa das sociedades constituídas sobre as existentes sitúa á comunidade no 73% da media española en 2002, o que supón

CADRO C.2.15.
Empresas existentes 2002 ⁽¹⁾: distribución segundo a súa condición xurídica

	Persoas Físicas	Sociedades anónimas	Sociedades de Responsabilidade Limitada.	Sociedades colectivas	Sociedades comanditarias	Comunidades de bens	Sociedades Cooperativas	Asociacións e outros tipos	Organismos autónomos e outros	Total
A Coruña	46.366	1.765	17.787	8	1	822	420	4.430	149	71.748
Lugo	15.639	293	4.817	-	-	1.222	180	191	54	22.396
Ourense	14.708	483	5.013	1	-	244	152	907	52	21.560
Pontevedra	35.107	1.524	17.987	3	-	2.086	294	1.260	112	58.373
Total	111.820	4.065	45.604	12	1	4.374	1.046	6.788	367	174.077
España	1.694.543	124.468	773.151	426	112	79.248	25.679	107.559	7.973	2.813.159
G/E (%)	6,60	3,27	5,90	2,82	0,89	5,52	4,07	6,31	4,60	6,19

(1) os datos están referidos a 31 de decembro
 Fonte: INE, Directorio Central de Empresas

CADRO C.2.16.
Sociedades constituídas nas CC.AA. 2001-02: distribución segundo a súa forma xurídica

	S.A.		S.L.		Outras		Total	
	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002
Andalucía	349	324	16.288	17.643	1.065	1.503	17.702	19.470
Aragón	75	66	2.331	2.278	262	233	2.668	2.577
Asturias	53	54	1.437	1.373	136	158	1.626	1.585
Baleares	87	46	3.415	3.261	84	82	3.586	3.389
Canarias	102	77	5.423	5.254	256	231	5.781	5.562
Cantabria	9	13	878	940	61	37	948	990
Castela - A Mancha	110	73	2.981	3.094	471	429	3.562	3.596
Castela e León	120	104	3.396	3.620	307	289	3.823	4.013
Cataluña	697	503	20.365	21.408	877	863	21.939	22.774
C. Valenciana	268	225	11.738	12.762	545	548	12.551	13.535
Extremadura	41	38	1.074	1.191	154	126	1.269	1.355
Galicia	117	109	4.308	4.848	312	376	4.737	5.333
A Coruña	58		1.763		120		1.941	-
Lugo	3		388		53		444	-
Ourense	15		367		41		423	-
Pontevedra	41		1.790		98		1.929	-
Madrid	1.522	1.255	18.709	21.459	977	1.121	21.208	23.835
Murcia	57	48	2.848	3.078	227	254	3.132	3.380
Navarra	35	44	1.110	1.197	95	134	1.240	1.375
País Vasco	204	155	4.661	4.307	247	242	5.112	4.704
A Rioxa	35	19	472	512	19	17	526	548
Ceuta e Melilla	8	-	226	-	4	-	238	-
Total	3.889	3.153	101.660	108.225	6.099	6.643	111.648	118.021

Fonte: Registro Mercantil Central

mellora-lo nivel de converxencia acadado o ano anterior.

No ano 2002 rexistráronse sete suspensións de pagamentos, o 3,7% das producidas en España, e trece quebras, un 2,1% das acontecidas no conxunto do Estado. O número de extincións de sociedades foi de 482, o que representa o 3,8% das sociedades extinguidas en España. ■

C3 ■ ■ ■ consideracións sobre os sectores productivos

Panorama xeral

Cadros C.3.1. a C.3.10.

Atendendo ós datos da Contabilidade Trimestral de Galicia (base 1995) estimados polo IGE, o produto interior bruto a prezos de mercado no ano 2002 acadou os 30.338,2 millóns de euros (prezos constantes), un 1,9% máis que no ano precedente. En termos nominais (prezos correntes), a taxa de crecemento do PIB a prezos de mercado foi do 6,1%.

Se se considera a súa evolución trimestral, a economía galega continuou coa desaceleración iniciada no ano 2000, xa que a taxa de crecemento descende trimestre a trimestre, pasando dun 2,3% no primeiro trimestre do ano 2002 a un 1,7% no derradeiro trimestre do ano. En termos nominais, estas taxas de crecemento foron de 6,4% e 5,8%, respectivamente.

Ó longo do ano 2002 a ocupación en Galicia medrou en 9,5 miles de persoas ata acadalos 1.072,2 miles de ocupados. En termos relativos, a medra experimentado foi do 0,9% respecto ó ano

anterior, cifra que é un punto inferior á experimentada polo crecemento económico (prezos constantes).

Atendendo á desagregación por ramas de actividade, o sector servicios de mercado é o que xera un maior valor engadido, con 12.428,7 millóns de euros (o 41,0% do PIBpm galego), seguido do sector industria e dos servicios non de mercado, con 4.938,1 (o 16,3% do PIBpm galego) e 3.917,7 millóns de euros (12,9% do PIBpm galego), respectivamente.

O VEB a prezos básicos (prezos constantes) do sector primario (agricultura, gandería e pesca) experimentou no ano 2002 unha medra do 0,6% respecto ó ano precedente (no ano 2001 a taxa de variación interanual foi do 0,0%). Ó longo do ano 2002, a produción ralanetizou o seu crecemento, chegando a ser negativa no derradeiro trimestre do ano (-3,0%). Se a análise se fai considerando os prezos correntes (termos nominais) este sector presenta entre os dous anos considerados unha caída do 0,1% (medra un 2,1% no ano 2001).

Malia este comportamento do sector pri-

VEB a prezos básicos e PIB a prezos de mercado 2001-02

	2001	2002				02/01	
	Total	Total	I	II	III		IV
		<i>(en miles de €. prezos correntes)</i>				<i>(%)</i>	
Agricultura, silvicultura e pesca	1.774.144	1.772.124	450.743	448.786	440.676	431.919	-0,1
Enerxía	1.428.964	1.450.168	355.196	357.759	364.141	373.072	1,5
Industria	5.541.798	5.886.064	1.444.251	1.460.540	1.479.409	1.501.864	6,2
Construcción	3.906.381	4.258.441	1.029.222	1.051.137	1.075.731	1.102.351	9,0
Servicios	19.589.658	20.796.684	5.084.116	5.166.070	5.238.166	5.308.332	6,2
de mercado	15.039.590	16.007.085	3.910.134	3.976.254	4.033.178	4.087.519	6,4
non de mercado	4.550.068	4.789.599	1.173.982	1.189.816	1.204.988	1.220.813	5,3
Impostos netos sobre os produtos	3.592.651	3.860.568	942.316	956.457	974.190	987.605	7,5
PIB a prezos de mercado	35.833.596	38.023.866	9.305.844	9.440.749	9.572.131	9.705.142	6,1
		<i>(en miles de €. prezos constantes)</i>				<i>(%)</i>	
Agricultura, silvicultura e pesca	1.721.092	1.732.135	440.107	438.816	430.959	422.253	0,6
Enerxía	1.438.820	1.383.152	344.874	343.508	345.672	349.098	-3,9
Industria	4.822.342	4.938.078	1.227.285	1.230.350	1.235.929	1.244.514	2,4
Construcción	3.058.931	3.153.757	779.241	784.472	791.157	798.887	3,1
Servicios	15.981.212	16.346.396	4.051.026	4.078.363	4.099.140	4.117.867	2,3
de mercado	12.186.623	12.428.682	3.084.777	3.102.606	3.115.282	3.126.017	2,0
non de mercado	3.794.589	3.917.713	966.249	975.756	983.858	991.850	3,2
Impostos netos sobre os produtos	2.737.551	2.784.637	693.883	692.755	696.714	701.285	1,7
PIB a prezos de mercado	29.759.948	30.338.157	7.536.417	7.568.265	7.599.571	7.633.904	1,9

Fonte: IGE

53.9

mario, a ocupación (fonte: EPA) neste sector experimentou un descenso do 12,8% (20,2 miles de persoas menos que no ano anterior), acollendo un total de 138,1 miles de traballadores, dos que 108,9 miles de persoas están englobadas na agricultura, gandería, caza e silvicultura, e os 29,2 miles de ocupados restantes, no subsector pesqueiro. Este descenso no subsector agrícola hai que matizalo, xa que se pode crear “emprego rural” no sector servicios. Asemade, cómpre salientar que a pesca pecha o ano 2002 co peor comportamento relativo de toda a economía galega, ó descende-la ocupación un 20,9% respecto ós datos de 2001.

O sector industrial (sen a rama enerxética) experimentou no ano 2002 un crecemento do seu VEB a prezos básicos (prezos constantes) do 2,4%, porcentaxe 1,5 puntos inferior á acadada no ano precedente. A desaceleración da produción industrial continúa ó longo de 2002 pasando a taxa de crecemento do 3,0% no primeiro trimestre do ano ó 1,9% no derradeiro trimestre do 2002. Se a análise se fai considerando os prezos correntes (termos nominais) a taxa de crecemento do sector industrial entre os anos 2001 e 2002 foi do 6,2%, 1,1 puntos porcentuais menos que en 2001.

Atendendo ó Índice de Producción Industrial de Galicia (IPIga), que estima a evolu-

ción da industria na comunidade, no ano 2002 a taxa de crecemento industrial entre os anos 2001 e 2002 foi do 2,7% fronte ó 6,3% do ano precedente.

O emprego tivo un crecemento do 5,6% (3,2 puntos superior á taxa de crecemento do sector), acadando os 218,1 miles de persoas ocupados no ano 2002. Este dato destaca ó sector industrial como o de maior capacidade para trasladar o crecemento á creación de emprego no exercicio 2002. As ramas de fabricación de material de transporte e as industrias de produtos alimenticios, bebidas e tabaco son as máis importantes en canto ó número de traballadores, con 46,2 e 38,2 miles de ocupados, respectivamente, e seren tamén das que máis intensamente xeraron emprego. No caso da automoción sen dúbida debido á demanda externa posto que no mercado interno caeron as matriculacións de vehículos.

A rama enerxética presentou no ano 2002 unha taxa de crecemento do VEB (en prezos constantes) do -3,9% fronte ó -0,3% experimentados en 2001. En termos nominais (prezos correntes), este subsector presentou no ano 2002 unha taxa de crecemento do 1,5% (3,6% no ano precedente).

Nos catro trimestres de 2002 o subsector enerxético presenta unha taxa de crecemento

CADRO C.3.2.
Índice de Producción Industrial de Galicia 2000-02

	2000	2001	2002	01/00	02/01
	(Base 1990=100)			(%)	
Índice Xeral	152,4	162,0	166,4	6,3	2,7
Por ramas de actividade:					
Energía e Auga	114,4	120,2	109,0	5,1	-9,3
Extracción e transformación de minerais non enerxéticos.					
Industria Química	156,5	156,3	152,7	-0,2	-2,3
Ind. Transformación de Metais. Macánica de precisión	220,1	246,1	262,6	11,8	6,7
Outras industrias manufactureiras	140,2	145,6	163,8	3,9	12,5
Por destino económico:					
Bens de consumo	136,5	144,8	166,5	6,1	15,0
Bens intermedios	154,6	162,4	153,8	5,1	-5,3
Bens de equipamento	179,3	200,6	228,7	11,9	14,0
IPIGA sen enerxía	172,3	183,8	196,6	6,7	6,9

Fonte: IGE

CADRO C.3.3.
Poboación ocupada 2001-02: distribución segundo ramas de actividade

	2001	2002	02/01
	(en miles de persoas)		(%)
Agricultura, gandería, caza e silvicultura	121,4	108,9	-10,3
Pesca e piscicultura	36,9	29,2	-20,9
Industrias extractivas	10,3	9,6	-6,8
Producción, transp. e distrib. de electric., gas e auga	6,4	5,3	-17,2
Coquerías, fabric. de prod. químicos e prod. metais	20,7	17,5	-15,5
Fabricación de productos metálicos. Construcción de máquinas e material mecánico	21,0	20,2	-3,8
Fabricación de material de transporte	36,7	46,2	25,9
Industrias de productos alimenticios, bebidas e tabaco	34,8	38,2	9,8
Industrias do téxtil, coiro, calzado e confeccións textís	30,4	32,3	6,3
Industrias da madeira e cortiza	17,4	20,9	20,1
Industrias do papel, artes gráficas e edición e reprodución de soportes gravados	9,6	7,7	-19,8
Outras industrias manufactureiras	19,3	20,2	4,7
Construcción	130,3	133,4	2,4
Comercio por xunto e polo miúdo	131,7	133,1	1,1
Venda, mantem. e reparac. de vehículos de motor. Gasolineras	28,6	24,8	-13,3
Hoteis, restaurantes e bares	53,1	58,5	10,2
Transportes e activ. anexas. Comunicacions	50,7	52,5	3,6
Institucións financeiras e de seguros	19,9	20,7	4,0
Educación	55,2	54,9	-0,5
Sanidade	50,8	56,3	10,8
Admons. públicas, defensa e seguridade social	59,8	62,1	3,8
Outros servizos	117,7	119,7	1,7
Total	1.062,7	1.072,2	0,9

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos do IGE

negativa da súa produción (en termos reais), pasando de -5,6% no primeiro trimestre ó -0,8% no derradeiro trimestre do ano. Se a análise se fai tendo en conta a produción en termos nominais, este subsector presenta un crecemento negativo do 0,2% no primeiro trimestre, sendo positivo no terceiro e cuarto trimestre do ano (1,7% e 4,4%, respectivamente). Esta situación asóciase a unha caída tanto do consumo de produtos petrolíferos como na venda de combustibles líquidos en 2002.

O emprego no sector enerxético (rama “producción, transporte e distribución de enerxía eléctrica, gas e auga”) acadou no ano 2002 un total de 5,3 miles de ocupados, 1,1 miles de persoas

menos que en 2001. En termos relativos, a caída rexistrada entre ámbolos dous anos foi do 17,2%. Tamén neste caso esta situación axústase á caída do índice de enerxía eléctrica distribuída.

En 2002 cómpre salientar que, un ano máis, o maior crecemento sectorial se rexistra no sector da construción, que experimentou unha taxa de crecemento do VEB (en prezos constantes) do 3,1%, 5,9 puntos porcentuais inferior á taxa interanual, diferencial que remite en parte ó comportamento inflacionario que vive o sector.

Ó longo do ano prodúcese unha desaceleración do crecemento do VEB a prezos básicos,

CADRO C.3.4.

Empresas e traballadores en alta no Réxime Xeral e Réxime especial da minería do carbón 2002: distribución segundo o tamaño da empresa (1)

	Total	De 1 a 2 traballadores	De 3 a 5 traballadores	De 6 a 9 traballadores	De 10 a 25 traballadores	De 26 a 49 traballadores	De 50 a 249 traballadores	De 250 a 499 traballadores	De 500 a 999 traballadores	1000 e máis traballadores
Galicia	77.669	43.029	17.208	7.349	6.672	1.938	1.279	102	49	43
A Coruña	31.797	17.338	7.109	2.967	2.857	839	597	49	26	15
Lugo	10.808	6.312	2.389	959	803	194	135	8	5	3
Ourense	9.719	5.548	2.135	915	761	207	132	12	7	2
Pontevedra	28.289	15.141	6.321	2.821	2.659	811	468	44	12	12
España	1.190.467	635.402	262.014	117.614	114.873	34.201	22.451	2.153	973	786
G/E (%)	6,5	6,8	6,6	6,2	5,8	5,7	5,7	4,7	5,0	5,5

(1) datos a 31 de decembro

Fonte: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales

CADRO C.3.5.

Sectores productivos 2001

	Empresas	Ingresos de explotación	V.E.B. c.f.	Cash-flow	Activo total	Emprego medio
(en millóns de €)						
Sector primario	2.829	12.203,6	1.636,4	467,4	7.495,0	20
Complejo Mar-Industria	755	4.449,0	597,8	154,7	3.138,3	27
Complejo Agro-Gandeiro	1.249	5.664,2	602,3	175,7	2.588,5	16
Complejo Silvicultura-Madeira	825	2.090,5	436,2	137,0	1.768,3	19
Industria	3.838	22.121,9	4.044,4	1.208,8	13.542,7	31
Energía	149	617,2	237,2	112,1	1.573,0	17
Bens intermedios	909	3.957,7	834,2	283,4	3.005,6	25
Bes de equipamento	1.975	11.568,2	1.808,4	281,6	5.300,7	27
Bens de consumo	805	5.978,8	1.164,6	531,7	3.663,3	49
Construcción e obras públicas	3.709	7.468,2	2.041,4	454,6	8.276,6	20
Servicios	2.408	4.189,0	1.462,5	267,5	6.211,3	22
Turismo viaxes e ocio	635	856,9	257,5	75,5	761,6	15
Transportes e serv. asociados	686	1.297,6	456,8	148,6	2.442,2	19
Servicios empresariais	495	941,8	408,0	60,3	1.752,0	33
Comunicacións	449	818,6	199,9	-34,9	1.048,3	22
Servicios relac. coa saúde	143	274,1	140,2	18,0	207,1	38
Total	12.784	45.982,8	9.184,7	2.398,2	35.525,6	23

Fonte: Ardán

CADRO C.3.6.

Evolución da actividade empresarial 2000-01: ingresos, custos e resultados

	2000		2001		01/00
	(en millóns de €)	(%)	(en millóns de €)	(%)	
Ingresos de explotación	41.660,9	100	45.982,8	100	10,4
Consumo e outros gastos de explotación	33.572,9	80,6	36.798,1	80,0	9,6
Valor engadido bruto a custo dos factores	8.088,0	19,4	9.184,7	20,0	13,6
Gastos de persoal	5.111,5	12,3	5.817,1	12,7	13,8
Resultado económico bruto da explotación	2.976,5	7,1	3.367,6	7,3	13,1
Amortizacións	1.131,9	2,7	1.222,8	2,7	8,0
Resultado económico neto da explotación	1.844,5	4,4	2.144,9	4,7	16,3
Resultado financeiro	-94,0	-0,2	-179,5	-0,4	-90,9
Ingresos financeiros	489,3	1,2	495,8	1,1	1,3
Gastos financeiros	583,3	1,4	675,3	1,5	15,8
Resultado de actividades ordinarias	1.750,5	4,2	1.965,3	4,3	12,3
Resultado de actividades extraordinarias	130,3	0,3	-195,6	-0,4	-250,1
Resultado antes de impostos	1.880,8	4,5	1.769,7	3,8	-5,9
Impostos	539,7	1,3	514,8	1,1	-4,6
Resultado neto do exercicio	1.341,1	3,2	1.254,9	2,7	-6,4
Cash-flow	2.397,9	5,8	2.398,2	5,2	0,0

Fonte: Ardán

Empresa galega 2000-01: indicadores do nivel de actividade e resultados sobre ingresos de explotación

	Crecedemento dos ingresos	V.E.B.c.f. / ingresos	Gastos persoal / ingresos	Rtdo. ec. n. explotac. / ingresos	Carga financeira / ingresos	Cash-flow / ingresos
	(%)					
2001	9,04	26,83	18,67	3,19	1,06	3,47
2000	7,94	26,82	18,81	3,04	1,01	3,40

Fonte: Ardán

experimentando a súa maior taxa de crecemento no primeiro trimestre do ano, cun 3,5% (en termos reais) e a máis baixa, co 2,8%, no terceiro trimestre. Esta desaceleración non se axusta á tendencia positiva da licitación pública polo que debe concentrarse no subsector da edificación.

O emprego neste sector no ano 2002 rexistra un aumento do número de traballadores do 2,4% (sete décimas menos do que o fai a produción en termos reais) respecto ó ano anterior (3,1 miles de persoas ocupadas máis), sendo o número total de ocupados de 133,4 miles de persoas.

No ano 2002 o sector servicios experimentou unha taxa de crecemento do VEB (en prezos constantes) do 2,3% fronte ó 2,8% experimentado no ano anterior. En termos nominais, a taxa de variación interanual do VEB a prezos básicos foi de 6,2%. Atendendo á desagregación entre servicios de mercado e non de mercado, a taxa de crecemento do VEB, en termos reais, no primeiro caso foi do 2,0% respecto ó ano anterior, e no segundo de 3,2%.

Atendendo á evolución trimestral, a taxa de crecemento máis elevada rexístrase no primeiro trimestre, cunha taxa de variación do 2,4% respecto ó mesmo período do ano anterior, e a máis baixa no derradeiro trimestre, cando a súa taxa de crecemento é do 2,2%.

A ocupación no sector servicios medrou no ano 2002 un 2,7% respecto ó ano anterior (o VEB a prezos básicos, en termos reais, medra 4 décimas menos) ata chegar ós 582,6 miles de ocupados. Entre as ramas máis importantes, salientan as de comercio por xunto e polo miúdo, con 133,1 miles de traballadores, e as de “outros servicios” (servicios a empresas), con 119,7 miles de persoas.

Con respecto á evolución do número de empresas cómpre salientar que no réxime xeral da Seguridade Social en Galicia (segundo a radicación do seu centro de traballo) o número de empresas acadou as 77.669, 1.879 empresas máis que ás rexistradas no ano anterior (un 2,5% máis). Asemade, o número de traballadores en alta laboral na Seguridade Social no réxime xeral aumentou un 3,4% respecto á ano anterior (porcentaxe máis positiva que a anotada pola EPA), para acadar 646,5 miles de traballadores en 2002. É dicir, o número medio de traballadores por empresa mantense en 8,3 traballadores.

A pesares do anterior, o 55,4% das empresas teñen de un a dous traballadores (43.029 empresas), un 22,2% das empresas empregan de tres a cinco traballadores (17.208 empresas) e en 1.473 empresas (1,9%) traballan máis de 50 traballadores.

Da evolución do pequeno grupo de sete grandes empresas galegas cotizadas na Bolsa, entre os anos 2001 e 2002 perden un 15,2% do seu valor de capitalización, por mor da caída experimentada, fundamentalmente, por Inditex (21,7% inferior á de 2001). Pola contra, os incrementos máis importantes prodúcense en Zeltia e A. Domínguez, cunha medra do 32,8% e 23,6%, respectivamente.

As consideracións sobre as variables empresariais da economía galega realízase a partires, fundamentalmente, da información que proporciona o servizo de estudos Ardán, que considera as empresas con domicilio social en Galicia –o que implica deixar fóra algunhas empresas importantes, polo que as cifras poden presentar algunha limitación no seu alcance–, das que se teñen datos no dous últimos anos consecutivos, e

CADRO C.3.8.

Evolución do investimento e do financiamento na empresa galega 2000-01

	2000		2001		01/00
	(en millóns de €)	(%)	(en millóns de €)	(%)	
Activo total	31.515,7	100	35.525,6	100	12,7
Activo fixo (neto)	13.102,1	41,6	14.759,8	41,5	12,7
Gastos amortizables	265,5	0,8	275,0	0,8	3,6
Inmovilizado inmaterial	1.067,4	3,4	1.253,8	3,5	17,5
Inmovilizado material	8.870,9	28,1	9.708,4	27,3	9,4
Outro inmovilizado	2.869,2	9,1	3.503,1	9,9	22,1
Outro activo fixo	29,2	0,1	19,4	0,1	-33,5
Circulante neto	18.413,6	58,4	20.765,8	58,5	12,8
Existencias	6.142,4	19,5	6.900,9	19,4	12,3
Debedores	9.250,1	29,4	10.817,4	30,4	16,9
Tesourería	1.304,6	4,1	1.459,6	4,1	11,9
Outro activo circulante	1.716,5	5,4	1.587,8	4,5	-7,5
Fontes de financiamento	31.515,7	100	35.525,6	100	12,7
Financiamento permanente	16.110,0	51,1	17.564,2	49,4	9,0
Fondos propios	9.969,5	31,6	10.848,9	30,5	8,8
Recursos alleos l/p	5.443,3	17,3	5.965,7	16,8	9,6
Ingresos distribuídos en varios exercicios	697,1	2,2	749,7	2,1	7,5
Acreedores a curto prazo	15.405,7	48,9	17.961,3	50,6	16,6
Fondo de rotación	3.007,9	9,5	2.804,5	7,9	-6,8

Fonte: Ardán

CADRO C.3.9.

Empresa galega 2000-01: rendibilidade e magnitudes asociadas

	Rendibilidade económica	Marxe	Rotación de activos	Rendibilidade financeira antes de impostos	Coste neto da débeda	Coefficiente de endebedamento
	(%)					
2001	6,14	3,44	1,77	15,22	2,48	2,40
2000	6,00	3,34	1,80	15,77	2,30	2,53

Fonte: Ardán

CADRO C.3.10.

Núcleos de localización empresarial máis importantes pola súa xeración do VEB 2000-01

Núcleos	2000	2001				01/00	
	Total	Total	S. Primario	Industria	Construcción		Servicios
	(en millóns de €)						
	(%)						
Vigo	1.818,6	1.976,4	251,0	1.195,0	266,3	264,2	8,7
A Coruña	1.172,4	1.325,0	190,9	353,9	353,8	426,6	13,0
Arteixo	768,0	947,5	27,0	792,3	70,2	58,0	23,4
Santiago	402,5	467,0	97,7	175,4	105,0	88,9	16,0
Pontevedra	305,3	342,2	44,2	56,0	190,1	52,0	12,1
O Porriño	269,3	333,7	47,1	213,3	49,4	24,0	23,9
Lugo	237,9	265,3	45,4	77,1	67,2	75,7	11,5
Ourense	216,8	249,1	25,4	43,7	128,8	51,2	14,9
Subtotal	5.190,9	5.906,4	728,6	2.906,5	1.230,7	1.040,5	13,8
Galicia	8.088,0	9.184,7	1.636,4	4.044,4	2.041,4	1.462,5	13,6

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos de Ardán

que presentan unha facturación superior ós 240.404,84 euros.

Tendo en conta estas limitacións, o conxunto de empresas consideradas no período 2000-2001 (últimos datos dispoñibles) foi de 12.784 empresas, fronte ás 12.394 empresas seleccionadas para o período comprendido entre os anos 1999 e 2000. Comparado cos datos recollidos no Dirce, a estas empresas representan o 27,6% do total de empresas mercantís galegas (sociedades anónimas e sociedades de responsabilidade limitada) e acollen en torno ó 40% dos traballadores asalariados galegos. O emprego medio nas empresas consideradas foi de 23 traballadores por empresa.

A conta de explotación agregada destas 12.784 empresas no ano 2001 amosa un incremento do 12,3% do resultado de actividade ordinaria –aquela directamente relacionada coa actividade das empresas, xa que exclúe os resultados extraordinarios e o imposto de sociedades– así como un forte descenso do resultado de actividades extraordinarias (-250,1%). Esta evolución xustifica que o resultado neto do exercicio das 12.784 empresas consideradas no ano 2001 rexistre unha caída do 6,4%.

Cómpre matiza-los datos da evolución do resultado antes de impostos, resultado do exercicio e cash-flow coa análise dos valores medios e os valores centrais (mediana). Esta non se ve tan influenciada polo impacto que, sobre os resultados dalgúns empresas importantes do tecido empresarial galego, tivo o rexistrar provisións por depreciación das participacións nas filiais de Arxentina ante a continua devaluación do peso.

As medianas das taxas de variación entre os anos 2000 e 2001 foron do 7,25% no caso do resultado antes de imposto, do 7,27% no caso do resultado neto do exercicio, e do 8,52% no caso do cash-flow.

Tamén salienta o incremento do 15,8% dos gastos financeiros fronte ó 1,3% dos ingresos financeiros, o que fai que os resultados financeiros negativos medren máis dun 90%, acadando os -179.523,4 miles de euros en 2001 (-94.021,5 miles de euros en 2000).

No período 2000-01 o VEB a custo de factores e os ingresos de explotación do conxunto de empresas consideradas rexistran unha medra do 13,6% e do 10,4%, respectivamente. A importancia relativa do VEB no total dos ingresos de explotación medra seis décimas acadando no ano 2001 un total de 20,0%.

O indicador carga financeira/ingresos de explotación rexistra unha medra dende o 1,01% ata 1,06% do ano 2001.

O resultado financeiro das empresas consideradas acada no ano 2001 os -179,5 millóns de euros fronte ós -94,0 millóns de euros do ano 2000. Na estrutura de custos das empresas o seu peso relativo no total dos ingresos de explotación equivale no ano 2001 ó -0,4% dos ingresos.

Cómpre salientar respecto ós gastos de persoal, que experimentan un crecemento do 13,8%, polo que se incrementa o seu peso relativo na estrutura de custos con respecto ós ingresos de explotación, pasando de se-lo 12,3% de 2000 ó 12,7% do ano 2001.

A análise do balance agrupado das 12.784 empresas consideradas permite coñecer a situación financeira e patrimonial das devanditas empresas nos anos 2000 e 2001. O trazo fundamental é a boa situación financeira e patrimonial das empresas, despois dun período con bos resultados.

Sen embargo, no ano 2001 as empresas non aproveitaron eses resultados para darlle maior solidez á súa estrutura. Concretamente, mentres o financiamento permanente (fondos propios, recursos alleos a longo prazo e ingresos distribuídos en varios exercicios) medra un 9,0%, os fondos propios incrementáronse nun 8,8% e os recursos alleos a longo prazo o fixeron nun 9,6%.

A estrutura financeira e patrimonial reflectida na análise de Ardán mostra que o financiamento permanente, con 17.564,2 millóns de euros, representa o 49,4% do total das fontes de financiamento (51,1% en 2000) e, dentro deste, os fondos propios significan o 30,5% do total das fontes de financiamento e os recursos alleos o 16,8%. O activo fixo neto acada os 14.759,8

Distribución xeral de terras 2001

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
	<i>(en Ha.)</i>				
Total superficie cultivada	125.698	168.140	55.818	66.977	416.633
Cultivos herbáceos	116.769	160.097	38.329	49.816	365.011
Cultivos leñosos	5.329	4.027	12.634	16.544	38.534
Outras terras de cultivo	3.600	4.016	4.855	617	13.088
Total prados e pasteiros	105.785	162.597	93.610	56.354	418.346
Total superficie forestal	487.931	609.911	510.265	277.399	1.885.506
Caducifolias	49.944	143.951	102.009	50.367	346.271
Eucalipto	173.984	73.962	2.373	70.477	320.796
Piñeiro	116.347	137.989	82.910	67.333	404.579
Mato arborado	35.620	77.340	84.513	21.788	219.261
Mato	82.902	135.015	148.017	46.047	411.981
Mato pasteiro	29.134	41.654	90.443	21.387	182.618
Outras superficies	82.374	58.568	69.283	64.107	274.332
Dobres cultivos	6.500	13.616	1.635	15.297	37.048
Superficie total	795.288	985.600	727.341	449.540	2.957.769

Fonte: Consellería de Política Agroalimentaria e Desenvolvemento Rural, Anuario de Estatística Agraria

millóns de euros, o que propicia un fondo de rotación de 2.804,5 millóns de euros.

Da análise do balance das empresas despréndese que o activo total e o activo fíxo neto experimentan unha medra do 12,7%, sendo unha décima superior o crecemento do circulante neto. Outro aspecto a destacar é o crecemento do inmovilizado material neto –que é a partida do activo que reflicte os investimentos productivos- que medra nun 9,4%, aínda que a súa contribución descende dende os 28,1% ata os 27,3% do 2001.

No concernente ó estudio económico e financeiro, os indicadores da rendibilidade e magnitudes asociadas amosan que no ano 2001 prodúcese unha medra da rendibilidade económica e unha caída da rendibilidade financeira antes de impostos. A rendibilidade económica (ratio que resulta de dividi-lo beneficio antes de intereses e impostos, entre o activo total neto medio) acadou o 6,14% (6,00% en 2000), e a rendibilidade financeira (rateo que resulta de dividi-lo beneficio neto da empresa entre os recursos propios medios da mesma) os 15,22% (15,77% en 2000).

No ano 2001 os oito principais núcleos de localización segundo o VEB a custo de factores xerado polas empresas emprazadas nestes municipios acollen, en conxunto, o 64,3% do VEB total xerado polas empresas galegas estudadas (63,2% en 2000), sendo esta porcentaxe do

71,9% no caso do sector industrial. Pola contra, estes oito municipios xeran o 44,5% do VEB polas empresas do sector primario.

Vigo e A Coruña son os dous principais núcleos de localización de Galicia, que xeran un total de 1.976,4 e 1.325,0 millóns de euros, o que supón o 21,5% e 14,4% do VEB total xerado polas empresas seleccionadas polo Ardán. En Vigo, Arteixo e O Porriño, salienta a importancia relativa do sector industrial ó representar o 60,5%, o 83,6% e o 63,9%, respectivamente, do VEB xerado nos devanditos municipios (a media galega é do 44,0%), mentres que en Pontevedra e Ourense sobresaie o sector da construción, que acolle o 55,5% e 51,7% do seu VEB xerado (en Galicia representa o 22,2%).

Sector primario

Cadros C.3.11. a C.3.18.

Atendendo ós datos da distribución xeral de terras da Consellería de Agricultura, Gandería e Política Agroalimentaria, do total da superficie xeográfica galega (2.957,4 miles de hectáreas), un 63,7% corresponde á superficie forestal, en tanto que a superficie dedicada a cultivo e a prados e pasteiros supón o 14,0% da superficie de Galicia.

A contribución do subsector agrícola á produción final agraria (PFA) do ano 2000 (último

CADRO C.3.12.
Macromagnitudes agrarias 2000

	Total	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	00/99
	(en millóns de euros)					(%)
Producción total agraria	2.416,2	730,9	877,3	316,1	492,0	-6,9
Reemprego no sector agrario	596,1	154,8	315,1	33,8	92,3	-24,5
Producción final agraria	1.820,1	576,0	562,2	282,3	399,6	0,8
Acheга subsector agrícola	429,1	87,3	72,5	98,6	170,6	-4,1
Acheга subsector gandeiro	1.032,7	372,5	344,4	156,9	158,9	2,5
Acheга subsector forestal	287,7	98,1	109,5	20,1	60,0	5,8
Outras producións	70,7	18,1	35,8	6,6	10,2	-8,8
Gastos fóra do sector	776,4	275,4	252,9	118,9	129,3	7,3
Valor engadido bruto a p.m.	1.043,7	300,7	309,3	163,4	270,3	-3,5
Subvencións de explotación	136,2	41,6	65,0	15,6	14,0	28,7
Valor engadido bruto ó c.f.	1.180,0	342,3	374,3	179,1	284,3	-0,6
Amortizacións	287,5	92,6	113,9	38,1	42,9	5,6
Renda agraria	892,5	249,7	260,4	140,9	241,4	-2,4

Fonte: Consellería de Política Agroalimentaria e Desenvolvemento Rural, Anuario de Estatística Agraria

CADRO C.3.13.
Cota leiteira asignada ás CC.AA. e nº de explotacións nas campañas 2000-01 e 2002-03

	Campaña 2000-01				Campaña 2002-03			
	Cota		Explotacións		Cota		Explotacións	
	(toneladas)	(%)	(número)	(%)	(toneladas)	(%)	(número)	(%)
Andalucía	421.101	7,8	1.899	3,2	457.591	7,6	1.546	3,2
Aragón	81.796	1,5	253	0,4	90.981	1,5	214	0,4
Asturias	597.728	11,0	8.109	13,5	656.001	11,0	6.397	13,1
Baleares	104.232	1,9	462	0,8	103.515	1,7	377	0,8
Cantabria	468.152	8,6	4.819	8,0	522.802	8,7	3.988	8,1
Castela e León	753.017	13,9	6.655	11,0	832.014	13,9	5.457	11,1
Castela A Mancha	162.405	3,0	748	1,2	193.281	3,2	641	1,3
Cataluña	556.799	10,3	1.899	3,2	609.356	10,2	1.633	3,3
Estremadura	41.425	0,8	491	0,8	41.188	0,7	351	0,7
Galicia	1.667.304	30,8	32.097	53,3	1.868.140	31,2	26.115	53,3
venta a industrias	1.659.351	30,6	31.894	52,9	-	-	-	-
ventas directas	7.953	0,1	203	0,3	-	-	-	-
Madrid	92.206	1,7	252	0,4	90.289	1,5	195	0,4
Rexión de Murcia	19.685	0,4	65	0,1	31.081	0,5	53	0,1
Navarra	158.055	2,9	623	1,0	173.280	2,9	501	1,0
País Vasco	235.821	4,4	1.762	2,9	250.238	4,2	1.432	2,9
A Rioxa	17.551	0,3	54	0,1	18.414	0,3	46	0,1
Comunidade Valenciana	41.074	0,8	82	0,1	44.921	0,8	63	0,1
Total	5.418.351	100	60.270	100	5.983.092	100	49.009	100

Fonte: Instituto Lácteo e Gandeiro de Galicia e Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación

dato dispoñible) foi do 23,6%, fronte ó 24,8% do ano anterior. A vocación comercial (que mide o nivel de integración da agricultura no seu entorno), medida pola relación PFA/PTA (producción total agraria), foi do 48,1% en 2000, moi lonxe da porcentaxe rexistrada polos subsectores gandeiro e forestal (90,3% e 92,8%, respectivamente).

O subsector gandeiro contribúe á PFA do ano 2000 cun 56,7% do total, fronte ó 55,8% do ano anterior. O subsector caracterízase pola pequena dimensión das explotacións e o predominio da industria láctea. Nesta actividade, as explotacións galegas teñen asignada unha cota de produción global do 31,2% do total de España, sendo o peso relativo do número de gandeiros do 53,3% do total estatal.

O subsector forestal contribuíu ó 15,8% da produción final agraria (PFA) en 2000 –fronte ó 12,4% do ano anterior–. A produción de madeira e leña en Galicia ascendeu en 2001 a 5.196,1 miles de metros cúbicos con cortiza, dos que 2.452,9 miles de metros cúbicos corresponden a coníferas. En relación ó destino da produción de madeira nese ano, a meirande parte da mesma adicase a madeira para trituración, co 68,7%, seguida do destino de toros, co 28,2%. Este predominio prodúcese en tódalas provincias galegas. fluctuando esta porcentaxe entre o 74,1% de A Coruña e o 54,6% de Pontevedra.

A renda agraria ou valor engadido bruto ó custo de factores diminúe un 2,4%, ata os 892,5 millóns de euros en 2000 (último dato dispoñible).

CADRO C.3.14.

Producción pesqueira 2001-02: distribución segundo grandes grupos de especies

Especies	Producción			Valor		
	2001 (en Tm.)	2002 (en Tm.)	02/01 (%)	2001 (en miles de <E>)	2002 (en miles de <E>)	02/01 (%)
Producción pesqueira (1)	69.254,6	60.110,6	-13,2	168.200,3	157.262,0	-6,5
Cefalópodos	4.033,72	4.935,80	22,4	10.205,60	10.635,70	4,2
Crustáceos	562,69	564,79	0,4	8.867,06	8.560,28	-3,5
Bivalvos e Gasterópodos	2.126,70	4.105,78	93,1	13.790,16	24.112,52	74,9
Outros invertebrados mariños	288,26	510,36	77,1	379,91	822,23	116,4
Peixes	62.243,26	49.993,91	-19,7	134.957,58	113.131,26	-16,2
Producción comercial de mexillón	242.833,0	240.176,0	-1,1	108.670,0	122.799,0	13,0
Fresco	94.705	102.296	8,0	65.202	76.136	16,8
Industria	148.128	137.880	-6,9	43.468	46.663	7,4

(1) Os datos -provisionais- corresponden á produción pesqueira nas 26 primeiras semanas do ano. Non están dispoñibles os datos de produción marisqueira e acuícola para o 2002
Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos do Servicio de Información Pesqueira

CADRO C.3.15.

Sector primario 2000-01: taxas de crecemento nominal

	Sector Primario	Agro-gandeiro	Mar industria	Silvicultura madeira
	(%)			
Ingresos de explotación	13,01	16,22	13,44	4,35
VEB	11,38	15,91	8,82	9,01
Gastos de persoal	12,11	13,14	11,18	12,01
Rtdo. neto do exercicio	-0,46	20,61	-22,36	-1,67
Rtdo. de actividades ordinarias	4,01	19,23	-10,82	-2,90
Rtdo. antes de impostos	1,56	15,47	-13,92	1,15
Rendibilidade Económica	↓	↓	↓	↓
Rendibilidade Financeira	↓	↓	↓	↓
Gastos persoal / ingresos	↓	↓	↓	↓
Carga financeira / ingresos	↓	↓	↓	↓

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos de Ardán

A evolución dos prezos percibidos (-4,1%) verbo do IPC e dos prezos pagados polos agricultores no caso dos bens de investimento (incremento superior ó 3,5%) non é allea a esta tendencia.

Dentro do subsector mar-industria, cómpre salientalo descenso da produción pesqueira en Galicia, un 13,2% inferior respecto ó ano 2001, situándose nas 60.110 toneladas nas primeiras 26 semanas do ano. O valor da produción dos produtos considerados acadou un total de 157,2 millóns de euros no mesmo período, un 6,5% menos que o acadado no ano 2001.

A produción de peixe, que representa o 83,2% da produción pesqueira, descendeu un 19,7%, o que provocou unha caída de seu valor en primeira venda do 16,2%. Pola contra, a produción de bivalvos case que se duplica, mentres o seu valor aumenta un 74,9%.

Atendendo á análise das variables empresariais das empresas pertencentes ó sector primario

e industrias relacionadas, formadas polos subsectores agro-gandeiro, mar-industria e silvicultura-madeira, está formado, no ano 2001, por un total de 2.829 empresas (non considera as cooperativas), o que representa o 22,1% do total de empresas galegas consideradas por Ardán, e presentan un emprego medio de 20 traballadores por empresa

As actividades relacionadas co subsector agro-gandeiro son as que engloban un maior número de empresas (1.249 empresas) xerando o 46,4% do total de ingresos de explotación do sector primario e o 36,8% do valor engadido bruto a custo de factores. As 755 empresas pertencentes ó subsector mar-industria xeran o 36,5% do valor engadido bruto.

No ano 2001 as empresas do sector primario e industrias relacionadas, consideradas no seu conxunto, presentaron un descenso do seu resultado neto do exercicio do 0,5% para situarse nos 210,5 millóns de euros. Esta caída prodúcese pola caída do resultado de actividades extraordinarias

CADRO C.3.16.
Investimento e financiamento nas empresas do sector primario 2000-01: taxas de crecemento nominal

	Sector Primario	Agro-gandeiro	Mar industria	Silvicultura madeira
Activo total	12,94	13,23	13,89	10,90
Activo fixo (neto)	10,51	8,80	10,45	12,99
Circulante neto	14,83	16,68	16,46	9,16
Financiamento permanente	8,30	8,08	7,94	9,18
Fondos propios	10,52	12,44	8,89	10,31
Recursos alleos I/p	2,69	-2,11	4,59	5,94
Ingresos distribuídos en varios exercicios	9,73	3,97	11,25	9,30
Acreedores a curto prazo	17,83	18,22	20,32	12,83
Fondo de rotación	-4,57	2,35	-3,69	-13,58

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos de *Ardán*

CADRO C.3.17.
Sector primario 2000-01: estudio económico-financiero
Indicadores do nivel de actividade e resultados sobre ingresos de explotación

	Crecemento dos ingresos		V.E.B.c.f. / ingresos		Gastos persoal / ingresos		Rtdo. ec. n. explotac. / ingresos		Carga financeira / ingresos		Cash-flow / ingresos	
	Empresa do sector	Empresagalega	Empresa do sector	Empresagalega	Empresa do sector	Empresagalega	Empresa do sector	Empresagalega	Empresa do sector	Empresagalega	Empresa do sector	Empresagalega
	(%)											
2001	8,25	9,04	16,98	26,83	11,98	18,67	2,09	3,19	0,86	1,06	2,90	3,47
2000	6,06	7,94	16,59	26,82	11,73	18,81	2,03	3,04	0,83	1,01	2,88	3,40

Rendibilidade e magnitudes asociadas

	Rendibilidade económica		Marxe		Rotación de activos		Rendibilidade financeira antes de impostos		Coste neto da débeda		Coeficiente de endebedamento	
	Empresa do sector	Empresagalega	Empresa do sector	Empresagalega	Empresa do sector	Empresagalega	Empresa do sector	Empresagalega	Empresa do sector	Empresagalega	Empresa do sector	Empresagalega
	(%)											
2001	5,21	6,14	2,47	3,44	2,04	1,77	11,33	15,22	2,34	2,48	2,18	2,40
2000	5,26	6,00	2,46	3,34	2,05	1,80	12,32	15,77	2,18	2,30	2,27	2,53

Fonte: *Ardán*

CADRO C.3.18.
Sector primario 2000-01: principais núcleos de localización en base á xeración do VEB

Núcleos	2000	2001	01/00
	(en millóns de €)		(%)
Vigo	236,9	251,0	5,9
A Coruña	169,6	190,8	12,5
Santiago	93,1	97,7	4,9
Ribeira	38,7	47,2	21,9
O Porriño	39,8	47,1	18,2
Lugo	40,3	45,4	12,7
Pontevedra	40,1	44,2	10,0
Redondela	43,8	43,1	-1,7

Fonte: *Ardán*

(13,0%) e polo incremento dos impostos (5,9%), xa que o resultado de actividades ordinarias experimentou unha medra do 4,0% (sitúase en 276,0 millóns de euros).

O sector primario e industrias relacionadas amosa un incremento do VEB do 11,4%, 2,2 puntos inferior ó crecemento experimentado polo conxunto das empresas galegas consideradas. O VEB xerado polas empresas deste sector ascendeu a os 1.636,4 millóns de euros, o que representa o 17,8% do total galego (18,2% en 2000).

Os ingresos de explotación acadaron os 12.203,6 millóns de euros (un 13,0% superior ó rexistrado en 2000), polo que o peso relativo do VEB nos ingresos de explotación descende dúas décimas para situarse no 13,4%.

A carga financeira empeorou no ano 2001 un 37,0% para situarse en -71,9 millóns de euros (un -0,6% dos ingresos de explotación). O indicador do nivel de actividade carga financeira/ingresos de explotación acada o 0,86% no ano 2001 (0,83% no ano anterior).

Os gastos de persoal das empresas do sector primario seleccionadas por Ardán acadaron os 1.014,7 millóns de euros, un 12,1% máis que o ano anterior, permanecendo practicamente constante o peso relativo destes gastos respecto ós ingresos de explotación (8,38% e 8,31% nos anos 2000 e 2001, respectivamente). O indicador do nivel de actividade gastos de persoal/ingresos de explotación medrou dende o 11,73% ata o 11,98% de 2001.

O balance agregado das empresas deste sector amosa que, en termos relativos, o financiamento permanente cubre a totalidade do activo fixo neto e un 11,1% do circulante neto, acadando un fondo de rotación de 476,9 millóns de euros, un 4,6% inferior ó existente o ano anterior. O 88,9% restante está financiado polos acreedores a curto prazo. No concernente ás fontes de financiamento, o 49,1% corresponde ó financiamento permanente, onde os fondos propios, que crecen un 10,5% respecto ó ano anterior, supoñen o 32,4% do total. Os recursos alleos a longo prazo medraron un 2,7%, cun peso relativo do 12,9% no total das fontes de financiamento.

En termos absolutos, o activo total ascendeu a 7.495,0 millóns de euros, un 12,9% superior ó valor de 2000, dos que 3.205,7 millóns corresponden ó activo fixo neto (un 10,5% superior ó rexistrado no ano anterior). Os 4.289,3 millóns de euros restantes corresponden ó circulante neto, que medrou un 14,8% en relación a 2000.

A rendibilidade económica permanece practicamente constante no ano 2001, situándose en 5,21% (5,26% en 2000), en tanto que a rendibilidade financeira antes de impostos descende un punto para situarse no 11,33% (11,32% no ano anterior). Ámbalas dúas variables son inferiores ás rendibilidades experimentadas polas 12.784 empresas seleccionadas, consideradas no seu conxunto.

Vigo, cun total de 251,0 millóns de euros, é o principal núcleo de localización segundo ó valor engadido bruto xerado polas empresas. Séguelle en importancia A Coruña e Santiago, cun valor engadido bruto xerado de 190,8 millóns de euros e 97,7 millóns, respectivamente. Estes tres municipios acollen o 33,0% do VEB xerado por este sector.

Sector industrial

Cadros C.3.19. a C.3.24.

Segundo a *Encuesta industrial anual de empresas* do INE, no ano 2001 (último ano dispoñible) hai 162.055 persoas ocupadas na industria, destacando por actividades a de “alimentación, bebidas e tabacos”, 27.422, seguida da de “material de transporte” con 26.078 persoas ocupadas, e pola actividade de “industria téxtil, confección, coiro e calzado”, con 23.745, englobando estas tres actividades o 47,7% da poboación ocupada na industria en Galicia.

Por ingresos de explotación, a actividade de “material de transporte” é a máis destacable, con 6.086,5 millóns de euros, o que representa máis da cuarta parte do total de ingresos de explotación da industria en Galicia no ano 2001. Séguenlle en importancia as “industrias de alimentación, bebida e tabaco” con 4.954,8 millóns de euros e as “industrias extractivas, enerxía e auga”, con 4.897,6 millóns de euros.

CADRO C.3.19.
Ingresos de explotación, gastos de persoal e persoas ocupadas na industria nas CC.AA. 2000-01: taxas de crecemento

	Ingresos de explotación	Gastos de persoal	Persoas ocupadas
	(%)		
Andalucía	7,0	10,3	6,7
Aragón	7,9	4,7	1,8
Asturias	6,8	6,0	2,7
Baleares	6,8	14,9	10,5
Canarias	5,5	13,3	8,9
Cantabria	11,0	10,7	334,0
Castela - A Mancha	15,1	15,9	-66,8
Castela e León	1,3	1,2	-18,4
Cataluña	5,7	7,8	1,0
C. Valenciana	6,8	6,1	-0,6
Extremadura	16,1	18,0	11,2
Galicia	-3,3	7,6	3,0
Madrid	-2,0	2,3	-4,6
Murcia	12,7	13,1	3,1
Navarra	7,4	12,5	7,1
País Vasco	7,4	12,3	8,9
La Rioja	-2,1	8,9	3,2
Total	4,9	7,7	2,4

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos INE , Encuesta Industrial Anual de Empresas

CADRO C.3.20.
Principais variables económicas da industria 2000-01: taxas de crecemento segundo actividade económica.

	Galicia			España		
	Ingresos de explotación	Gastos persoal	Persoas ocupadas	Ingresos de explotación	Gastos persoal	Persoas ocupadas
	(%)					
Industrias extractivas, enerxía e auga	13,0	2,4	2,1	3,9	2,8	1,5
Alimentación, bebidas e tabaco	13,8	13,7	8,7	11,2	5,4	-0,6
Industria téxtil, confección, coiro e calzado	-23,6	13,7	2,4	-0,2	6,0	-1,9
Madeira e corcho	-0,2	8,8	-2,4	3,7	11,5	1,9
Papel, edición, artes gráficas	-10,2	2,5	-0,1	1,2	2,2	-1,2
Industria química	2,9	-2,8	-7,2	4,3	7,6	2,1
Caucho e materias plásticas	30,6	25,3	12,7	8,6	8,4	3,0
Productos minerais non metálicos diversos	1,9	9,3	1,6	17,4	13,3	7,0
Metalurxia e fabricación de prod. metálicos	-2,3	10,7	6,7	6,1	12,6	7,7
Maquinaria e equipo mecánico	42,2	38,7	19,3	10,7	13,0	5,6
Material e equipo eléctrico, electrónico e óptico	-21,7	-8,0	-7,9	5,9	10,9	6,3
Material de transporte	-22,0	-1,0	-1,5	-6,1	1,1	-0,7
Industrias manufactureiras diversas	-1,3	2,6	-3,0	7,3	9,0	2,4
Total industrial	-3,3	7,6	3,0	4,9	7,7	2,4

Fonte: INE , Encuesta Industrial Anual de Empresas

A evolución dos ingresos de explotación da industria no período 2000/2001 amosa un descenso de 896,0 millóns de euros (-3,3%). Destacan pola súa forte caída, os ingresos de explotación das actividades de “material de transporte” (22,0% menos que en 2000) e das “industrias do téxtil, confección, coiro e calzado” (21,7% menos que no ano anterior). Polo contrario, “industrias extractivas, enerxía e auga” e as “industrias de alimentación, bebidas e tabaco” son as actividades que rexistran unha maior medra dos ingresos de explotación en termos

absolutos, con 565,1 e 599,0 millóns de euros máis, respectivamente (13,0% e 13,8%).

Comparado co resto das comunidades autónomas, Galicia ocupa a sétima posición no que á cifra de negocios, ingresos de explotación, variación de existencias e gastos de explotación e de persoal se refire, por detrás de Andalucía, Castela e León, Cataluña, C. Valenciana, Madrid e o País Vasco. O peso relativo do volume total de consumos galegos no total estatal e o da variación de existencias acada o 6,3% e 5,9%, respectivamente.

CADRO C.3.21.

Resumo do sector industrial 2000-01: taxas de crecemento nominal

	Sector Industrial	Enerxía	Bens de equipamento	Bens intermedios	Bens de consumo
	(%)				
Ingresos de explotación	6,25	23,25	-1,73	18,75	14,96
VEB	12,82	24,14	7,75	11,75	20,21
Gastos de persoal	14,60	0,76	15,66	14,32	14,31
Rtdo. neto do exercicio	-7,30	46,43	-68,90	11,57	11,77
Rtdo. de actividades ordinarias	13,98	60,80	-0,49	-0,03	24,87
Rtdo. antes de impostos	-9,94	48,93	-69,68	13,25	11,95
Rendibilidade Económica					
Rendibilidade Financeira					
Gastos persoal / ingresos					
Carga financeira / ingresos					

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos de Ardán

CADRO C.3.22.

Investimento e financiamento nas empresas do sector industrial 2000-01: taxas de crecemento nominal

	Sector Industrial	Enerxía	Bens de equipamento	Bens intermedios	Bens de consumo
	(%)				
Activo total	9,46	14,61	3,93	13,35	12,77
Activo fixo (neto)	15,47	21,87	26,10	9,04	7,17
Circulante neto	5,22	-5,45	-4,08	16,25	18,81
Financiamento permanente	5,75	14,04	-7,61	12,47	11,23
Fondos propios	1,80	3,87	-14,92	8,60	15,72
Recursos alleos I/p	16,03	21,46	17,90	29,59	-9,44
Ingresos distribuídos en varios exercicios	20,62	7,54	42,87	14,93	8,14
Acreedores a curto prazo	13,17	16,67	11,72	14,34	14,37
Fondo de rotación	-40,37	-100,96	-72,79	23,29	227,18

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos de Ardán

te, en tanto que no caso do volume total da cifra de negocios, ingresos de explotación e de gastos de explotación, este chega ó 5,8% e no caso dos gastos de persoas, a súa importancia relativa no total estatal é do 5,0%. Cómpre salientar ditas porcentaxes tendo en conta que a participación da economía galega no total estatal foi no ano 2001 do 5,65%.

O índice de produción industrial amosa un crecemento das diferentes ramas de actividade. Destaca, por unha banda, o importante crecemento de “Outras industrias manufactureiras”, que medra un 12,5% respecto ó ano 2001 (no ano anterior a medra foi do 3,9%), da “industria de transformación de metais. Mecánica de precisión”, cun aumento do 6,7% (11,8% en 2001). Doutra banda, rexistra unha caída das ramas de “enerxía e auga” e “extracción e transformación

de minerais non enerxéticos. Industria química” que descenden un 9,3% e 2,3%, respectivamente (5,4% e -0,2% en 2001, respectivamente).

Segundo o destino económico, tódolos índices de produción industrial presentan unha medra superior ó índice xeral, agás o correspondente ós bens intermedios, que presentan unha caída do 5,3%. Os bens de consumo presentan a maior taxa de crecemento, co 15,0%, seguido polo índice correspondente ós bens de equipamento, co 14,0%, e o do Ipiga sen a enerxía, cunha medra do 6,3%.

Finalmente, concretando a análise do sector coas variables empresariais consideradas polo Ardán, o sector industrial galego, composto polos subsectores enerxético, bens de equipamento, intermedios e bens de consumo, está formado

Sector industrial 2000-01: estudo económico-financieiro

Indicadores do nivel de actividade e resultados sobre ingresos de explotación

	Crecemento dos ingresos		V.E.B.c.f. / ingresos		Gastos persoal / ingresos		Rtdo. ec. n. explotac. / ingresos		Carga financeira / ingresos		Cash-flow / ingresos	
	Empresa do sector	Empresagalega	Empresa do sector	Empresagalega	Empresa do sector	Empresagalega	Empresa do sector	Empresagalega	Empresa do sector	Empresagalega	Empresa do sector	Empresagalega
	(%)											
2001	6,95	9,04	21,76	26,83	15,09	18,67	3,16	3,19	1,05	1,06	3,07	3,47
2000	7,51	7,94	21,21	26,82	14,90	18,81	3,04	3,04	1,00	1,01	3,03	3,40

Rendibilidade e magnitudes asociadas

	Rendibilidade económica		Marxe		Rotación de activos		Rendibilidade financeira antes de impostos		Coste neto da débeda		Coeficiente de endebedamento	
	Empresa do sector	Empresagalega	Empresa do sector	Empresagalega	Empresa do sector	Empresagalega	Empresa do sector	Empresagalega	Empresa do sector	Empresagalega	Empresa do sector	Empresagalega
	(%)											
2001	6,11	6,14	3,37	3,44	1,79	1,77	15,00	15,22	2,41	2,48	2,32	2,40
2000	6,31	6,00	3,30	3,34	1,85	1,80	16,10	15,77	2,30	2,30	2,43	2,53

Fonte: Ardán

3.838 empresas (non se consideran as industrias relacionadas co sector primario, analizadas ó estudialo mesmo), o que representa o 30,0% do total das empresas seleccionadas para o conxunto de Galicia. O seu emprego medio foi de 31 traballadores por empresa segundo os datos por elas mesmas facilitados. Con esta fonte, fronte ó descenso do 3,3% da Encuesta Industrial do INE, os ingresos de explotación terían aumentado un 6,25%. E mentres en automoción as cifras diverxen pero son negativas nas dúas fontes (-22% INE e -3,9% Ardán), no téxtil e confección mentres o INE estimaba unha caída dos ingresos de explotación do -23,6% o Ardán anota un crecemento do 15%.

A conta de explotación agregada das empresas do sector industrial amosa que no ano 2001 as empresas do sector industrial, consideradas no seu conxunto, presentaron un descenso do seu resultado neto do exercicio do 7,3% para situarse nos 662,9 millóns de euros. Asemade, amosa que o resultado antes de impostos caeu un 9,9% acadando os 870,9 millóns de euros, namentres que o resultado de actividades ordinarias medrou un 14,0% para situarse en 1.142,3 millóns de euros.

As empresas industriais xeraron un VEB a custo de factores de 4.044,4 millóns de euros no

ano 2001 (o 44,0% do total xerado polas empresas galegas consideradas), e uns ingresos de explotación de 22.121,9 millóns de euros. Comparado co ano anterior, o VEB medrou un 12,8%, seis puntos e medio máis do que o fan os ingresos de explotación, polo que o seu peso medra dende o 17,2% de 2000 ata o 18,3% do ano 2001.

Respecto ó balance agregado das empresas deste sector, o financiamento permanente cubre a totalidade do activo fixo neto e un 8,4% do circulante neto, acadando un fondo de rotación de 642,7 millóns de euros, un 40,4% inferior ó existente o ano anterior. O 81,6% restante está financiado polos acreedores a curto prazo. No concernerente ás fontes de financiamento, o 48,3% corresponde ó financiamento permanente, onde os fondos propios, que crecen un 1,8% respecto ó ano anterior, supoñen o 34,0% do financiamento total. Os recursos alleos a longo prazo medraron un 16,0%, cun peso relativo do 13,1% no total das fontes de financiamento.

En termos absolutos, o activo total ascendeu a 13.542,7 millóns de euros, un 9,5% superior ó valor de 2000, dos que 5.903,5 millóns de euros corresponden ó activo fixo neto (un 15,5% superior respecto ó ano anterior). Os 7.639,2 millóns

Sector industrial 2000-01: principais núcleos de localización en base á xeración do VEB

Núcleos	2000	2001	01/00
	(en millóns de €)		(%)
Vigo	1.119,47	1.194,97	6,74
Arteixo	634,10	792,29	24,95
A Coruña	320,42	353,89	10,45
O Porriño	169,35	213,26	25,93
Santiago	147,54	175,38	18,86
Narón	95,11	97,82	2,85
San Cibrao das Viñas	73,42	80,10	9,09
Lugo	68,84	77,07	11,96

Fonte: Ardán

de euros restantes corresponden ó circulante neto, que medrou un 5,2% en relación a 2000.

As rendibilidades económica e financeira antes de impostos descenden no ano 2001. A primeira por mor da evolución seguida pola rotación de activos, e a segunda pola evolución seguida pola rendibilidade económica, e a medra do custo da débeda neste ano. Ó contrario do acontecido ano anterior, neste ano as rendibilidades económica e financeira das empresas do sector industrial consideradas son lixeiramente inferior ás rexistradas polas 12.784 empresas galegas analizadas por Ardán, consideradas no seu conxunto.

Vigo, por mor, fundamentalmente, do papel das industrias relacionadas coa automoción, é o principal núcleo de localización das empresas segundo a xeración do valor engadido bruto, con 1.195,0 millóns de euros, un 6,7% máis que no ano anterior. O VEB xerado polas empresas de automoción en Vigo ascendeu no ano 2001 a 783,7 millóns de euros, o que representa o 71,1% do VEB xerado neste municipio polo sector industrial.

Séguelle en importancia Arteixo, cun VEB xerado de 849,1 millóns de euros, dos que o 793,8% (743,4 millóns de euros) é aportado polas empresas do sector téxtil.

As 1.975 empresas que compoñen o subsector de bens de equipamento experimentaron, en conxunto, unha caída do seu resultado neto do exercicio (-68,9%), do resultado de actividades ordinarias (-9,5%) e do resultado antes de impostos (-69,7%). Estas empresas xeraron un VEB de 1.808,4 millóns de euros (un 7,7% máis que en

2000), o que representa o 44,7% do VEB industrial.

Dentro do subsector industrial de bens de equipamento salientan, pola súa importancia en Galicia, os subsectores automoción e naval, que representan o 30,9% e o 4,4%, respectivamente, do VEB industrial.

O subsector de bens intermedios presenta unha medra do resultado neto do exercicio e do resultado antes de impostos do 11,6% e o 13,2%, en tanto que o resultado de actividades ordinarias permanece practicamente constante. As 909 empresas que compoñen este subsector xeraron un VEB de 834,2 millóns de euros (un 11,7% máis que en 2000), o que significa o 20,6% do VEB industrial.

Dentro deste subsector cómpre salienta-la importancia da industria auxiliar, onde as 455 empresas consideradas xeran o 10,0% do VEB industrial.

No subsector de bens de consumo, o resultado neto do exercicio das 805 empresas consideradas medrou un 12,0%, mentres que o resultado de actividades ordinarias o fixo nun 24,9%. O VEB medrou un 20,1% en relación ó ano 2000.

As 575 empresas da industria téxtil, pertencentes a este subsector de bens de consumo, acollen o 25,4% do VEB industrial.

As 149 empresas enerxéticas consideradas, presentan un crecemento do resultado neto do exercicio do 46,%, sendo esta medra do 60,8% no caso do resultado de actividades ordinarias. O

VEB presentou unha medra do 24,1%, case un punto superior á dos ingresos de explotación.

Pola súa banda, as rendibilidades económica e financeira antes de impostos descenden no caso da industria de bens de equipamento, bens intermedios e bens de consumo, en tanto que no caso do subsector enerxético ámbalas dúas variables presentan unha medra.

Construcción

Cadros C.3.5., C.3.10., C.3.25. e C.3.26.

A poboación ocupada no sector da construción en 2002 ascendeu a 133,4 miles de persoas sendo o seu peso relativo no total galego do 12,4% fronte ó 12,3% e 2001. En termos absolutos, o aumento da ocupación entre ámbolos dous anos é de 3,1 miles de persoas, o que representa un crecemento do 2,4% respecto ó ano anterior.

A licitación oficial de tódalas administracións, considerada como un estimador da tendencia de actividade nos próximos meses, foi un 26,0% superior á rexistrada en Galicia no ano 2001. Esta medra prodúcese polo crecemento da licitación pública total da obra civil, que aumenta un 53,0%, xa que a licitación pública en edificación rexistrou unha caída do 14,4%.

A licitación oficial da administración autonómica medrou un 14,9% respecto ó ano anterior, e ó igual que acontece no caso de tódalas administracións, en 2002 prodúcese un crecemento da licitación pública en obra civil (31,8%) e unha caída da licitación total da obra en edificación (-2,6%).

Respecto ó consumo de cemento, ó longo do ano 2002 consumíronse en Galicia un total de 2.763.091 toneladas, o que representa o 6,3% do total consumido en España. Comparado cos datos rexistrados no ano anterior, o consumo de cemento medrou un 1,6% en Galicia fronte a un crecemento do 4,7% no conxunto do Estado.

No eido da construción de vivendas prodúcese unha medra das vivendas rematadas e visadas e, pola contra, un descenso das iniciadas.

Atendendo ó criterio de selección de empre-

sas realizado por Ardán, o sector da construción acolle un total de 3.709 empresas (o 29,0% do total de empresas seleccionadas), cun emprego medio de 24 traballadores. O VEB a custo de factores xerado por estas empresas ascendeu a 2.041,4 millóns de euros, que representa o 22,2% do VEB total xerado polo conxunto de empresas galegas consideradas.

A conta de explotación agregada das empresas constructoras reflicte que 2001 foi un bo ano para as empresas do sector da construción, sendo o sector máis dinámico daquel ano como quedou anotado na anterior Memoria do CES-Galicia. Por unha banda, o resultado neto do exercicio (323,7 millóns de euros) e o resultado antes de impostos (480,5 millóns) medraron en torno ó 18%, e o resultado de actividades ordinarias (452,4 millóns) o fixo preto do 18% en relación ó ano precedente.

Por outra, o crecemento do VEB no ano 2001 medrou un 16,5% e os ingresos de explotación creceron un 13,0%, polo que o peso relativo do VEB descende lixeiramente dende o 27,7% de 2000 ata o 26,3% do ano 2001.

En relación ó estudio do balance agregado das empresas deste sector, o financiamento permanente cubre a totalidade do activo fixo neto e un 23,4% do circulante neto, acadando un fondo de rotación de 1.544,8 millóns de euros, un 32,4% superior ó existente no ano anterior. O 76,6% restante está financiado polos acreedores a curto prazo.

No concernente ás fontes de financiamento, o 39,0% corresponde ó financiamento permanente, onde os fondos propios, que crecen un 21,9% respecto ó ano anterior, supoñen o 23,9% do financiamento total. Os recursos alleos a longo prazo medraron un 17,9%, cun peso relativo do 14,7% no total das fontes de financiamento.

En termos absolutos, o activo total ascendeu a 8.276,6 millóns de euros, un 16,5% superior ó valor de 2000, dos que 1.679,5 millóns de euros corresponden ó activo fixo neto (un 10,9% superior respecto ó ano anterior). Os 6.579,1 millóns de euros restantes corresponden ó circulante neto, que medrou un 18,1% con relación a 2000.

CADRO C.3.25.

Sector construcción e obras públicas 2000-01: estudio económico-financiero

Indicadores do nivel de actividade e resultados sobre ingresos de explotación

	Crecemento dos ingresos		V.E.B.c.f. / ingresos		Gastos persoal / ingresos		Rtdo. ec. n. explotac. / ingresos		Carga financeira / ingresos		Cash-flow / ingresos	
	Empresa do sector	Empresagalega	Empresa do sector	Empresagalega	Empresa do sector	Empresagalega	Empresa do sector	Empresagalega	Empresa do sector	Empresagalega	Empresa do sector	Empresagalega
	(%)											
2001	14,82	9,04	32,94	26,83	24,76	18,67	3,82	3,19	1,17	1,06	3,38	3,47
2000	10,50	7,94	33,92	26,82	26,34	18,81	3,46	3,04	1,12	1,01	3,22	3,40

Rendibilidade e magnitudes asociadas

	Rendibilidade económica		Marxe		Rotación de activos		Rendibilidade financeira antes de impostos		Coste neto da débeda		Coeficiente de endebedamento	
	Empresa do sector	Empresagalega	Empresa do sector	Empresagalega	Empresa do sector	Empresagalega	Empresa do sector	Empresagalega	Empresa do sector	Empresagalega	Empresa do sector	Empresagalega
	(%)											
2001	6,53	6,14	3,92	3,44	1,71	1,77	19,25	15,22	2,47	2,48	3,30	2,40
2000	5,94	6,00	3,65	3,34	1,69	1,80	18,75	15,77	2,26	2,30	3,54	2,53

Fonte: Ardán

CADRO C.3.26.

Sector construcción e obras públicas 2000-01: principais núcleos de localización en base á xeración do VEB

Núcleos	2000	2001	01/00
	(en millóns de €)		(%)
A Coruña	316,29	353,75	11,84
Vigo	225,17	266,29	18,26
Pontevedra	166,28	190,06	14,30
Ourense	109,16	128,78	17,97
Santiago	85,61	105,01	22,66
Arteixo	61,39	70,23	14,42
Lugo	59,02	67,15	13,77
O Porriño	40,65	49,42	21,59

Fonte: Ardán

As rendibilidades económica e financeira antes de impostos aumentan no ano 2000, sendo superiores ás rexistradas polas 12.784 empresas galegas analizadas consideradas no seu conxunto. A rendibilidade económica ascendeu en 2001 ó 6,53%, fronte ó 5,94% da economía galega, en tanto que no caso da rendibilidade financeira, as porcentaxes foron do 19,25% e do 15,22% no caso das empresas do sector da construción e no caso global de Galicia, respectivamente.

O principal núcleo de localización segundo ó valor engadido bruto xerado polas empresas é A Coruña, cun total de 353,8 millóns de euros, un 11,8% máis que no ano anterior, seguido de Vigo e Pontevedra, cun valor engadido bruto xerado de 263,3 e 190,1 millóns de euros, respectivamente. Entre os tres núcleos de localización acollen o

46,0% do VEB total xerado polas empresas constructoras analizadas.

Servicios

Cadros C.3.27. a C.3.31.

As consideracións sobre o sector servicios agrúpanse segundo os seus cinco grandes subsectores: comercio, turismo, transporte e comunicacións, servicios empresariais e, finalmente, os servicios relacionados coa educación e a saúde.

• Comercio

A poboación ocupada no comercio por xunto e polo miúdo acadou os 133,1 miles de persoas (1,4 miles de ocupados máis que no ano

Locais maioristas nas CC.AA. 2001-02 ⁽¹⁾: distribución segundo subsectores

	Total 2001	Total 2002	Intermediarios de comercio	Materias primas agrarias-alimentación	Productos de consumo non alimenticios	Productos non agrarios semielaborados	Maquinaria e equipamento	Outros
Andalucía	30.806	31.734	7.559	11.795	5.072	4.024	3.066	218
Aragón	6.804	6.914	1.621	2.159	1.112	1.001	978	43
Asturias	5.059	4.845	1.383	1.397	707	806	521	31
Baleares	4.491	4.599	1.144	1.350	1.051	589	427	38
Canarias	9.413	9.716	1.790	3.523	2.376	928	1.001	98
Cantabria	2.228	2.271	605	779	322	357	189	19
Castela-A Mancha	7.294	7.846	1.474	3.187	1.025	1.363	751	46
Castela e León	10.930	11.192	2.070	4.844	1.348	1.710	1.166	54
Cataluña	43.973	43.942	12.743	8.338	10.559	5.847	5.958	497
C. Valenciana	25.442	26.251	6.744	6.456	5.981	4.154	2.694	222
Extremadura	4.571	4.685	822	2.071	569	778	420	25
Galicia	13.846	14.575	2.636	5.300	2.228	2.708	1.636	67
Madrid	28.422	30.123	7.502	4.895	9.211	3.410	4.600	505
Murcia	6.775	6.847	1.696	2.595	925	918	654	59
Navarra	2.377	2.484	489	850	353	455	304	33
País Vasco	11.788	11.810	3.736	2.400	1.623	2.084	1.717	250
A Ríoxa	1.814	1.811	528	618	242	244	166	13
Ceuta e Melilla	804	803	100	252	284	127	26	14
Total	216.837	222.448	54.642	62.809	44.988	31.503	26.274	2.232

(1) os datos fan referencia a 1 de xaneiro do ano seguinte
 Fonte: INE, Directorio Central de Empresas

2001), o que representa o 22,8% do total de persoas ocupadas no sector servicios.

O número total de establecementos de comercio polo miúdo ascendeu no ano 2001 en Galicia a 41.425, o que significa, en termos relativos, unha media de 15,2 establecementos por cada mil habitantes e 1,4 establecementos por quilómetro cadrado. A súa superficie de venda media ascendeu a 83,0 metros cadrados e a superficie de venda por habitante a 1,3 m².

Comparado coa superficie comercial total e a superficie total das actividades económicas en Galicia, a superficie do comercio polo miúdo representa o 74,9% e 10,6%, respectivamente.

No concernente á situación laboral no comercio polo miúdo, a importancia relativa da poboación ocupada asalariada nos 41.425 establecementos comerciais galegos na poboación asalariada total en Galicia foi do 8,8%, ascendendo o número medio de asalariados por establecemento a 1,3.

Atendendo ós datos do *Índice de vendas do comercio polo miúdo* publicado polo IGE, o índice xeral amosa que continúa a desaceleración dos niveis rexistrados nos últimos anos. No ano 2002 este índice medra un 2,2% fronte ó 4,0% do ano anterior. Si a esto engadimos a caída (-12,4%) na

matriculación total de vehículos, o comportamento da demanda interna semella que comeza a contribuír moi pouco ó dinamismo da economía galega.

Atendendo á actividade principal das empresas comerciais, o índice de vendas en establecementos non especializados rexistrou un aumento medio do 4,3% respecto ó ano 2001, sendo este crecemento do 3,2% no caso das grandes superficies. No concernente ó comercio especializado, este medra, en conxunto, un 0,9% respecto ó ano 2001, sendo do 8,1% no caso do outros bens de consumo e de 2,0% no de equipamento de fogar (o índice de equipamento persoal e o de alimentación, rexistran unha caída do 6,6% e do 1,4% respectivamente).

• Turismo

A diferenza do acontecido en anos anteriores, o subsector do turismo en Galicia experimentou ó longo do ano 2002 un importante crecemento no número de visitantes, rexistrándose o mesmo tanto no caso dos residentes en España como no estranxeiro. O número de viaxeiros chegados ós establecementos hoteleiros ascendeu en 2002 a 2.610.941 persoas (90.945 máis que en 2001), dos que o 81,8% son residentes en España. En termos relativos, o número total de visitantes medrou un 3,6%, sendo esta medra do 3,5% no

CADRO C.3.28.

Viaxeiros, pernoctacións e estadia media en establecementos hoteleiros 2001-02

2001

	Viaxeiros			Pernoctacións			Estadia media
	Total	Residentes en España	Residentes no estranxeiro	Total	Residentes en España	Residentes no estranxeiro	
Galicia	2.519.996	2.063.188	456.808	5.851.578	4.963.858	887.720	2,32
A Coruña	1.032.658	792.168	240.490	2.392.752	1.930.100	462.652	2,32
Lugo	403.166	363.374	39.792	653.161	595.224	57.937	1,62
Ourense	180.420	168.395	12.025	379.595	353.242	26.353	2,10
Pontevedra	903.752	739.252	164.500	2.426.072	2.085.290	340.782	2,68
España	59.904.302	32.892.301	27.012.001	228.681.570	85.260.967	143.420.603	3,82

2002 (1)

	Viaxeiros			Pernoctacións			Estadia media
	Total	Residentes en España	Residentes no estranxeiro	Total	Residentes en España	Residentes no estranxeiro	
Galicia	2.610.941	2.135.748	475.193	6.272.679	5.319.539	953.140	2,40
A Coruña	1.046.505	785.021	261.484	2.514.333	2.005.362	508.971	2,40
Lugo	416.392	379.882	36.510	712.659	658.371	54.288	1,71
Ourense	199.704	184.786	14.918	423.422	388.482	34.940	2,12
Pontevedra	948.336	786.054	162.282	2.622.268	2.267.327	354.941	2,77
España	59.976.957	33.289.535	26.687.422	222.671.466	86.549.034	136.122.432	3,71

(1) datos provisionais
Fonte: INE, Encuesta de ocupación hotelera

CADRO C.3.29.

Oferta turística 2001-02

	2001			2002		
	número	habitacións	prazas	número	habitacións	prazas
Hoteis	506	19.801	35.727	534	20.864	37.582
Hostais e pensións	697	10.276	17.588	721	10.478	17.979
Fondas e casas de hóspedes	1.053	7.549	12.760	1.034	7.431	12.576
Campings	109		31.700	108		30.445
Apartamentos	41	549	1.981	45	571	2.087
Establecementos de turismo rural	338	1.945	3.819	383	2.240	4.397
Cidade de vacacións				1	316	752
Paradores	9	554	1.050	9	553	1.066
Balnearios	14	970	1.843			
	número		prazas	número		prazas
Restaurantes	4.875		292.804	4.977		301.666
Cafeterías	1.455		90.439	1.502		92.696

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos da Dirección Xeral de Turismo

caso do turistas españolas e do 4,0% no caso dos residentes no estranxeiro. Esta tendencia contrasta co apenas 0,1 positivo do conxunto de España que sen dúbida non tivo en 2002 un bo ano turístico. É máis claro aínda no caso das pernoctacións onde o incremento do 7,1% de Galicia contrasta co descenso do 2,6% español. Está por ver se esta boa evolución non se vai ver modificada en 2003 polos efectos das mareas negras de finais de 2002 derivadas do afundimento do *Prestige*.

Segundo os datos da EPA, no ano 2002 o número de traballadores ocupados no subsector (“Hoteis, restaurantes e bares”) ascendeu a 58,5

miles de traballadores (53,1 miles de persoas no ano anterior).

Respecto á situación da oferta turística de Galicia no ano 2002, cómpre salienta-lo aumento do número de establecementos hoteleiros e de establecementos de turismo rural así como o descenso no número prazas nos cámpings galegos.

Os datos empresariais reflicten que este grupo de actividades estaba composto por 635 empresas (fonte: Ardán) cun emprego medio de 15 traballadores. O seu valor engadido bruto a custo de factores ascendeu a 257,5 millóns de

Transporte de mercadorías e pasaxeiros 2001-02: datos xerais

	Mercadorías				Pasaxeiros		
	2001	2002	01/00 (%)		2001	2002	02/01 (%)
Estrada (1)	73.164	78.967	7,9		57.598	56.836	-1,3
Ferrocarril (2)	2.491.410	3.445.910	38,3		5.807.146	5.891.319	1,4
Marítimo (3)	27.397.529	29.434.803	7,4		83.362	104.110	24,9
Marítimo (4)	1.576.079	1.505.153	-4,5		645.612	645.041	-0,1
Aéreo	8.688.514	7.351.824	-15,4		2.685.156	2.513.250	-6,4

(1) Os datos de transporte de pasaxeiros por estrada refírense unicamente ó transporte urbano en autobús

(2) sumados orixe e destino

(3) tráfico nos portos do Estado

(4) tráfico nos portos de Portos Galicia. No caso dos pasaxeiros, no ano 2001 faltan por computar os de Portugal

(5) No caso dos pasaxeiros non se inclúen pasaxeiros en tránsito directo internacional nin Outras Clases de Tráfico (OTC), e no caso das mercadorías, non se inclúen as mercadorías en OTC

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos do INE, Puertos del Estado, Portos Galicia, Renfe e AENA

euros, un 6,4% máis que o valor xerado o ano anterior.

• *Transporte e comunicacións*

A poboación ocupada no subsector transporte e comunicacións foi de 52,5 miles de persoas, o que supuxo unha medra de 1,8 miles de ocupados en relación os datos correspondentes ó ano 2001, segundo os datos recollidos na EPA.

No concernente ós transportes e actividades anexas, no ano 2002 prodúcese un aumento do tráfico de pasaxeiros no caso do transporte marítimo nos portos de interese xeral (24,9%) e ferrocarril (1,4%), mentres que descende o número de viaxeiros no caso do transporte por estradas (-1,3%). En relación ó transporte de mercadorías, medra o tráfico de mercadorías no caso do transporte marítimo (un 6,8%) e ferrocarril (un 38,3%).

O subsector transporte e servicios asociados estaba composto por un total de 686 empresas (fonte: Ardán) cun emprego medio de 19 traballadores. O VEB xerado por elas ascendeu en 2001 a 456,8 millóns de pesetas, un 12,5% máis que no ano anterior.

Respecto ás comunicacións, salienta a medra no número de usuarios da rede internet no ano 2002, que pasa do 14,6% da poboación rexional no ano 2001 ós 18,9% do 2002. Non obstante, cómpre que salientar que segue estando por debaixo da media estatal, sendo a terceira comunidade que menos usa “a rede”, só por diante de Extremadura e Castela-A Mancha, e igualada con Murcia.

Un total de 449 empresas formaban este grupo de actividades (fonte: Ardán), xerando un VEB a custo de factores de 199,9 millóns de euros, un 13,6% máis que en 2000. O emprego medio destas empresas nese ano ascendeu a 22 traballadores.

• *Servicios empresariais*

A poboación ocupada nas actividades de servicios empresariais ascendeu a 119,7 miles de persoas no ano 2002, fronte ás 117,7 miles de persoas do ano anterior. A súa importancia relativa no total da ocupación galega nos servicios foi do 20,5%.

O subsector servicios empresariais está formado en 2001 por 495 empresas (fonte: Ardán), que, cun emprego medio de 33 traballadores por empresa, xeraban un total de 408,0 millóns de euros (un 24,0% superior ó xerado no ano anterior).

• *Educación e sanidade*

A poboación ocupada nas ramas de actividade da educación e sanidade (actividades sanitarias e veterinarias, servicios sociais) acollían no ano 2002 un total de 54,9 e 56,3 miles de persoas, o que supón que en conxunto acollen o 19,1% da poboación ocupada galega no ano 2002 no sector servicios. Comparado co ano anterior, prodúcese unha medra da poboación ocupada no caso da sanidade (5,5 miles de persoas) namentres que descende lixeiramente na educación (0,3 miles de persoas menos).

O sector privado dos servicios da educación

CADRO C.3.31.

Usuarios de Internet ⁽¹⁾ nas CC.AA. 2000-02

	2000	2001	2002
	(% da poboación rexional)		
Andalucía	10,1	18,2	20,3
Aragón	12,2	18,1	20,6
Asturias	10,7	22,7	20,5
Baleares	13,7	21,9	24,7
Canarias	11,7	19,1	24,6
Cantabria	9,3	19,1	23,0
Castela e León	8,8	16,0	20,0
Castela-A Mancha	8,3	12,3	14,6
Cataluña	18,6	26,6	27,1
Comunidade Valenciana	12,5	21,6	20,8
Estremadura	6,9	14,0	15,6
Galicia	8,2	14,6	18,9
Madrid	16,3	23,4	27,0
Murcia	8,0	18,5	18,9
Navarra	13,8	17,3	20,9
Pais Vasco	14,0	25,1	27,1
A Rioxa	17,3	24,3	23,3

(1) uso nos últimos 30 días
Fonte: Asociación de usuarios de internet

e servicios relacionados coa saúde acollía, segundo os datos de Ardán, un total de 216 empresas (73 correspondentes ó subsector da educación e 143 ós servicios relacionados coa saúde). O VEB xerado polas empresas pertencentes á actividade da educación ascendeu a 31,8 millóns de euros (un 12,1% máis que no ano anterior) sendo o seu emprego medio de 21 traballadores por empresa. As 143 empresas dos servicios relacionados coa saúde, cun emprego medio de 38 traballadores, xeraron un VEB total de 140,2 millóns de euros, un 9,5% máis que no ano anterior. ■

C4 ■ ■ ■ consideracións sobre o sector público e benestar social

Os presupostos da Comunidade Autónoma e dos Entes Locais Territoriais

Cadros C.4.1. e C.4.3.

Para o ano 2000 (último dato dispoñible) os presupostos das administracións non centrais das que se vai falar neste capítulo tiñan a seguinte impotancia relativa: mentres que en Galicia o orzamento da Comunidade Autónoma representa o 79,3% do total presupostado fronte ó 16,2% no caso dos concellos e do 4,4% no caso das deputacións, no conxunto do Estado, estas porcentaxes eran do 64,2%, o 24,1% e do 11,6%, respectivamente. Desto dedúcese que entre nós é especialmente necesaria o que se ven chamando segunda descentralización desde a Xunta ás Administracións Locais.

O presuposto da Comunidade Autónoma do ano 2002 ten como referencia, respecto á planificación de obxectivos e liñas de actuación, o Plan Estratéxico de Desenvolvemento Económico de Galicia (PEDEGA), que inclúe a formulación da estratexia operativa por eixes do PDR 2000-2006.

No ano 2002 aplícase un acordo en torno a un **novo sistema de financiamento** estable. A principal achega do novo sistema, con respecto ó modelo anterior, respecto ás **necesidades de gasto**, é a integración de tódolos servicios e a estabilidade que esta integración proporciona. Tódalas necesidades de gasto quedan agora determinadas pola suma das necesidades totais de financiamento, no ano base 1999, dos bloques de competencias comúns (incluída a educación), de competencias en sanidade e de competencias en Imserso.

A principal novidade respecto ás **fontes de financiamento** reside no incremento da autonomía financeira e da corresponsabilidade da Comunidade Autónoma, que significa un aumento dos recursos autónomos dende o 49% ó 68% dos ingresos totais da Comunidade Autónoma e un aumento da súa capacidade normativa, reducindo as diferencias entre o réxime común e o réxime foral. A Comunidade Autónoma conta, a partir de xaneiro do ano 2002, con tres grandes recursos financeiros: os tributos cedidos, os novos tributos e o Fondo de Suficiencia.

Conta financeira da Comunidade Autónoma 2001-02

	2001	2002	02/01	
	(en miles de €)		(%)	
1 Operacións correntes				
Ingresos	5.835.473	6.260.460	424.987	7,3
Gastos	4.996.279	5.315.473	319.194	6,4
Aforro por operacións correntes	839.194	944.987	105.793	12,6
2 Operacións de capital				
Ingresos	691.320	719.092	27.772	4,0
Gastos	1.471.708	1.583.957	112.249	7,6
Deficit por operacións de capital	780.388	864.865	84.477	10,8
Necesidades de financiamento	58.806	80.122	21.316	36,2
3 Operacións financeiras				
Recursos financeiros	231.744	217.613	-14.131	-6,1
Atencións financeiras	290.550	297.735	7.185	2,5
Financiamento	58.806	80.122	21.316	36,2
4 Endebedamento neto				
Endebedamento bruto	215.523	210.948	-4.575	-2,1
Amortizacións	215.523	210.948	-4.575	-2,1
Endebedamento neto	-	-	-	-

Fonte: Xunta, Presupostos xerais da C.A.

A novidade principal do novo sistema é a incorporación do Imposto sobre o Valor Engadido e dos impostos especiais como fontes de financiamento do mesmo. No Imposto sobre a Renda das Persoas Físicas incrementábase a capacidade normativa ademais de incrementarse os ingresos procedentes de este imposto ata acadalo 33%.

O presuposto consolidado (Administración Xeral e mailos seus Organismos Autónomos) da Comunidade Autónoma de Galicia para o ano 2002 ascendeu a 7.197,2 millóns de euros, un 6,5% superior ó do ano 2001, o que representa o 22,5% do PIB galego a prezos de mercado (prezos correntes) [fonte: IGE] e supón 2.629,24 euros/habitante.

Ó igual que en 2001, estímase unha situación inicial de superávit non financeiro, que se cifra en 80,1 millóns de euros, e sen endebedamento neto, un 36,2% máis que o ano anterior. Todo o endebedamento bruto (210,9 millóns de euros) aplícase a amortización da débeda. Isto significa un ano máis cadra-lo obxectivo de déficit cero.

A débeda en Galicia, segundo o avance do Banco de España, foi de 3.144 millóns de euros, un 2,1% que no ano anterior. Esta cantidade significa o 7,6% do endebedamento total das Comunidades Autónomas españolas.

O endebedamento por habitante acadou os 1.148,47 euros, un 15,5% superior á media de endebedamento por habitante do conxunto das Comunidades Autónomas. En termos do PIB, a débeda acumulada autonómica galega sitúase no 8,3% do noso PIB a prezos de mercado (prezos correntes) fronte a unha media das CC.AA. españolas do 6,0%.

Os gastos por operacións non financeiras de capital acadaron os 1.583,9 millóns de euros, un 7,6% superior ó ano anterior, equivalente ó 4,2% do PIB galego a prezos de mercado (prezos correntes) (fonte: IGE).

A ratio de aforro neto (aforro por operacións correntes–endebedamento neto)/operacións de capital (gastos) pasa do 57% de 2001 ó 59,6% en 2002, o que supón un incremento da cobertura das operacións de capital polo aforro neto.

A carga financeira da débeda pública nos presupostos de 2002 situouse en 364,1 millóns de euros: 153,2 millóns de euros de gastos financeiros e 210,9 millóns de euros de amortización da débeda. A carga financeira supuxo o 5,8% dos ingresos correntes presupostados, diminuíndo un 8,1% (32,1 millóns de euros).

Os ingresos por operacións correntes (6.260,4 millóns de euros) experimentaron un incremento de 424,9 millóns de euros, un 7,3%

Presuposto consolidado da Comunidade Autónoma 2001-02: distribución económica

Ingresos

	2001		2002		02/01	
	importe		valor relativo		importe	
	(en miles de €)		(%)		(%)	
I Impostos directos	447.417	800.603	6,6	11,1	353.186	78,9
II Imposto indirectos	245.634	1.700.474	3,6	23,6	1.454.840	592,3
III Taxas, prezos e outros ingresos	164.004	185.614	2,4	2,6	21.610	13,2
IV Transferencias correntes	4.966.289	3.562.707	73,5	49,5	-1.403.582	-28,3
V Ingresos patrimoniais	12.128	11.062	0,2	0,2	-1.066	-8,8
Total operación correntes	5.835.473	6.260.460	86,3	87,0	424.987	7,3
VI Alleamento de investimentos reais	59.079	68.135	0,9	0,9	9.056	15,3
VII Transferencias de capital	632.241	650.957	9,4	9,0	18.716	3,0
Total Ingresos non financeiros	6.526.793	6.979.552	96,6	97,0	452.759	6,9
VIII Activos financeiros	16.221	6.665	0,2	0,1	-9.556	-58,9
IX Pasivos financeiros	215.523	210.948	3,2	2,9	-4.575	-2,1
Total Ingresos Financeiros	231.744	217.613	3,4	3,0	-14.131	-6,1
Total Operacións de Capital	923.064	936.705	13,7	13,0	13.641	1,5
Total	6.758.537	7.197.165	100	100	438.628	6,5

Gastos

	2001		2002		02/01	
	importe		valor relativo		importe	
	(en miles de €)		(%)		(%)	
I Gastos de persoal	2.211.215	2.343.271	32,7	32,6	132.056	6,0
II Gastos en bens correntes e servizos	843.316	814.686	12,5	11,3	-28.630	-3,4
III Gastos financeiros	184.371	156.751	2,7	2,2	-27.620	-15,0
IV Transferencias correntes	1.757.377	2.000.765	26,0	27,8	243.388	13,8
Total operación correntes	4.996.279	5.315.473	73,9	73,9	319.194	6,4
VI Investimentos reais	788.914	751.450	11,7	10,4	-37.464	-4,7
VII Transferencias de capital	682.794	832.507	10,1	11,6	149.713	21,9
Total operacións non financeiras de capital	1.471.708	1.583.957	21,8	22,0	112.249	7,6
Total Gastos non Financeiros	6.467.987	6.899.430	95,7	95,9	431.443	6,7
VIII Activos financeiros	75.027	86.787	1,1	1,2	11.760	15,7
IX Pasivos financeiros	215.523	210.948	3,2	2,9	-4.575	-2,1
Total operacións financeiras de capital	290.550	297.735	4,3	4,1	7.185	2,5
Total Gastos Financeiros	290.550	297.735	4,3	4,1	7.185	2,5
Total Operacións de Capital	1.762.258	1.881.692	26,1	26,1	119.434	6,8
Total	6.758.537	7.197.165	100	100	438.628	6,5

Fonte: Xunta, Presupostos xerais da C.A.

superior ó exercicio anterior. Os ingresos polo total das operacións de capital (936,7 millóns de euros) aumenta en 13,6 millóns de euros, un 1,5% máis que o ano anterior. Este aumento correspóndese basicamente co aumento dos ingresos procedentes de transferencias de capital, que aumentan un 3% (18,7 millóns de euros).

No capítulo de transferencias de capital cómpre destaca-los 140,6 millóns de euros do concepto do Fondo de Compensación Interterritorial (FCI), cun incremento do 0,6% (821 miles de euros) respecto ó ano anterior, o que representa o 15,7% da dotación total do FCI para o ano 2002, por debaixo da do ano 2000 (15,9%), por mor da mellora relativa, por efecto

poboación, da variable VEB/habitante en Galicia respecto ó Estado. A perda de peso de Galicia é moi preocupante tendo en conta, como vimos no capítulo 1 desta memoria, que Galicia non está converxendo coa media estatal nos últimos sete anos.

Tendo en conta a relación entre as transferencias do FCI e a poboación, esta ascendía en 2002 a 51,36 euros por habitante (51,12 euros en 2001) fronte ós 21,38 euros no conxunto do Estado (21,42 euros no ano anterior).

Neste capítulo inclúense as transferencias de capital dos Fondos Europeos, que, no ano 2002, evolucionaron do seguinte xeito:

Gastos municipais 2000: distribución provincial

	Habitantes					Total	Galicia / España
	< de 5.000	de 5.001 a 20.000	de 20.001 a 50.000	de 50.001 a 100.000	de 100.001 a 500.000		
	(en €/habitante)						(%)
A Coruña	450,49	455,12	547,33	575,89	561,38	508,14	71,2
Lugo	447,14	415,07	-	594,37	-	473,19	66,2
Ourense	424,19	519,87	-	-	501,21	467,84	65,5
Pontevedra	323,12	383,15	371,35	562,19	482,51	421,72	59,0
Total Galicia	420,64	430,85	452,64	577,67	515,89	469,55	65,7

Fonte: Ministerio de Administraciones Públicas, Informe económico-financiero de las Administraciones Territoriales 2000

- As transferencias estimadas do FEDER acadan os 169,4 millóns de euros, un 2,1% máis que o ano anterior.

- As transferencias estimadas do FEOGA acadan os 168,6 millóns de euros (57,7 millóns de euros, na sección garantía e 102,1 millóns de euros, na sección orientación), un 2,1% máis que o ano anterior.

- As transferencias estimadas do IFOP acadan os 77,1 millóns de euros.

- As transferencias estimadas do Fondo de Cohesión acadan uns ingresos de 30,8 millóns de euros, un 38,1% máis que o ano anterior.

Os gastos por operacións non financeiras de capital do presuposto consolidado (1.583 millóns de euros) aumentan respecto o ano 2001 nun 7,6% (112,2 millóns de euros). Os investimentos reais, diminúen respecto ó ano anterior un 4,7% (37,5 millóns de euros) ata acada-los 751,5 millóns de euros. As transferencias de capital medran un 21,9% (149,7 millóns de euros), acadando os 832,5 millóns de euros.

O 49,8% do presuposto consolidado (3.584,7 millóns de euros) corresponde a actuacións previstas a realizar a través dos investimentos reais (751,5 millóns de euros), as transferencias de capital (832,5 millóns de euros) e as transferencias de correntes (2.000,8 millóns de euros).

O maior incremento dos gastos do capítulo VII e a diminución do capítulo VI, da a entender unha aposta por parte da Xunta de Galicia de reduci-lo papel investidor da Administración Xeral e transferilo a outros axentes, públicos e privados.

Respecto ás transferencias correntes da Administración Xeral, cómpre salienta-lo escaso

incremento do 0,3% da renda de integración social cando estaba previsto unha medra do 2% do número de beneficiarios. Nembargantes, o importe medio da Risga aumentou no ano 2002 o 5,7% e as emerxencias sociais, o 2,6%.

O 78% dos investimentos reais corresponde á Administración Xeral (585,6 millóns de euros) e o 22% ós organismos autónomos (165,8 millóns de euros).

No que atinxe ás transferencias correntes dos organismos autónomos, salientan as transferencias do Sergas, que dedica a farmacia (receitas médicas) un importe de 580,5 millóns de euros, un 16% máis que en 2001.

Os Entes Locais Territoriais galegos anotan para o último ano dispoñible (2001) un índice de gasto por habitante que non chega ó 66% da media española, facéndose especialmente acusado para os concellos de menos de 5.000 habitantes, onde non chega ó 56%. Comparacións con Cataluña levan a estes concellos a só un 46% (e ó total a un 58%) deste referente, o que puidera estar detrás da total dependencia financeira, entre nós, verbo de axentes institucionais supramunicipais para poder dar cobertura ós servizos que demandan os seus residentes ou a simplemente non poder facelo.

Seguridade Social: dereitos e obrigas

Cadros C.2.3-4 e C.4.4. a C.4.8.

Ó longo do ano 2002 continuou a tendencia ó aumento do número de persoas afiliadas á Seguridade Social. En Galicia, a media anual de afiliados á Seguridade Social nese ano acadou un

CADRO C.4.4
Dereitos recoñecidos netos realizados pola Tesorería General da Seguridade Social 2002

	Total	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
		(en miles de €)			
Cotizacións sociais	3.322.375,4	1.419.302,1	360.830,4	343.081,1	1.199.161,7
Réxime Xeral	2.432.108,2	1.069.609,0	238.454,2	246.144,7	877.900,4
Réxime especial de traballadores autónomos	431.529,4	174.348,2	55.204,6	57.460,5	144.516,0
Réxime especial agrario	87.110,1	30.198,7	31.442,5	9.590,0	15.878,8
Réxime especial de traballadores do mar	80.215,4	23.437,4	7.301,7	19,8	49.456,5
Réxime especial da minería do carbón	2.276,1	1.996,3	103,0	76,5	100,3
Réxime especial de empregados de fogar	19.643,1	8.161,8	2.572,4	2.964,9	5.944,0
Accidentes de traballo e enferm. profesionais	21.379,1	8.216,4	2.939,8	2.551,5	7.671,4
Cotizacións de desempregados	248.114,0	103.334,3	22.812,3	24.273,1	97.694,3
Taxas e outros ingresos	44.957,6	16.015,9	4.157,7	5.367,5	19.416,5
Transferencias correntes	1.729,7	979,8	331,7	122,2	296,0
Ingresos patrimoniais	86,7	70,6	15,5	0,2	0,4
Enaxenación de investimentos reais	71,0	70,9	-	0,1	-
Activos financeiros	298,7	122,0	41,6	28,1	106,9
Totais	3.369.519,1	1.436.561,5	365.376,9	348.599,1	1.218.981,5

Fonte: Tesorería General de la Seguridade Social

CADRO C.4.5.
Beneficiarios e importe medio das prestacións 2001-02: distribución segundo tipo de cobertura

	2001		2002	
	número (en miles de prestacións) (media anual)	importe medio (en €) (media mensual)	número (en miles de prestacións) (media anual)	importe medio (en €) (media mensual)
Pensións contributivas	673,9	413,00	679,0	430,30
Incapacidade permanente	57,7	480,80	57,8	507,10
Xubilación	428,2	462,00	430,1	479,89
Viuvez	162,8	291,30	165,2	307,21
Orfandade e favor familiar	25,2	211,20	25,9	220,19
Pensións non contributivas	53,5		54,2	
Invalidez	22,0		21,8	
Xubilación	31,5		32,4	
LISMI	5,2		4,6	
Pensións asistenciais	1,4		0,9	
Prestacións por desemprego	64,1		73,2	
Contributivas	32,3		35,4	
Subsidios	30,3		30,8	
Renta activa de inserción	1,4		7,2	
RISGA	(beneficiarios a 31-12) 4.357	(media anual) 263,48	(beneficiarios a 31-12) 4.310	(media anual) 278,44
Axudas de emerxencia social	1.831	765,35	2.113	785,56

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos do Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales e da Dirección Xeral de Servizos Sociais

máximo, con 923.857 persoas afiliadas, 19.512 cotizantes máis ca no ano anterior, o que supón un incremento do 2,2%.

O número de cotizantes á Seguridade Social en Galicia é un 13,8% inferior á ocupación estimada pola EPA (14,9% en 2001), sendo esta diferenza de 0,8% no conxunto do Estado (1,9% en 2001). Esta diferenza débese, en parte, ó forte peso que as denominadas axudas familiares (categoría na que non é obrigatorio estar de alta na Seguridade Social no suposto de traballos esporádicos) teñen no emprego galego. O peso relativo destas axudas familiares no total da poboación

ocupada galega é do 4,4% en tanto que no conxunto do Estado esta porcentaxe ascende ó 1,7%.

A devandita diferenza constátase no sector primario, onde hai cerca de 41,8 miles de afiliados e afiliadas menos no réxime especial agrario que persoas ocupadas no sector primario. No ano 2002 o réxime especial agrario experimentou un descenso de 3.443 cotizantes respecto ó ano 2001 (un 4,9%).

O aumento do emprego asalariado en 2002 tradúcese nun incremento do número de cotizantes no réxime xeral que, con 21.489 novas perso-

CADRO C.4.6.

Pensións da Seguridade Social nas CC.AA. 2001-02: beneficiarios e importe medio segundo clase de pensión

(número: medias anuais, en miles de pensións)
(importe medio: en €)

2001

	Totais		Incapacidade permanente (1)		Xubilación		Viúvez		Orfandade e favor familiar	
	número	importe medio	número	importe medio	número	importe medio	número	importe medio	número	importe medio
Andalucía	1.213,2	458,7	172,7	541,6	651,0	521,3	327,0	339,5	62,5	200,7
Aragón	260,9	505,9	21,2	641,0	161,5	566,1	70,1	357,5	8,1	237,7
Asturias	284,4	602,3	30,7	730,1	164,8	710,7	79,0	368,8	9,9	265,0
Baleares	148,5	447,3	17,9	532,6	87,6	502,5	38,2	313,3	4,8	188,4
Canarias	205,3	465,7	23,9	509,5	109,0	550,9	58,7	351,6	13,7	201,0
Cantabria	120,6	511,2	10,9	585,2	73,0	592,4	31,8	341,7	4,9	235,4
Castela-A Mancha	314,5	454,3	26,8	508,5	188,7	510,0	85,8	352,1	13,2	211,9
Castela e León	563,6	477,7	42,7	593,9	352,9	536,1	147,0	339,2	21,0	228,7
Cataluña	1.349,8	508,3	144,4	573,5	827,3	574,6	343,2	350,4	34,9	219,6
Comunidade Valenciana	748,9	453,6	73,0	514,0	441,0	514,0	206,3	338,1	28,6	201,1
Estremadura	194,3	424,3	18,1	460,3	110,3	478,5	56,0	344,9	9,9	202,7
Galicia	673,9	413,0	57,7	480,8	428,2	462,0	162,8	291,3	25,2	211,2
Madrid	801,6	586,9	62,1	686,9	482,9	689,4	224,5	388,6	32,1	239,0
Murcia	196,8	441,1	28,4	458,5	109,6	507,9	50,3	327,0	8,5	198,6
Navarra	101,2	540,8	9,8	688,8	61,6	608,4	26,0	368,2	3,8	244,3
Pais Vasco	429,3	624,5	40,9	748,5	254,3	731,0	116,9	402,9	17,2	261,8
A Rioxa	57,1	475,0	5,8	566,6	35,2	525,0	14,3	345,9	1,8	228,5
Ceuta e Melilla	13,9	528,5	1,6	674,7	6,7	658,9	4,5	363,6	1,1	194,0
Total	7.677,8	494,5	788,6	571,2	4.545,6	565,0	2.042,4	348,8	301,2	218,0
G/E (%)	8,8		7,3		9,4		8,0		8,4	

2002

	Totais		Incapacidade permanente		Xubilación		Viúvez		Orfandade e favor familiar	
	número	importe medio	número	importe medio	número	importe medio	número	importe medio	número	importe medio
Andalucía	1.227,1	477,9	173,7	568,0	657,0	541,7	332,1	356,7	64,3	209,3
Aragón	261,5	528,3	21,1	669,6	161,3	591,0	70,7	376,3	8,4	248,3
Asturias	283,9	625,9	30,9	764,7	163,0	736,5	79,9	391,0	10,1	276,0
Baleares	149,8	466,6	18,1	556,2	87,9	524,0	38,8	330,0	5,0	195,6
Canarias	209,5	485,6	24,1	532,2	111,1	574,0	60,1	368,5	14,2	210,0
Cantabria	121,1	533,9	11,0	621,1	72,8	616,7	32,3	361,9	5,0	245,7
Castela-A Mancha	316,1	473,0	26,9	533,5	188,7	530,8	86,9	368,1	13,6	221,2
Castela e León	565,1	498,2	41,9	623,8	353,3	558,4	148,4	356,9	21,5	238,9
Cataluña	1.362,1	531,5	142,7	605,7	834,6	599,4	348,9	369,8	35,9	229,0
Comunidade Valenciana	757,3	473,4	74,0	541,9	443,9	535,2	209,9	355,6	29,5	210,1
Estremadura	195,2	440,6	18,1	482,1	110,3	496,4	56,6	360,1	10,2	210,9
Galicia	679,0	430,3	57,8	507,1	430,1	479,9	165,2	307,2	25,9	220,2
Madrid	812,9	613,5	61,7	714,4	490,1	719,2	228,1	411,6	33,0	249,8
Murcia	198,7	459,6	27,9	482,9	110,6	527,4	51,4	344,2	8,8	206,8
Navarra	102,4	566,4	9,9	722,4	62,2	636,7	26,4	387,6	3,9	255,3
Pais Vasco	432,9	652,0	40,4	783,3	256,3	761,0	118,7	427,2	17,5	275,2
A Rioxa	57,2	496,1	5,7	592,8	35,3	547,8	14,4	363,2	1,8	242,6
Ceuta e Melilla	13,9	552,3	1,6	715,6	6,7	683,8	4,5	384,6	1,1	203,5
Total	7.745,7	516,0	787,5	599,5	4.575,2	588,4	2.073,3	367,6	309,7	218,0
G/E (%)	8,8		7,3		9,4		8,0		8,4	

(1) desde decembro de 1997, as pensións de incapacidade permanente de beneficiarios de 65 e máis anos figuran incluídas nas de xubilación
Fonte: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales

as cotizantes –unha medra do 3,4%–, acada o 70,0% do total das persoas cotizantes do sistema.

O réxime especial de autónomos experimenta un crecemento de 1.247 novos cotizantes, cun aumento do 0,8%, mentres o réxime especial de empregadas do fogar experimenta un aumento de 762 persoas (5,8% máis). O do mar rexistra unha caída de 543 cotizantes respecto ó ano 2001, un 1,8% menos.

Este incremento da afiliación posibilitou unha lixeira mellora da ratio cotizantes/pensio-

nistas galegos, que no ano 2002 situouse en 1,36 persoas afiliadas ó sistema da seguridade social por cada pensión que aboa o sistema fronte ós 1,34 do ano 2001. Esta mellora, sen dúbida positiva, non é abondo para reduci-lo diferencial de Galicia en comparación coa media española, que no ano 2002 foi de 2,08 cotizantes por cada pensionista.

A creación de máis emprego, os cambios na súa estrutura e a regularización do traballo que aínda non cotiza teñen que servir para mellorar esta relación entre cotizacións e persoas benefi-

Pensións non contributivas nas CC.AA. 2001-02: beneficiarios

	Beneficiarios totais			Invalidez (1)			Xubilación		
	2001	2002	02/01	2001	2002	02/01	2001	2002	02/01
	(en medias anuais)		(%)	(en medias anuais)		(%)	(en medias anuais)		(%)
Andalucía	108.019	109.010	0,9	48.399	47.876	-1,1	59.620	61.134	2,5
Aragón	11.252	10.878	-3,3	3.260	3.140	-3,7	7.992	7.738	-3,2
Asturias	11.915	11.743	-1,4	5.527	5.462	-1,2	6.388	6.281	-1,7
Baleares	7.824	7.874	0,6	3.718	3.654	-1,7	4.106	4.220	2,8
Canarias	39.990	41.303	3,3	18.895	19.234	1,8	21.095	22.069	4,6
Cantabria	6.541	6.480	-0,9	3.116	3.071	-1,4	3.425	3.409	-0,5
Castela-A Mancha	23.557	23.689	0,6	8.976	8.986	0,1	14.581	14.703	0,8
Castela e León	28.690	28.554	-0,5	11.770	11.592	-1,5	16.920	16.962	0,2
Cataluña	59.541	60.122	1,0	24.761	25.376	2,5	34.780	34.746	-0,1
C. Valenciana	43.277	43.703	1,0	19.329	19.287	-0,2	23.948	24.416	2,0
Extremadura	16.575	17.076	3,0	5.780	5.899	2,1	10.795	11.177	3,5
Galicia	53.483	54.176	1,3	21.950	21.765	-0,8	31.533	32.411	2,8
Madrid	34.372	34.674	0,9	10.875	13.918	28,0	23.497	20.756	-11,7
Murcia	15.743	15.813	0,4	8.700	8.424	-3,2	7.043	7.389	4,9
Navarra	3.531	3.582	1,4	1.004	1.059	5,5	2.527	2.523	-0,2
País Vasco	10.750	10.547	-1,9	5.569	5.425	-2,6	5.181	5.122	-1,1
A Rioxa	2.314	2.280	-1,5	974	934	-4,1	1.340	1.346	0,4
Ceuta e Melilla	4.210	4.291	1,9	2.495	2.438	-2,3	1.715	1.853	8,0
Total	481.584	485.795	0,9	205.098	207.540	1,2	276.486	278.255	0,6
G/E (%)	11,1	11,2		10,7	10,5		11,4	11,6	

(1) Dende xaneiro de 2001 os beneficiarios de pensións de invalidez, con 65 ou máis anos, pasan a percibir a pensión de xubilación
 Fonte: *Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales*

ciarias do sistema para asegura-la súa viabilidade futura.

Os dereitos recoñecidos netos realizados pola Tesorería General da Seguridade Social ó longo do 2002 en Galicia acadaron os 3.369,5 millóns de euros, dos que 3.322,4 millóns de euros corresponderon ás cotizacións sociais. Desagregando estas segundo réxime de aplicación, as máis importantes son as do réxime xeral, con 2.432,1 millóns de euros (o 72,2% do total das cotizacións sociais), seguíndolle en importancia as do réxime especial de traballadores autónomos, con 431,5 millóns de euros (12,8%) e as cotizacións de desempregados, con 248,1 millóns de euros (7,4%).

A provincia de A Coruña é a que rexistra uns maiores dereitos recoñecidos netos, con 1.436,6 millóns de euros, o que supón o 42,6% do total galego, seguida de Pontevedra, con 1.219,0 millóns de euros, o 36,2% do total. En Lugo e Ourense ascenden a 365,4 e 348,6 millóns de euros, respectivamente, o que significa o 10,8% e o 10,3% do total da comunidade.

No caso das obrigas contraídas polas entidades xestoras e Tesorería General da Seguridade Social en 2002 (4.732,1 millóns de euros), 4.644,7 millóns corresponden ás transferencias

correntes. Destas, 4.356,3 millóns de euros (o 93,8% das transferencias correntes a familias e institucións sen fins de lucro) corresponde ás pensións, un 5,6%, 261,4 millóns de euros, ós subsidios, e o 0,6% restante, 26,6 millóns de euros, ás prestacións sociais. Por provincias, A Coruña é quen ten unhas maiores obrigas recoñecidas, con 1.775,5 millóns de euros, o 38,2% do total galego, seguido de Pontevedra, con 1.466,5 millóns (31,6%) e Lugo e Ourense, con 742,9 (o 16,0%) e 659,4 millóns de euros (14,2%), respectivamente.

Finalmente, en relación ó balance entre os dereitos e as obrigas recoñecidas, no ano 2002 existe un diferencial teórico negativo de 1.362,6 millóns de euros entre os dereitos recoñecidos e as obrigas contraídas pola Tesorería General, xa que neste diferencial non se consideran, por unha banda, as obrigas polas prestacións contributivas de desemprego, e por outra, están consideradas as obrigas dos complementos a mínimos das pensións, as pensións non contributivas, e as prestacións sociais que son financiadas directamente polo Estado.

Cómpre salientar que este diferencial é positivo no caso do réxime xeral (270,3 millóns de euros) e no caso do réxime especial de traballadores autónomos (76,0 millóns de euros). Este

CADRO C.4.8.

Obrigas contraídas polas entidades xestoras e Tesorería General da Seguridad Social 2002

	Total	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
	(en miles de €)				
Gastos de persoal	69.197,2	27.905,2	9.657,3	7.452,9	24.181,8
Gastos correntes en bens e servizos	15.079,0	5.166,7	1.853,7	1.701,7	6.356,9
Gastos financeiros	96,8	34,9	9,9	34,2	17,8
Transferencias correntes	4.644.659,4	1.775.818,9	742.957,7	659.411,3	1.466.471,5
Pensións de invalidez	504.384,5	199.335,2	66.984,0	67.101,0	170.964,2
Pensións de xubilación	3.047.003,3	1.134.042,0	529.835,1	460.416,9	922.709,3
Pensións de viudedade	722.062,6	289.784,4	103.925,9	93.374,9	234.977,3
Pensións de orfandade	63.548,7	26.227,6	7.723,4	7.318,8	22.278,9
Pensións a favor de familiares	19.302,1	7.149,8	2.167,7	3.695,0	6.289,6
Incapacidade temporal	156.155,8	54.935,7	18.203,8	15.617,2	67.399,0
Recargos por falta de medidas seguridade e hixiene	658,1	249,2	69,2	83,4	256,3
Prestación por maternidade e risco no embarazo	35.412,2	15.201,6	3.665,2	3.345,7	13.199,8
Prestacións familiares	63.285,5	25.261,9	8.847,9	7.010,8	22.164,8
Outras prestacións, indemnizacións e entregas	5.918,6	2.792,2	772,2	646,9	1.707,2
Prestacións sociais	26.593,5	20.552,8	753,4	780,6	4.506,7
Farmacia	0,04	-	0,04	-	-
Transferencias ó exterior	334,6	286,4	9,9	20,0	18,3
Inversións reais	2.725,2	635,3	486,8	652,7	950,4
Activos financeiros	304,9	117,0	45,5	33,9	108,5
Pasivos financeiros	73,8	73,8	-	-	-
Total	4.732.136,3	1.809.751,9	755.010,9	669.286,7	1.498.086,8

Fonte: Tesorería General de la Seguridad Social

CADRO C.4.9.

Obrigas contraídas e dereitos recoñecidos netos realizados pola Tesorería General da Seguridad Social en Galicia 2002

	Dereitos recoñecidos	Obligacións contraídas	Diferencial
	(en miles de €)		
Transferencias	3.322.375	4.644.659	-1.322.284
Réxime Xeral	2.432.108	2.161.841	270.268
Réxime especial de traballadores autónomos	431.529	355.532	75.998
Réxime especial agrario	87.110	1.236.353	-1.149.243
Réxime especial de traballadores do mar	80.215	378.158	-297.943
Réxime especial da minería do carbón	2.276	17.711	-15.435
Réxime especial de empregados de fogar	19.643	80.550	-60.907
Accidentes de traballo e enferm. profesionais	21.379	129.536	-108.157
Cotizacións de desempregados	248.114	-	-
Non contributivas	-	191.813	-
Outras transferencias	-	93.166	-
Outros capítulos	47.144	87.477	-
Totais	3.369.519	4.732.136	-1.362.617

Fonte: Tesorería General de la Seguridad Social

saldo positivo non logra compensar, fundamentalmente, o diferencial negativo existente no caso do réxime especial agrario (-1.149,2 millóns de euros) e no réxime especial de traballadores do mar (-271,9 millóns de euros).

O número de persoas que cobra algún tipo de prestación –ben sexa contributiva ou asistencial– elevouse no ano 2002 a 818,1 miles de persoas entre as diferentes fórmulas de protección social: pensións contributivas, pensións non contributivas, LISMI, RISGA, emerxencia social e prestacións por desemprego. Isto significa que o

34,5% da poboación galega maior de 16 anos –3 de cada 10 galegos– é beneficiaria do sistema de protección social pública.

Desta cifra, 679,0 miles de persoas son pensionistas da Seguridade Social, que no ano 2002 tivo un aumento do 0,8% (5,1 miles de persoas) no número de persoas beneficiarias. Cómpre destaca-lo diferencial entre o incremento das persoas afiliadas ó sistema –un 2,2% de novas persoas cotizantes– e o de novas pensionistas, o que supón un avance na solvencia do sistema. Aínda así, as cifras da Seguridade Social en Galicia pre-

Beneficiarios de prestacións por desemprego e paro rexistrado 2001-02

	2001					
	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España (1)
Nivel contributivo	13.604	3.397	3.347	11.980	32.328	501,3
Nivel asistencial	(media mensual) 12.152	3.372	4.952	9.864	30.340	357,1
Renta Activa de Inserción	535	180	291	421	1.427	7,8
Total	26.291	6.949	8.590	22.265	64.095	866,1
Paro rexistrado (1)	55,1	13,9	16,4	46,7	132,0	1.529,9
Benef.contr./Paro rexistr.	(%) 24,70	24,48	20,40	25,67	24,48	32,76
Benef. subs./Paro rexistr.	22,06	24,30	30,18	21,14	22,98	23,34
Taxas de cobertura bruta das prestacións por desemprego	47,73	50,08	52,35	47,71	48,54	56,61
	2002					
	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España (1)
Nivel contributivo	14.867	3.691	3.642	13.233	35.433	565,9
Nivel asistencial	(media mensual) 12.673	3.450	4.630	9.743	30.496	354,1
Renta Activa de Inserción	2.986	708	1.210	2.337	7.241	50,8
Total	30.526	7.848	9.483	25.313	73.170	970,8
Paro rexistrado (1)	59,3	14,7	17,0	49,5	140,5	1.621,5
Benef.contr./Paro rexistr.	25,07	25,17	21,38	26,76	25,23	34,90
Benef. subs./Paro rexistr.	(%) 21,37	23,52	27,19	19,70	21,71	21,84
Taxas de cobertura bruta das prestacións por desemprego	51,47	53,52	55,68	51,18	52,09	59,87

(1) os datos do paro rexistrado e os datos de beneficiarios para España están en miles

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos do INEM e Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales

sentan claras desigualdades: en Galicia está o 8,8% das persoas beneficiarias de pensións do Estado e só o 5,7% das cotizantes do sistema. Estas porcentaxes poderían estar condicionadas polo diferencial de retorno de xubilados a Galicia.

O importe medio da pensión contributiva en Galicia foi de 430,29 euros/mes (un 4,2% máis que no ano anterior) –o 83,4% do importe medio da pensión en todo o Estado, que foi de 515,97 euros–. Caso singular é o de viúvez, no que Galicia apenas acadou o 60% da pensión media española. Galicia non só segue sendo a comunidade autónoma co importe medio máis baixo, senón que o diferencial co importe medio estatal volve a aumentar en 2002 respecto ó ano anterior: 81,5 euros inferior en 2001 e 85,7 euros menos no ano 2002. Este diferencial débese, en parte, a que na estrutura das pensións galegas teñen maior peso as do sector primario, aínda que existe unha tendencia a diminuír as ditas pensións (4.192 pensións menos), e á forte diferenza do salario medio, que, segundo se amosa no capítulo 2, é dun 17%. Caso singular é o da viuvez, no que en Galicia apenas acadan o 60% da pensión media española.

O resto da cobertura social –agás as prestacións por desemprego–, non financiada polas

cotizacións sociais, acolle un total de 66,1 miles de persoas beneficiarias, fronte a 66,2 miles de persoas no ano anterior.

O número de persoas que cobraron pensión non contributiva da Seguridade Social en Galicia no ano 2002 foi de 54.176, un 1,3% máis ca no ano 2001, o que representa o 11,2% do total de persoas beneficiarias de pensións non contributivas do Estado e supón o 5,2% e o 1,9%, respectivamente, do conxunto español.

As prestacións sociais e económicas da LISMI déronlle cobertura a 4.600 persoas beneficiarias, 614 persoas menos que en 2001, e no caso das pensións asistenciais a 924 persoas, 433 beneficiarios menos ca no ano anterior.

As persoas beneficiarias da Renda de Integración Social de Galicia (Risga) foron 4.310 a 31 de decembro do ano 2002 (o 69,0% mulleres), cifra un 1,1% inferior á do número de beneficiarias na mesma data do ano anterior.

Prestacións por desemprego

Cadro C.4.10.

Das 140,5 miles de persoas paradas rexistradas en 2002, 73,2 miles de persoas eran benefi-

CADRO C.4.11.

Actividade cirúrxica nos hospitais do Sergas 2001-02

	2001	2002		
	Total	Total	Intervencións programadas	Intervencións urxentes
A Coruña	65.157	64.184	51.182	13.002
Lugo	22.494	22.639	17.475	5.164
Ourense	20.564	19.051	13.862	5.189
Pontevedra	43.867	58.990	47.491	11.499
Total	152.082	164.864	130.010	34.854

Fonte: Sergas

CADRO C.4.12.

Prestación farmacéutica en atención primaria 2001-02

		2001	2002	01/02
				(%)
Receitas dispensadas	(en miles)	43.071	45.557	5,8
Activos		11.904	12.462	4,7
Pensionistas		31.167	33.094	6,2
Custo por receita	(en €)	13,06	13,52	3,5
Activos		9,25	9,65	4,3
Pensionistas		14,52	14,98	3,2
Custo/cidadán da prestación	(en €)	215,18	232,62	8,1
Activos		61,33	66,07	7,7
Pensionistas		552,25	598,48	8,4
Custo da prestación farmacéutica	(en millóns de €)	562,6	616,1	9,5
Activos		110,1	120,2	9,2
Pensionistas		452,5	495,8	9,6

Fonte: Sergas, División de Farmacia e Productos Sanitarios

ciarias dunha prestación, un 14,2% máis ca no ano 2001; o resto –67,3 miles de persoas– non tiña ningún tipo de cobertura.

A taxa de cobertura en Galicia aumentou en máis de dous puntos porcentuais para situarse no 52,1% no ano 2002, fronte ó 48,5% do ano anterior. Non obstante, a taxa de cobertura en Galicia segue situándose moi por baixo do valor medio da de España, que, co 59,9%, está 7,8 puntos por riba da galega.

A existencia de 30,8 miles de persoas que levan máis de tres anos en paro, en moitos casos maiores de 45 anos, fai necesaria unha reflexión sobre o modo de actuar nestes colectivos, tanto a través das políticas activas como da protección.

Servicio público en especie: Sanidade e Educación

Cadros C.4.11. e C.4.12.

O número de camas hospitalarias instaladas en Galicia nos centros do Sergas no ano 2002,

acadou as 7.643 (7.094 en 2001), en tanto que as camas instaladas nos hospitais concertados son 2.159. A ratio número de camas por mil habitantes foi de 3,6 en Galicia en 2002.

Polo que se refire á actividade cirúrxica nos hospitais do Sergas, no ano 2002 realizáronse un total de 164.864 intervencións –12.782 máis que no ano anterior–, das que 130.010 corresponden a intervencións programadas e as restantes 34.854 intervencións, a intervencións urxentes.

As listas de espera amosan un descenso da demora media respecto ó ano anterior, que pasa dos 74,5 días do ano 2001 ós 71,2 días do ano 2002.

O custo total da prestación farmacéutica en 2002 en Galicia acadou os 714,5 millóns de euros (o 7,5% do total do custo do Estado), dos que 595,4 millóns de euros corresponde ó custo da prestación farmacéutica en atención primaria, e 119,1 millóns de euros, ó custo en atención especializada. Comparado co ano anterior, o custo farmacéutico medra en Galicia nun 9,6%, sendo do

9,0% no caso da atención primaria, e do 13,0% no caso da prestación farmacéutica en atención especializada. O custo medio por cidadán ascendeu no caso da atención primaria a 232,62 euros no ano 2002, fronte ós 215,18 euros do ano anterior, sendo o custo farmacéutico medio por pensionista de 598,48 euros.

En relación á educación, a EPA reflicte que a poboación ocupada dedicada á educación en Galicia, ascendeu a 54,9 miles de ocupados (55,2 miles no ano 2001), o que representa o 5,1% da ocupación galega.

O número de alumnos e alumnas matriculados nos centros non universitarios no cursos 2001-02 segue coa súa tendencia á baixa iniciada nos últimos anos da década anterior e a un ritmo superior ó existente no conxunto estatal. Mentres que en Galicia o descenso foi do 2,3% respecto ó curso anterior (9.347 alumnos menos), a nivel estatal a caída foi dun 0,8%. En termos relativos, o descenso experimentado en Galicia é un dos máis importantes, superado tan só por Asturias (-4,5%) e Cantabria (2,9%). Neste nivel de ensino a rede privada tería un 26,5% dos alumnos, mentres que en España xestiona un 32,4%.

No ensino universitario o número de alumnos descendeu nun 3,8%, para situarse nos 92.199 alumnos no curso 2001-02 (95.869 alumnos no ano anterior).

As universidades galegas só acadaban no curso 2000-01 o 81% do gasto por alumno medio en España, o 67% das catalanas ou o 72% das do País Vasco.

Galicia ten só o 78% da media española de poboación maior de 16 anos con estudos superiores. Mentres a porcentaxe de poboación maior de 16 anos con estudos universitarios é no conxunto de España do 17,2%, en Galicia é só do 13,5%. Fronte a este diferencial, no mesmo ano, da poboación entre 19 e 25 anos, a matriculada en estudos universitarios só era do 28,8% en Galicia, fronte ó 31,9 % no conxunto de España. Con estas cifras o diferencial non vai senón ir aumentando.

Estas cifras deberan facernos reflexionar

nun intre no que se comeza a elaboración dun novo marco institucional e orzamentario para as Universidades en Galicia.

Vivenda

O prezo medio do metro cadrado da vivenda en Galicia ascendeu a 800,08 euros no ano 2002, un 11,4% superior ó rexistrado no ano precedente. Comparado co total estatal (o prezo medio medrou un 16,6% para situarse nos 1.220,93 euros), o prezo medio da vivenda en Galicia é un 34,5% inferior.

Comparado co prezo medio existente nas outras comunidades autónomas, Galicia é a cuarta comunidade co menor prezo medio por metro cadrado, sendo superada por Estremadura (557,26 euros), Castela A Mancha (681,00 euros), e Murcia (747,40 euros). Asemade, Galicia rexistra o segundo menor crecemento do prezo medio da vivenda, cun 11,4% respecto ó prezo de 2001 (10,3% en Estremadura).

Se consideramos que a vivenda tipo ten unha superficie de 90 metros cadrados, e dada a renda familiar bruta dispoñible, as galegas e galegos necesitarían un total de 6,39 anos, como media, para pagar unha vivenda (6,11 anos en 2001), o que significa que se incrementa a porcentaxe da renda familiar que se fai preciso adicar á compra de vivenda. Este tempo é inferior ó necesitado polo conxunto de españois como media (8,53 anos), sendo a terceira comunidade onde se tardaría menos tempo en financiar unha vivenda (en Estremadura 5,26 anos e en Castela A Mancha 5,73 anos). ■

C5 ■ ■ ■ consideracións sobre o desenvolvemento rexional

Infraestructuras

Cadros C.5.1. a C.5.7.

O stock de capital neto total territorializado en Galicia (56.781 millóns de euros de 1990), no ano 1998 supoñía o 5,6% do total de España, segundo o informe do BBVA sobre o stock de capital e a súa distribución territorial. O stock de capital público en Galicia (13.228 millóns de euros) supón o 6,7% do total de España e o stock de capital privado (43.553 millóns de euros), o 5,3%.

Cabe destacar que a taxa de crecemento anual do stock de capital total en Galicia no período 1990-1998 acadou o 3,11%, sendo a media de España de 2,54%. O stock de capital público acadou unha taxa de crecemento anual do 6,16% –superior a de España (4,92%)– e o stock de capital privado acadou unha taxa de crecemento anual do 2,33% –inferior á do Estado (2,53%)–.

A Coruña participa no capital neto total territorializado de Galicia co 40,5%, Lugo co 14%, Ourense co 13,8% e Pontevedra co 31,7%.

Aínda que o stock de capital total en Galicia (5,6%) está por debaixo do peso poboacional de Galicia (6,7% no ano 1998), o stock de capital público na Comunidade acada o peso poboacional de Galicia. É necesario aumentar sobre todo o stock de capital privado, e xa que logo o investimento privado, que en Galicia é só do 5,3%.

En relación ás infraestructuras de transporte terrestres, a rede de estradas de Galicia esta composta en 2001 por 79.173 quilómetros, dos que 61.756 quilómetros corresponden á rede viaria municipal, 15.185 km. están a cargo dos entes territoriais e 2.232 km., a cargo do Estado. Isto significa que a comunidade galega dispón de 58 quilómetros de estradas pertencentes ó Estado, Comunidade Autónoma e Deputacións por cada 100 km² de superficie e 6,31 km. por cada mil habitantes, cifras superiores ás medias estatais, que son de 32 km/100 km² e 3,98 km/1.000 habitantes, respectivamente. Ratios que deberán relativizarse con parámetros de calidade (autoestradas, sinalización, barreiras, etc.).

O número de quilómetros de autovías e autoestradas libres a cargo do Estado foi en

CADRO C.5.1.

Lonxitude da rede de estradas en Galicia e España 2000-01

	2000		2001		Galicia / España	
	Galicia	España	Galicia	España	2000	2001
	(en quilómetros)				(%)	
A cargo do Estado	2.203	24.105	2.232	24.458	9,1	9,1
Estradas dunha calzada	1.570	16.449	1.573	16.376	9,5	9,6
Estradas de dobre calzada	74	674	73	698	11,0	10,5
Autovías e autoestradas libres	368	5.239	395	5.564	7,0	7,1
Autoestradas de peaxe	191	1.743	191	1.820	11,0	10,5
A cargo dos Entes territoriais	15.169	150.807	15.185	150.696	10,1	10,1
Comunidade Autónoma	5.119	70.837	5.128	70.854	7,2	7,2
Deputación	9.883	68.615	9.890	68.487	14,4	14,4
Outros organismos	167	11.355	167	11.355	1,5	1,5
Rede viaria municipal	61.756	489.698	61.756	489.698	12,6	12,6
Total rede de estradas	79.128	664.610	79.173	664.852	11,9	11,9

Fonte: Ministerio de Fomento

CADRO C.5.2.

Investimentos presupostados en estradas, portos e obras hidráulicas 2001-02

Organismo	Concepto	2001	2002	02/01
		(en miles de €)		(%)
D.X. Obras Públicas	<i>Estrada (413 B, 600, 610)</i>	100.337,7	139.234,5	38,8
Portos de Galicia	<i>Portos (presuposto de capital)</i>	21.107,5	21.133,0	0,1
Augas de Galicia	<i>Obras hidráulicas (Cap. VI)</i>	63.106,3	8.238,4	-86,9
Obras e Servicios Hidráulicos	<i>Obras hidráulicas (presuposto de capital)</i>	30,1	62.037,0	206.341,8
Total		184.581,6	230.642,9	25,0

Fonte: Xunta, Presupostos xerais da C.A.

Galicia de 395 km (o 7,1% do total estatal) e o autoestradas de peaxe de 191 km (o 10,5% do conxunto do Estado). En termos de poboación, Galicia acolle 14,43 quilómetros de autovías e autoestradas libres por cada cen mil habitantes (13,30 de media en España) e 6,98 quilómetros de autoestradas de peaxe por cada cen mil habitantes (4,35 de media en España). No concernente ás estradas dunha soa calzada, estas ratios son de 57,46 e 39,14 quilómetros por cada cen mil habitantes, respectivamente.

O investimento total presupostado pola Xunta en estradas, portos e obras hidráulicas ascendeu a 230.642,9 miles de euros no ano 2002, fronte ós 184.581,6 miles de euros do ano anterior. A Dirección Xeral de Obras Públicas investiu en estradas un total de 139.234,5 miles de euros –100.337,7 miles de euros no ano anterior–, en tanto que o investimento en obras hidráulicas (Augas de Galicia e Obras e Servicios Hidráulicos) acadou os 70.275,0 miles de euros (un 11,3% superior ó rexistrado en 2001) e Portos

de Galicia, unha cantidade similar á do ano anterior, 21.133,0 miles de euros.

O investimento medio na rede de estradas no período 1997-01 ascende a 155,1 miles de euros por cada 1.000 habitantes, mentres a media estatal foi de 103,7 miles de euros. Galicia é a sétima comunidade onde máis se inviste por habitante, por detrás de Cantabria (270,6 miles de euros), Asturias (262,8 miles de euros por cada 1.000 habitantes), Castela e León (216,8 miles de euros), Aragón (169,4 miles de euros por cada mil habitantes), Castela-A Mancha (163,8 miles de euros) e Navarra (159,6 miles de euros). No ano 2002 a licitación pública en estradas só acadou en Galicia o 7,7% español.

Se a comparación se fai atendendo ós investimentos por quilómetro de rede, Galicia ocuparía a oitava posición, con 29,8 miles de euros/km. (a media estatal é de 30,7 miles de euros/km. no mesmo período). Sen que haxa unha relación nin moito menos directa coa calidade da rede viaria,

CADRO C.5.3.
Investimentos totais de Renfe 2001-02

	2001	2002	02/01
	(en miles de €)		(%)
A Coruña	38.909,5	25.229,1	-35,2
Lugo	13.510,8	15.276,0	13,1
Ourense	6.424,8	5.606,1	-12,7
Pontevedra	5.673,6	4.919,0	-13,3
Total	64.518,6	51.030,2	-20,9
España	573.726,2	609.530,7	6,2
G/E (%)	11,2	8,4	

Fonte: Renfe

CADRO C.5.4.
Investimentos de Portos de Galicia nos portos galegos 2001-02

	2001	2002	02/01
	(en €)		%
A Coruña	12.067.245,00	8.690.800,74	-28,0
Lugo	2.712.902,62	3.910.610,16	44,1
Pontevedra	7.249.549,54	7.742.411,93	6,8
Total	22.029.697,15	20.343.822,83	-7,7

Fonte: Portos de Galicia

cómpre lembrar que os accidentes mortais de tráfico en Galicia supoñen o 8,5% do total español.

No que ó investimento no ferrocarril se refire, no ano 2002 o investimento de Renfe en Galicia descendeu un 20,9%, pasando dos 64.518,6 miles de euros do ano 2001 ós 51.030,2 miles de euros do 2002. Pero a licitación pública de obra ferroviaria no ano 2002 en Galicia só supuxo o 5,3% do total español.

O investimento nas infraestruturas portuarias realizadas por Portos de Galicia ascendeu a 20.343,8 miles de euros, un 7,7% menos que en 2001. Pola súa banda a licitación oficial de obra pública portuaria en 2002 en Galicia só supuxo o 10,2% do total español.

En relación ós parques tecnolóxicos e empresarias, o Parque Tecnolóxico de Galicia (PTG) acollía no ano 2002 un total de 51 empresas, cun emprego total de 728 persoas. A superficie total ascende a 121.000 metros cadrados (ó 51% da ocupación) e o prezo de venda do metro cadrado era de 45,08 euros.

No ano 2002 hai un total de 35 parques

empresariais operativos que están promovidos polo IGVS e Xestur, que ofertan un total de 1.489 parcelas e unha superficie comercial de 2.494.777 m². Xunto a estes parques operativos, a 8 de maio do 2003 había un total de 10 parques en execución, 25 en curso e 31 en estudio de viabilidade.

No ano 2002, tódolos axentes das administracións públicas agás a Comunidade Autónoma incrementaron o seu investimento público real territorializado en Galicia, de tal xeito que a participación dos distintos axentes das administracións públicas nos gastos correspondentes a investimento civil ó longo do ano 2002 reflicte a seguinte situación: a Comunidade Autónoma participou cun 50,5%; os Concellos, cun 24,1%; o Estado, cun 18,6%; e as Deputacións, cun 6,8%.

Na distribución territorial do investimento público do Estado, organismos autónomos e entes públicos nas CC.AA., Galicia acadou o 5,7% do total fronte ós 6,0% do ano anterior. Aplicando criterios de equidade per cápita, para seguir a reducir as disparidades interterritoriais nas dotacións de stock de capital público, o peso da porcentaxe de investimento público en Galicia debe-

CADRO C.5.5.

Parques empresariais operativos promovidos polo IGVS e Xestur ⁽¹⁾

	Superficie total	Superficie comercial	Parcelas	Superficie das parcelas	Prezo
	(m ²)	(m ²)		(m ²)	(€/m ²)
A Coruña					
Arzúa	38.825	32.000	19	de 600 a 6.000	37,26
Boiro	241.025	169.111	43	de 750 a 30.785	de 34,86 a 36,17
Cerceda	90.808	68.642	23	de 946 a 11.000	-
Coirós	-	-	-	-	-
Culleredo	441.903	223.923	194	-	-
Melide	111.778	48.327	49	de 625 a 3.275	de 29,03 a 31,64
Noia	-	-	-	-	-
Ordes	71.877	52.665	33	de 907 a 3.341	-
As Pontes	-	-	-	-	-
Ponteceso	59.748	36.793	72	de 300 a 1.129	-
Pontedeume	116.269	75.007	33	-	-
Ribeira	123.000	80.365	47	de 500 a 10.500	-
Somozas	325.953	215.134	9	de 15.000 a 77.000	22,15
Lugo					
A Pontenova	60.876	37.192	44	de 224 a 1.842	de 26,81 a 31,25
Becerreá	28.608	21.605	21	de 416 a 3.333	de 19,23 a 22,84
Begonte	36.811	28.256	30	de 558 a 6.209	-
Bóveda	53.385	42.079	53	de 433 a 1.554	de 18,03 a 24,04
Castro de Ribeiros de Lea	102.600	63.983	50	de 522 a 8.460	de 15,93 a 22,24
Cervo	116.958	46.079	25	de 408 a 3.989	de 14,72 a 15,84
INF-A	120.674	74.339	67	de 563 a 4.608	de 36,45 a 54,27
Meira	75.708	48.800	34	de 445 a 20.744	de 19,95 a 23,74
Muimenta	42.279	27.020	22	de 480 a 2.704	-
Pastoriza	44.190	29.880	67	de 563 a 4.608	-
Vilalba	272.136	199.810	102	de 510 a 13.226	de 14,72 a 15,84
Xove	-	-	-	-	-
Ourense					
Allariz	-	-	-	-	-
O Carballiño	116.241	73.533	40	de 820 a 8.000	-
Pereiro de Aguiar	148.552	99.674	45	de 999 a 7.547	de 24,04 a 33,06
Sarreaus	-	-	-	-	-
Xinzo de Limia	133.971	78.086	36	de 1.036 a 3.218	de 23,42 a 35,34
Pontevedra					
Bueu	66.016	38.076	12	de 1.217 a 8.240	-
Lalín	307.734	179.920	105	de 968 a 23.066	de 35,58 a 41,47
O Campiño (Pontevedra)	343.291	216.411	87	de 856 a 7.142	35,40
Silleda	101.230	73.059	44	de 858 a 7.531	de 35,46 a 41,47
Tui	157.051	79.822	53	de 1217 a 8240	-
Vilagarcía	61.991	35.186	30	de 610 a 1.448	-

(1) actualización a 13-05-2003

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos do IGVS

ría seguir crecendo para mante-lo peso relativo da poboación galega no total estatal, que acadou en 2002 o 6,54%.

O investimento público real territorializado acadou os 542,35 euros por habitante en 2002 (534,00 euros no ano anterior). Comparado coa media estatal, este investimento é un 13,4% inferior, cando en 2001 era un 9,3% inferior.

Enmarcadas as administracións públicas nunha política de redución do déficit público, sen que este obxectivo poda verse compensado por unha medra da presión fiscal e cunha importante rixidez en canto ás necesidades financeiras para mantemento operativo dos servicios públicos (sanidade, educación, servicios sociais, ...), afróntanse na actualidade, co recurso de financiamento privado, a necesidade de compaxinar a escaseza de recursos financeiros propios coa

prioridade de mante-las dotacións dalgunhas infraestruturas públicas deficitarias (ferrocarril) para a formación dos stocks de capital público nos niveis axeitados que permitan incidir no crecemento da actividade económica e social de Galicia.

I+DT

Cadros C.5.7. a C.5.9.

Galicia dedicou unha reducida porcentaxe do seu PIB a prezos de mercado ó investimento en I+DT: en 2001 (último dato dispoñible), investiu un 0,70% do PIB (o Plan sinala como obxectivo que este indicador debería supera-lo límite do 1%), co que é a sexta comunidade que menos porcentaxe dedica ás actividades de I+DT. España dedica un 0,96% do seu PIB a estas actividades.

CADRO C.5.6.
**Investimento público real territorializado por axentes das administracións públicas 2001-02 (1):
presupostos iniciais**
2001

	Entidades locais		C.A.	Estado (2)	Total
	Concellos	Deputacións			
Galicia					
Importe (en millóns de €)	337,6	94,9	788,9	238,0	1.459,4
Porcentaxe por axente (%)	23,1	6,5	54,1	16,3	100
España					
Importe (en millóns de €)	8.077,8	1.536,8	8.118,0	6.478,1	24.210,7
Porcentaxe por axente (%)	33,4	6,3	33,5	26,8	100
Galicia / España (%)	4,2	6,2	9,7	3,7	6,0

2002

	Entidades locais		C.A.	Estado (2)	Total
	Concellos	Deputacións			
Galicia					
Importe (en millóns de €)	357,9	100,6	750,0	276,1	1.484,6
Porcentaxe por axente (%)	24,1	6,8	50,5	18,6	100
España					
Importe (en millóns de €)	8.562,7	1.628,8	8.954,0	7.068,1	26.213,5
Porcentaxe por axente (%)	32,7	6,2	34,2	27,0	100
Galicia / España (%)	4,2	6,2	8,4	3,9	5,7

1) cada axente comprenden soamente á Admon. centralizada e OO.AA., excepto no caso dos Concellos que soamente se refiren á súa Admon. Centralizada

(2) non inclúen gastos de defensa

Fonte: Secretaría de Estado para las Administraciones Territoriales

CADRO C.5.7.
Gastos en I+D con respecto ó PIB nas CC.AA. 2000-01

	2000	2001
	(%)	
Andalucía	0,66	0,61
Aragón	0,70	0,69
Asturias	0,83	0,67
Baleares	0,24	0,25
Canarias	0,49	0,53
Cantabria	0,46	0,55
Castela e León	0,64	0,80
Castela-A Mancha	0,56	0,32
Cataluña	1,11	1,10
C. Valenciana	0,73	0,70
Extremadura	0,54	0,59
Galicia	0,64	0,70
Madrid	1,67	1,75
Murcia	0,73	0,65
Navarra	0,90	1,03
País Vasco	1,18	1,38
A Ríoxa	0,61	0,49
Total España	0,94	0,96

(1) PIB a prezos de mercado, prezos correntes

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos do INE

CADRO C.5.8.

Gastos internos totais en I+D nas CC.AA. 2000-01: distribución segundo responsable do gasto

	Total		Administración		Empresa		Institucións de Ensino Superior		IPSFL (1)	
	2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001	2000	2001
	(en miles de €)									
Andalucía	542.156	538.332	103.093	119.113	177.431	149.510	259.897	269.030	1.735	678
Aragón	134.169	139.582	21.124	24.381	75.725	74.627	36.555	37.486	765	3.088
Asturias	114.586	99.022	15.376	16.702	56.352	41.525	40.320	40.735	2.537	60
Baleares	34.853	38.404	7.562	7.775	4.274	4.058	22.897	26.462	121	109
Canarias	119.432	136.692	27.907	31.039	25.594	31.456	65.931	74.197	-	-
Cantabria	35.942	46.314	7.918	10.149	8.993	18.376	16.067	16.375	2.964	1.414
Castela e León	222.811	295.943	18.889	20.219	92.347	157.727	110.911	116.785	664	1.212
Castela-A Mancha	118.578	72.211	10.744	10.871	76.478	26.678	31.355	34.164	-	498
Cataluña	1.262.168	1.333.896	94.370	103.590	850.192	891.458	304.412	331.241	13.194	7.607
C. Valenciana	430.512	446.565	36.622	47.039	181.831	122.060	204.840	273.379	7.220	4.087
Estremadura	56.537	66.294	13.273	13.698	14.946	6.443	28.318	46.141	-	12
Galicia	209.457	240.265	35.984	37.114	67.230	65.996	105.145	135.965	1.098	1.190
Madrid	1.751.983	1.974.212	477.707	510.605	954.488	1.095.530	301.160	343.839	18.627	24.238
Murcia	104.216	100.989	16.906	15.151	45.165	47.558	42.146	38.280	-	-
Navarra	94.595	114.065	2.063	961	61.814	79.936	30.648	33.072	70	96
País Vasco	459.617	561.104	13.183	18.801	359.375	434.301	84.718	100.581	2.342	7.421
A Rioxa	27.377	23.268	2.055	1.801	16.761	13.793	8.561	7.627	-	48
Total	5.718.989	6.227.158	904.776	989.009	3.068.996	3.261.032	1.693.881	1.925.359	51.337	51.758
G/E (%)	3,7	3,9	4,0	3,8	2,2	2,0	6,2	7,1	2,1	2,3

(1) IPSFL = institucións privadas sen fins de lucro

Fonte: INE. Estadística sobre las actividades en Investigación Científica y Desarrollo Tecnológico

Indicadores dos sectores manufactureros de tecnoloxía alta e media-alta en Galicia 2000

	Galicia				Galicia / España			
	Número de empresas	Cifra de negocios	Venta de productos	Valor añadido	Número de empresas	Cifra de negocios	Venta de productos	Valor añadido
	(en millóns de euros)				(%)			
Sectores manufactureros de Tecnoloxía Alta	92	290,1	197,9	85,4	3,0	1,2	1,2	1,3
Industria farmacéutica	7	164,7	80,8	45,0	2,1	1,8	1,2	1,7
Maquinaria de oficina e material informático	9	2,9	1,7	0,3	4,0	0,1	0,1	0,1
Aparatos de radio, TV e comunicacións	10	80,6	78,2	23,6	4,5	1,5	2,3	2,7
Instrumentos médicos, de precisión, óptica e relojería	62	38,5	33,8	15,1	3,5	1,1	1,4	1,2
Outras actividades	4	3,4	3,4	1,4	0,8	0,1	0,1	0,1
Sectores manufactureros de Tecnoloxía Media-Alta	936	9.180,2	6.499,2	1.587,0	4,8	7,8	6,8	5,9
Industria química agás industria farmacéutica	95	565,0	477,0	129,1	2,9	2,1	2,1	1,9
Maquinaria e equipos	339	459,0	303,9	159,8	3,5	2,2	1,8	2,4
Maquinaria e aparatos eléctricos	170	579,7	377,8	161,7	5,0	4,6	3,6	4,3
Industria automóvil	84	6.643,1	4.545,6	877,3	4,9	12,6	10,8	10,6
Outro material de transporte	248	933,4	794,9	259,1	20,5	20,1	21,9	22,7
Sectores manufactureros de Alta e Media-Alta Tecnoloxía	1.028	9.470,3	6.697,1	1.672,4	4,6	6,7	6,0	5,0

Fonte: INE, *Indicadores de alta tecnoloxía*

O gasto total interno de I+DT en Galicia (gasto realizado dentro da unidade ou centro investigador, así como os levados a cabo fóra do centro pero en apoio de tarefas internas de I+D) ascendeu a 240.265 miles de euros, e representa o 3,9% do gasto total destas actividades en España fronte ó 3,7% do ano anterior. Comparado co resto das CC.AA., Galicia é a sétima comunidade que máis inviste en termos absolutos, tras Madrid, Cataluña, País Vasco, Andalucía, C. Valenciana e Castela e León.

O peso relativo do gasto en I+DT das empresas galegas no total español foi do 2,0% en 2001, fronte ó 2,2% do ano 2000. No caso das universidades, este pasa do 6,2% ó 7,1% do ano 2001, en tanto que para a administración, estas porcentaxes descendían desde o 4,0% ata o 3,8% de 2001. Isto aconsellaría dotar de estímulos ás empresas para implicalas en maior medida na súa aposta pola competitividade futura.

As institucións de ensino superior e as empresas son as entidades que dedican unha maior cantidade ó I+DT en Galicia en 2001: a súa contribución representa o 56,6% e o 27,5% (o Plan indica que esta última porcentaxe debería acadalo 50% do gasto total en I+D executado en Galicia), respectivamente. En 2000, esas porcentaxes eran do 50,2% e o 32,1%, respectivamente. A situación galega na cota de esforzo empresarial relativo ó I+D aparece invertida en comparación da media española, onde este representa o 52,4%

do gasto fronte ó 30,9% no caso da contribución das institucións de ensino superior.

O persoal empregado en I+D en equivalencia a dedicación plena acadou os 5.937 persoas (o 4,7% do total estatal), o que representa unha medra de 270 traballadores en relación ó ano anterior. Do total de persoas ocupadas en I+D, o número de investigadores ascendeu a 4.254 persoas (o 5,3% do total estatal), 272 máis que en 2000. En termos relativos, en Galicia hai un total de 5,0 persoas ocupadas nestas actividades por cada mil activos fronte ás 7,1 persoas que se rexistra de media no conxunto do Estado. Voltan a ser as empresas galegas as que teñen unha menor presenza (2,4 %) no esforzo investigador global –xa de seu reducido– das empresas españolas.

Galicia é a décima comunidade autónoma pola súa ocupación en sectores manufactureros de alta e media alta tecnoloxía, ó representar o 5,7% do total de persoas empregadas en Galicia en 2000 (7,9% do emprego no conxunto do Estado). Nas 1.028 empresas englobadas nestes sectores, xéranse o 5,0% do VEB do conxunto de sectores de alta e media-alta tecnoloxía en España e aproximadamente o 5,5% do VEB galego en 2000.

Entre os diferentes subsectores manufactureros cómpre salientar a posición das 84 empresas pertencentes á industria do automóvil, que acollen o 52,5% do VEB xerado por estes secto-

res e Galicia, así como o 70,1% da cifra de negocios e o 67,9% da venda de produtos. Comparado co total estatal, estas empresas acollen o 10,6% do VEB total xerado por esta industria, e o 12,6% e 10,8% da cifra de negocios e venda de produtos, respectivamente.

En relación á penetración de novas tecnoloxías en 2002, Galicia é unha das comunidades autónomas con menor dispoñibilidade de acceso a internet, menor conexión a internet mediante banda ancha e menor taxa de penetración do uso de internet. En Galicia, a porcentaxe de fogares que dispoñen de acceso a internet e cunha conexión mediante banda ancha é do 12,3% e 2,3%, respectivamente (17,4% e 3,9% no conxunto do Estado), estando só por riba de Castela-A Mancha, Estremadura e Murcia no primeiro caso, e por riba de Castela a Mancha, Estremadura e Navarra no segundo. A porcentaxe de persoas que usaron internet foi do 15,4%, sendo esta porcentaxe do 18,7% no conxunto do Estado.

Fronte a esta menor porcentaxe en comparación co conxunto do Estado, Galicia é a segunda comunidade autónoma no concerner ó gasto medio en compras a través de internet, con 271,1 euros por comprador (187,8 euros en España), tan só superada por Murcia, con 331,3 euros por comprador.

Os datos do IGE amosan que un 42,8% das persoas maiores de cinco anos empregaron o teléfono móbil, sendo esta porcentaxe do 29,0% no caso das persoas que empregaron ordenador persoal e do 18,7% no caso das persoas que se conectaron á internet. En relación ó comercio electrónico, o 1,3% das persoas maiores realizaron algunha compra a través da internet, sendo as máis numerosas as compras de entradas, viaxes e libros.

Para reconducir e paliar esta situación, o Consello da Xunta de Galicia, na súa sesión do 14 de marzo de 2002, aprobou o *Plan galego de investigación, desenvolvemento e innovación tecnolóxica 2002-2005*, que presenta, para o exercicio 2002, un orzamento de 62.983,0 miles de euros, dos que 45.133,3 miles de euros son achegados pola Secretaría Xeral de Investigación e

Desenvolvemento e o resto é a achega das demais consellerías.

En resumo, persegue un triple obxectivo:

- Articular, desenvolver e fortalece-lo sistema galego de innovación, actuando sobre os seus puntos débiles e tratando de optimizalos recursos dispoñibles.

- Favorece-lo desenvolvemento dis sectores económicos e sociais de interese para Galicia, fomentando o incremento das actividades de I+D+I.

- Potencia-lo despegamento dalgún deses sectores nos que un incremento significativo dos recursos económicos dedicados a I+D+I acelerará a súa mellora, xerando un efecto multiplicador no seu desenvolvemento.

Asemade, este Plan persegue aumenta-la conciencia social sobre a importancia da I+D+I, como base necesaria para o crecemento económico e social.

Desenvolvemento territorial e medioambiental

Cadros C.5.10. a C.5.14.

Un primeiro aspecto a considerar é a aprobación das Leis 8/2002, do 18 de decembro, de protección do ambiente atmosférico de Galicia e a Lei 9/2002, do 30 de decembro, de ordenación urbanística e protección do medio rural de Galicia.

A primeira ten por obxecto o establecemento das normas, dos criterios e das técnicas de ordenación para manter un alto nivel de calidade do aire ambiente e melloralala, así como para previr, viaxar e reduci-la contaminación atmosférica.

O seu fin primordial é evitala contaminación atmosférica producida polo home mediante a introducción na atmosfera de contaminantes que poidan inducir efectos nocivos, prexudiciais ou molestos sobre a saúde humana, os ecosistemas e hábitats implantados en solos oi augas, a paisaxe, os recursos naturais, os materiais, incluído o patrimonio histórico, o clima ou a propia calidade físicoquímica do aire.

CADRO C.5.10.
Territorio e poboación nas Áreas Funcionais galegas

	Superficie (km ²)	Poboación a 1/1/02	Densidade de poboación	Número de concellos	Entidades singulares (1)
Provincia de A Coruña	7.943	1.111.886	140,0	94	10.292
Ferrol	1.556	206.336	132,6	20	2.599
A Coruña	2.597	520.648	200,4	35	3.403
Santiago	3.790	384.902	101,6	39	4.290
Provincia de Lugo	10.026	361.782	36,1	67	9.741
Mariña	1.395	75.573	54,2	15	1.739
Monforte	1.981	59.767	30,2	12	1.906
Lugo	6.650	226.442	34,0	40	6.096
Provincia de Ourense	7.274	343.768	47,3	92	3.675
Ourense	4.119	271.392	65,9	67	3.101
Verín	1.754	37.230	21,2	12	263
O Barco	1.401	35.146	25,1	13	311
Provincia de Pontevedra	4.417	919.933	208,2	62	6.239
Vigo	1.605	507.234	316,0	25	2.522
Pontevedra	1.316	336.335	255,5	28	2.039
Lalín	1.496	76.364	51,1	9	1.678
Galicia	29.660	2.737.369	92,3	315	29.947
Galicia occidental-costa	9.979	1.902.756	190,7	138	13.664
Galicia interior	19.681	834.613	42,4	177	16.283

(1) ano 1996

Fonte: La Caixa, Anuario económico ; IGE, Renovación do Padrón a 1/01/02; Xunta, Mapa comarcal de Galicia

CADRO C.5.11.
Principais indicadores económicos das Áreas Funcionais galegas 2001

	Cota de Mercado	Índice industrial	Índice comercial	Índice comercial polo miúdo	Índice comercial por xunto	Índice de restauración e bares	Índice Turístico	Índice actividade económica
Provincia de A Coruña	2.512	2.492	2.604	2.617	2.576	2.902	1.328	2.406
Ferrol	451	575	366	371	355	515	110	386
A Coruña	1.193	1.306	1.395	1.314	1.523	1.518	557	1.339
Santiago	868	611	843	932	698	869	661	681
Provincia de Lugo	858	987	775	729	855	792	293	724
Mariña	183	415	149	141	161	154	80	196
Monforte	142	174	101	104	101	113	36	109
Lugo	533	398	525	484	593	525	177	419
Provincia de Ourense	853	887	712	701	729	797	264	708
Ourense	664	589	576	570	580	651	188	544
Verín	106	68	78	76	78	81	50	60
O Barco	83	230	58	55	71	65	26	104
Provincia de Pontevedra	2.063	1.680	2.011	1.933	2.151	2.007	1.104	1.756
Vigo	1.125	1.093	1.273	1.174	1.449	1.158	519	1.103
Pontevedra	766	451	621	642	589	701	547	543
Lalín	172	136	117	117	113	148	38	110
Galicia	6.286	6.046	6.102	5.980	6.311	6.498	2.989	5.594
Galicia occidental-costa	4.315	4.223	4.470	4.398	4.594	4.677	2.424	4.080
Galicia interior	1.971	1.823	1.632	1.582	1.717	1.821	565	1.514

Fonte: La Caixa, Anuario económico

CADRO C.5.12.

Principais variables con incidencia na actividade económica nas Áreas Funcionais galegas (1)

	Teléfonos	Vehículos de motor	Oficinas bancarias	Número de empresas	Actividades industriais	Actividades comerciais por xunto	Actividades comerciais polo miúdo		Actividades de restauración e bares
							(número)	(en m ²)	
Provincia de A Coruña	426.127	559.929	889	70.860	17.283	4.619	24.147	2.243.309	10.322
Ferrol	79.818	104.827	137	10.534	2.448	642	4.195	374.748	1.830
A Coruña	211.577	266.221	439	38.218	8.873	2.649	11.204	1.050.892	4.843
Santiago	134.732	188.881	313	22.108	5.962	1.328	8.748	817.669	3.649
Provincia de Lugo	136.836	197.767	348	22.027	6.202	1.580	8.101	813.529	3.315
Mariña	29.034	39.853	83	4.500	1.416	319	2.011	177.610	779
Monforte	22.418	32.233	57	3.291	1.121	212	1.307	116.146	503
Lugo	85.384	125.681	208	14.236	3.665	1.049	4.783	519.773	2.033
Provincia de Ourense	135.483	210.410	389	21.211	6.695	1.336	7.310	663.662	2.995
Ourense	107.108	170.113	300	17.196	5.140	1.042	5.539	524.258	2.305
Verín	15.636	22.226	48	1.900	706	161	1.046	81.657	389
O Barco	12.739	18.071	41	2.115	849	133	725	57.747	301
Provincia de Pontevedra	328.856	517.386	708	55.256	13.783	4.080	18.193	1.699.529	6.900
Vigo	190.337	291.721	381	31.164	7.002	2.658	9.239	927.640	3.548
Pontevedra	114.930	184.357	268	19.719	5.285	1.192	7.401	630.260	2.738
Lalín	23.589	41.308	59	4.373	1.496	230	1.553	141.629	614
Galicia	1.027.302	1.485.492	2.334	169.354	43.963	11.615	57.751	5.420.029	23.532
Galicia occidental-costa	722.254	1.013.753	1.539	119.833	28.763	8.427	40.363	3.793.390	16.294
Galicia interior	305.048	471.739	795	49.521	15.200	3.188	17.388	1.626.639	7.238

(1) a 1 de xaneiro de 2002

Fonte: La Caixa, Anuario económico; INE, DIRCE

CADRO C.5.13.

VEB e Ingresos de explotación das empresas galegas 2000-01: distribución segundo Áreas Funcionais (1)

Empresas	VEB 2000	VEB 2001	Ingresos de explotación 2000	Ingresos de explotación 2001	VEB 01 /
					VEB 00
(millóns de €)					(%)
Provincia de A Coruña	4.943	3.578,0	4.151,1	16.933,8	16,0
Ferrol	587	341,4	380,3	1.778,9	11,4
A Coruña	2.766	2.405,5	2.811,9	11.074,4	16,9
Santiago	1.590	831,1	958,9	4.080,5	15,4
Provincia de Lugo	1.484	495,1	568,5	2.644,4	14,8
Mariña	358	107,9	132,2	580,1	22,5
Monforte	143	32,3	35,0	176,9	8,4
Lugo	983	354,9	401,3	1.887,4	13,1
Provincia de Ourense	1.416	610,5	675,2	2.602,7	10,6
Ourense	1.142	444,3	497,8	2.006,4	12,0
Verín	104	30,5	33,3	127,2	9,2
O Barco	170	135,7	144,1	469,1	6,2
Provincia de Pontevedra	4.941	3.404,5	3.790,0	19.480,0	11,3
Vigo	3.059	2.496,7	2.767,2	15.053,6	10,8
Pontevedra	1.586	801,4	890,2	3.914,8	11,1
Lalín	296	106,4	132,6	511,6	24,6
Galicia	12.784	8.088,1	9.184,8	41.660,9	13,6
Galicia occidental-costa (1)	9.498	6.805,7	7.737,1	35.755,8	13,7
Galicia interior	3.286	1.282,3	1.447,6	5.905,2	12,9

(1) Inclúe tódalas comarcas das áreas funcionais de Ferrol, A Coruña, Mariña e Pontevedra, e as comarcas Baixo Miño e Vigo, na área funcional de Vigo, e as comarcas de A Barbanza, Barcala, Muros, Noia, O Sar, Santiago, e Xallas, na área funcional de Santiago

Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos de Ardán

No concernente á Lei do solo, o obxecto da mesma é a ordenación urbanística e a regulación, ordenación e protección do medio rural, dos núcleos rurais de poboación que se localicen nel e do patrimonio rural.

Se considerámo-la separación entre a Galicia occidental-costa e a Galicia interior, a primeira acolle o 33,6% da superficie e o 69,5% da poboación galega segundo o padrón municipal de habitantes a 1 de xaneiro de 2002, sendo a súa densidade de poboación de 190,7 habitantes por quilómetro cadrado, fronte ós 42,4 habitantes por quilómetro cadrado da Galicia interior. O número de concellos que conforman a Galicia occidental-costa é de 138 (o 43,8% dos concellos galegos) e o número de entidades singulares de poboación de 13.664 (o 45,6%).

A cota de mercado, un índice que reflicte a capacidade de consumo comparativa mediante un termo medio de números índices de distintas variables para expresa-la participación (en tanto por 100.000 sobre o total nacional), amosa que a Galicia occidental presenta unha capacidade de consumo de 4.315 (o 68,6% do valor do índice en Galicia) e que na Galicia interior, este é do 1.971.

Respecto ós diferentes “índices”, a Galicia occidental costa ten uns valores en torno ó 72% do total de Galicia. Cómpre salienta-lo valor acadado polo índice turístico, que expresa a importancia turística desta área, que representa o 81,1% do valor total de Galicia.

En relación ás variables con incidencia na actividade económica, o número de empresas en Galicia ascendeu a 169.354, das que un 70,8% estaban establecidas na Galicia occidental-costa. Relacionando esta porcentaxe (fonte: Directorio de empresas de Galicia) coas existentes para cada unha das actividades (fonte: La Caixa) pódese ver que a porcentaxe de actividades industriais na Galicia occidental-costa é do 65,4%, mentres que no caso das actividades comerciais por xunto ascende ó 72,6%.

Finalmente, atendendo ós datos facilitados polo Ardán, o 74,3% das 12.784 empresas consideradas (9.498 firmas) están emprazadas na denominada Galicia occidental-costa e acollen en

torno ó 85% dos ingresos de explotación e do VEB xerado nos anos 2000 e 2001.

Os programas ambientais da Xunta de Galicia supoñen o 3,7% do total orzamentario e o 0,7% do PIB a prezos de mercado (prezos correntes).

A superficie estragada polo lume en Galicia pasou do 19,7% español (18.353,6 hectáreas) en 2001 ó 24,3% en 2002 (26.125,2 ha.).

No que atinxe ó lixo urbano, en 2000 –último dato– a recollida selectiva en Galicia representa o 4,3% do total estatal, fronte ó 7,1% do ano anterior.

O volume total de augas residuais tratadas ascendeu en Galicia en 2001 a 447.168 metros cúbicos/día, o que representa o 69,9% do total das augas residuais recollidas (86,6% no conxunto do Estado).

En 2002 as Illas Atlánticas galegas foron declaradas como Parque Nacional, cunha superficie protexida de 8.332,8 hectáreas (o 2,6% dos parques nacionais españois).

Indicadores económicos de desenvolvemento

Cadros C.5.14. e C.5.15.

O crecemento do VEB, a evolución da poboación e das transferencias de rendas tradúcense nun aumento do 6,8% da renda familiar bruta dispoñible por habitante en Galicia respecto ó ano anterior, acadando un total de 11.291,9 euros no ano 2002. Nese ano, a renda familiar bruta dispoñible (RFBD) por habitante en Galicia acada o 91,49% do valor medio de España, o que supón unha medra de 0,9 puntos en relación ó ano anterior, no que o indicador estaba situado no 90,57% do valor medio español.

Galicia é a sexta comunidade autónoma con menor índice por habitante da RFBD. En peor situación atópanse Andalucía, Canarias, Castela - A Mancha, Extremadura e Murcia.

É relevante a comparación dos valores da

CADRO C.5.14.

PIB e Renda familiar bruta dispoñible por habitante nas CC.AA. 2001-02

	PIB/hab.		Índice PIB/hab.		RFBD /hab. (2)		Índice/hab.	
	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002
	(en €)		(España=100)		(en €)		(España=100)	
Andalucía	10.271	10.438	76,2	76,5	8.951,55	9.587,87	76,7	77,7
Aragón	14.656	14.918	108,8	109,3	13.411,41	13.926,60	114,9	112,8
Asturias	11.576	11.793	85,9	86,4	10.629,31	11.638,02	91,0	94,3
Baleares	15.527	15.321	115,2	112,2	13.184,00	13.635,59	112,9	110,5
Canarias	12.162	12.105	90,3	88,7	10.384,55	10.095,42	88,9	81,8
Cantabria	13.091	13.310	97,2	97,5	11.233,78	11.831,36	96,2	95,9
Castela-A Mancha	10.832	11.009	80,4	80,6	10.082,43	10.702,72	86,3	86,7
Castela e León	12.568	12.888	93,3	94,4	11.965,50	12.763,08	102,5	103,4
Cataluña	16.016	16.224	118,9	118,8	13.625,12	14.512,77	116,7	117,6
C. Valenciana	12.981	13.091	96,3	95,9	11.734,37	12.305,97	100,5	99,7
Extremadura	8.831	8.996	65,5	65,9	8.902,25	9.530,11	76,2	77,2
Galicia	10.696	10.871	79,4	79,6	10.575,29	11.291,87	90,6	91,5
Madrid	18.012	18.183	133,7	133,2	14.113,04	14.696,56	120,9	119,1
Murcia	11.353	11.537	84,3	84,5	9.277,60	9.819,97	79,5	79,6
Navarra	17.373	17.762	128,9	130,1	13.697,77	14.386,15	117,3	116,6
País Vasco	16.820	17.080	124,8	125,1	13.599,46	14.649,99	116,5	118,7
A Ríoxa	15.311	15.485	113,6	113,4	13.689,72	14.055,07	117,2	113,9
Ceuta (1)					11.381,78	12.473,38	97,5	101,1
Melilla	10.675	10.794	79,2	79,1	12.228,53	12.886,05	104,7	104,4
Total	13.475	13.651	100	100	11.676,97	12.342,55	100	100

(1) Os datos do PIB/hab. e Índice PIB/hab. corresponden a Ceuta e Melilla conxuntamente
(2) Tense en conta a poboación residente a 1 de xullo de cada ano
Fonte: Elaboración propia CES-Galicia a partir de datos de Funcas e INE

CADRO C.5.15.

Recadación dos principais impostos estatais 2001-02

	2001					
	IRPF	Sociedades	IVE	Imp. especiais	Resto	Total
	(en millóns de €)					
Galicia	1.622,3	719,8	1.230,3	115,7	112,1	3.800,2
Estado	36.127,3	17.215,2	34.672,7	16.576,2	4.716,3	109.307,7
G/E (%)	4,49	4,18	3,55	0,70	2,38	3,48
	2002					
	IRPF	Sociedades	IVE	Imp. especiais	Tráfico exterior	Total
	(en millóns de €)					
Galicia	1.863,7	792,4	1.368,1	65,8	118,3	4.208,3
Estado	32.276,8	21.437,0	25.728,9	10.383,0	4.299,4	94.125,2
G/E (%)	5,77	3,70	5,32	0,63	2,75	4,47

Fonte: Agencia Estatal de Administración Tributaria

RFBD e da produción por habitante de Galicia coa media española. A produción por habitante galega representa o 79,6% do valor de España, mentres que a renda por habitante é equivalente ó 91,5%, isto é, existe un diferencial favorable á economía galega de 11,9 puntos (11,2 puntos en 2001). Este diferencial explícase polo funcionamento de mecanismos de compensación, é dicir, de transferencias de rendas e os fondos de desenvolvemento territorial do Estado e da UE, e en menor medida do investimento público do Estado, que en Galicia foi só do 4,4% do total estatal.

Na diminución das diferencias interrexio-

nais é fundamental, o comportamento financeiro das Administracións Territoriais en Galicia favorecendo a converxencia real en termos de renda e benestar social. O compromiso entre equidade e eficiencia debe seguir a reduci-las disparidades interterritoriais achegándoas ó nivel de renda e benestar social das rexións comunitarias máis desenvolvidas.

A recadación dos principais impostos estatais en Galicia no ano 2002 foi de 4.208,3 millóns de euros. Este importe representa sobre o acadado no ano 2001 un incremento nominal de 408,1 millóns de euros que, en termos relativos, supón un incremento do 10,7%. Salienta o crecemento

da recadación polo IRPF, con 241,4 millóns de euros máis (un 14,9% respecto ó ano anterior), e polo IVE, con 137,8 millóns de euros máis (11,2%).

Neste senso, as transferencias correntes do presuposto consolidado da Comunidade Autónoma superan en 2.052,2 millóns de euros ó total da recadación dos principais impostos estatais no ano. ■

